

*MESTNA OBČINA CELJE*

*Komisija Mladi za Celje*

# PO ZNANJE V HERMANOV BRLOG

## RAZISKOVALNA NALOGA



**Celje, marec 2014**

*Jelka Reichmanj 93*

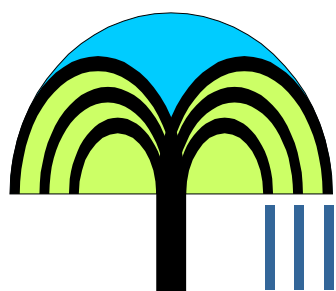
**AVTORICI:**

*Zorana Stjepanović, 9. a*

*Liza Brilej, 9. b*

**MENTORICA:**

*Darja Bastl,  
prof. RP*



**III. OSNOVNA ŠOLA CELJE**

VODNIKOVA UL. 4 3000 CELJE tel.: 03 425 14 00 fax: 03 425 14 28

# **PO ZNANJE V HERMANOV BRLOG**

## **RAZISKOVALNA NALOGA**

**AVTORICI:**

**Liza Brilej, 9. b**

**Zorana Stjepanović, 9. a**

**MENTORICA:**

**Darja Bastl,**

**prof. razrednega pouka**

**Mestna občina Celje, Mladi za Celje**

**Celje, 2014**

## KAZALO

1	POVZETEK .....	6
2	UVOD .....	7
2.1	CILJI IN HIPOTEZE .....	7
2.2	RAZISKOVALNE METODE .....	8
3	TEORETIČNI DEL .....	10
3.1	KAJ JE OTROŠKI MUZEJ? .....	10
3.2	OTROCI V MUZEJU .....	10
3.3	ZGODOVINA OTROŠKEGA MUZEJA .....	11
3.4	POVEZANOST OTROŠKIH MUZEJEV PO SVETU .....	12
3.5	VZROKI ZA NASTANEK OTROŠKIH MUZEJEV .....	12
3.5.1	TEORIJA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA JOHNA DEWEYA .....	12
3.5.2	TEORIJA AKTIVNEGA IN NEODVISNEGA UČENJA MARIE MONTESSORI .....	13
3.6	OTROK V OTROŠKEM MUZEJU .....	13
3.7	VRSTE OTROŠKIH MUZEJEV .....	14
3.7.1	MUZEOLOŠKI PRISTOP .....	14
3.7.2	PEDAGOŠKO DELO V OTROŠKEM MUZEJU .....	15
3.7.3	RAZSTAVE V MUZEJIH ZA OTROKE .....	15
3.7.4	DODATNI PROGRAMI .....	16
3.8	OTROŠKI MUZEJ HERMANOV BRLOG .....	18
3.8.1	PREDSTAVITEV MUZEJA .....	18
3.8.2	IME MUZEJA IN MASKOTA HERMANOVEGA BRLOGA .....	21
3.8.3	PROSTORI V HERMANOVEM BRLOGU .....	21
3.8.4	PEDAGOŠKO DELO V HERMANOVEM BRLOGU .....	22
3.8.5	SPREMLJEVALNI PROGRAMI .....	26
3.8.6	POVEZAVA ŠOLE IN MUZEJA .....	29
4	RAZISKOVALNI DEL .....	30
4.1	INTERVJUJI .....	30

4.1.1	INTERVJU Z DIREKTORICO MUZEJA GOSPO TANJO ROŽENBERGAR .....	30
4.1.2	INTERVJU Z VIŠJO KUSTOSINJO GOSPO JOŽICO TRATEŠKI .....	39
4.1.3	INTERVJU Z AKADEMSKO SLIKARKO JELKO REICHMAN .....	45
4.2	ANALIZA ANKET .....	48
4.2.1	OSNOVNI PODATKI O IZVEDBI ANKET .....	48
4.2.2	ANALIZA ANKETE ZA UČENCE 3. TRIADE III. OSNOVNE ŠOLE CELJE .....	49
4.2.3	ANKETA ZA STARŠE .....	63
4.2.4	ANKETE ZA UČITELJE RAZREDNEGA POUKA .....	76
4.2.5	PRIMERJALNA ANALIZA ANKET .....	96
4.3	IZVEDBA USTVARJALNIH DELAVNIC .....	101
4.3.1	LITERARNA DELAVNICA .....	101
4.3.2	LIKOVNA DELAVNICA .....	102
4.3.3	GLASBENA DELAVNICA .....	103
4.3.4	PLESNA DELAVNICA .....	103
4.3.5	IZDELAVA OTROŠKE IGRAČE .....	104
4.3.6	OBISK OTROŠKEGA MUZEJA HERMANOV BRLOG .....	104
5	ZAKLJUČEK .....	106
5.1	PRIMERJAVA HIPOTEZ IN REZULTATOV .....	107
6	PRILOGA – ANKETNI VPRAŠALNIKI .....	111
6.1	ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČENCE III. TRIADE .....	111
6.2	ANKETNI VPRAŠALNIK ZA STARŠE .....	114
	ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČITELJE RAZREDNEGA POUKA .....	117
7	VIRI IN LITERATURA .....	122
7.1	SPLETNI VIRI .....	123
8	KAZALA SLIK, TABEL IN GRAFOV .....	125
8.1	KAZALO SLIK .....	125
8.2	KAZALO TABEL .....	126
8.3	KAZALO GRAFOV .....	127

## ZAHVALA

Zahvaljujeva se mag. Tanji Roženberger, direktorici Muzeja novejšje zgodovine Celje, in Jožici Trateški, višji kustosinji v Otroškem muzeju Hermanov brlog, za pomoč pri raziskovalnem delu in predstavitvi obsežnega dela otroškega muzeja s pisanimi, z ustnimi in s slikovnimi viri.

Akademske slikarki Jelke Reichman se zahvaljujeva za predstavitev njene idejne zasnove lika Hermana Lisjaka.

Hvala tudi gospe Špeli Lipuš, ki je organizirala glasbeno delavnico na temo Himna Hermana Lisjaka; gospe Urški Sotler, ki je izdelala igračo Hermana Lisjaka; in najini sošolki Pii Marolt, ki je sestavila plesno koreografijo.

Zahvaljujeva se tudi lektorici Romani Daugul, ki je poskrbela, da je najina raziskovalna naloga pravopisno neoporečna.

Največja zahvala pa gre najini mentorici gospe Darji Bastl, ki je organizirala literarno in likovno delavnico ter naju spodbujala pri delu. S koristnimi nasveti naju je usmerjala in nama pomagala pri izdelavi raziskovalne naloge. Znanje, ki sva ga pridobili, bova koristno uporabili pri nadaljevanju šolanja.

Hvala tudi najinim staršem, ki so naju tudi tokrat podpirali.

## 1 POVZETEK

Otroški muzej Hermanov brlog, ki že 19 let deluje v okviru Muzeja novejše zgodovine Celje, je prvi in za zdaj edini slovenski otroški muzej. Njegova maskota Herman Lisjak, ki ga je ustvarila akademska slikarka Jelka Reichman, je v letih delovanja muzeja postal priljubljen lik, ki je marsikateremu otroku polepšal otroštvo.

Koliko pa Celjani v resnici poznamo Hermanov brlog? Kako pogosto ga obiskujemo? Je Herman Lisjak zgolj simpatičen lik? Se sploh zavedamo pomembnega vzgojno-izobraževalnega poslanstva, ki ga opravlja ustanova, ki jo lik predstavlja? Je program otroškega muzeja zasnovan tako, da lahko učitelji z njim dopolnjujejo vsebine, obravnavane pri pouku? Kakšna je vrednost Hermanovega brloga za kulturno vzgojo otrok?

Vsa ta vprašanja so naju spodbudila, da sva se odločili podrobno raziskati Otroški muzej Hermanov brlog in ugotoviti, kakšen odnos imajo do njegove ponudbe učenci zadnje triade osnovne šole, ki so ga še pred kratkim redno obiskovali, starši celjskih osnovnošolcev ter učitelji razrednega pouka celjskih osnovnih šol.

V raziskavo sva vključili pedagoške delavce muzeja ter 110 celjskih osnovnošolcev, 288 njihovih staršev in 81 učiteljev, med katerimi sva izvedli anketo o poznavanju ponudbe in vsebin Otroškega muzeja Hermanov brlog.

## 2 UVOD

Celje je mesto, ki se ponaša s pestro zgodovino in s številnimi kulturnimi ustanovami. Med njimi zavzema pomembno mesto tudi Otroški muzej Hermanov brlog, ki je prvi in še vedno edini otroški muzej v Sloveniji. V predšolskem obdobju in v nižjih razredih osnovne šole sva pogosto obiskali Hermanov brlog in vsi obiski so nama ostali v lepem spominu. Bili sva pogosti obiskovalki razstav, ustvarjalnih delavnic in programov, ki jih je ponujal Hermanov brlog. Še v četrtem razredu sva s prijatelji in Hermanom Lisjakom praznovali rojstne dneve in se udeleževali boljših sejmov. Zagotovo lahko rečeva, da so obiski otroškega muzeja v najinem najzgodnejšem otroštvu pustili globoke sledi. Danes, ko ne obiskujeva več Hermanovega brloga, gledava nanj z drugačnimi očmi. Odločili sva se, da ga podrobneje raziščeva.

### 2.1 CILJI IN HIPOTEZE

V raziskovalni nalogi sva si zastavili cilj raziskati zgodovino otroških muzejev in spoznati vzroke za njihov nastanek. Kakšno vlogo zavzemajo v svetu muzejev? Kakšno nalogo imajo? In ne nazadnje sva hoteli ugotoviti, komu je po mnenju vprašanih otroški muzej namenjen.

Ob tem sva si zastavili ključni vprašanji. Ali Celjani poznamo Hermanov brlog? Ali poznamo njegovo delo, vsebinsko ponudbo?

V sklopu pouka pogosto obiskujemo različne muzeje v Sloveniji. Njihovi obiski so povezani s temo, ki jo v tistem času obravnavamo pri pouku. Zakaj torej v sklopu pouka nismo večkrat obiskali tudi Otroškega muzeja Hermanov brlog? Kje so vzroki za to? Eno ključnih vprašanj v najini raziskovalni nalogi je najti odgovor na vprašanje, kakšna znanja si pridobijo obiskovalci z obiskom otroškega muzeja.

Eden od ciljev najine naloge je tudi ugotoviti, ali so po mnenju učiteljev pedagoški programi Otroškega muzeja Hermanov brlog usklajeni z veljavnimi učnimi načrti osnovne šole na razredni stopnji.

Kot prostovoljki v oddelku podaljšanega bivanja se veliko druživa z najmlajšimi učenci naše šole. Z njimi se druživa med igro, pri opravljanju šolskih obveznosti in ustvarjalnem preživljanju prostega časa. V pogovoru z njimi sva spoznali, da jih maskota Herman Lisjak navdušuje, buri njihovo domišljijo in da se pri obiskih muzeja veselijo srečanja z njo. Zato sva se odločili, da morava tudi liku Hermana Lisjaka oz. maskoti muzeja posvetiti dodatno pozornost. Odgovorili bova na vprašanje, kakšno vlogo ima Herman Lisjak za obiskovalce muzeja. Na temo Herman Lisjak bova organizirali likovno, literarno, glasbeno in plesno ustvarjalno delavnico.

Na začetku raziskovalnega dela sva si zastavili naslednje **cilje**:

- a) Ugotoviti, kako in po čem učenci zadnje triade III. osnovne šole Celje, starši učencev te šole ter učitelji razrednega pouka vseh celjskih osnovnih šol poznajo Otroški muzej Hermanov brlog.
- b) Definirati vlogo otroških muzejev v svetu s poudarkom na zgodovini, razvoju in vzgojno-izobraževalnem delu Hermanovega brloga.
- c) Ugotoviti, v kolikšni meri je po mnenju učiteljev in pedagoških delavcev muzeja vzgojno-izobraževalni načrt Hermanovega brloga usklajen z učnimi načrti v osnovni šoli.
- d) Ugotoviti, ali je mogoče povečati obseg sodelovanja med otroškim muzejem in celjskimi osnovnimi šolami ter na kakšen način bi to lahko dosegli.
- e) S Hermanom Lisjakom povečati popularnost Otroškega muzeja Hermanov brlog.

Na podlagi predhodnega znanja o otroškem muzeju, ki sva ga pridobili z obiskom muzeja v zgodnjem otroštvu in v pogovorih s sošolci, ter na podlagi splošnega vedenja o aktivnostih in programih Hermanovega brloga sva s pomočjo mentorice izoblikovali naslednje **hipoteze**:

- I. Celjani (otroci, starši, učitelji) dobro poznajo Hermanov brlog in njegovo vsebinsko ponudbo. Prepoznajajo ga predvsem po ustvarjalnih delavnicah in po Hermanu Lisjaku, maskoti muzeja.
- II. Učitelji I. triade ter učitelji 4. in 5. razreda pogosto vključujejo programe Hermanovega brloga v svoje učne programe.
- III. Vsebine in programi Hermanovega brloga niso prednostno usmerjeni k nadgradnji in dopolnjevanju vsebin učnih načrtov v osnovni šoli.
- IV. Hermanov brlog je s svojo ponudbo ciljno naravnani predvsem na predšolsko populacijo ter na splošne izobraževalne vsebine.
- V. Program Hermanovega brloga je ciljno naravnani na vzgojo mlade muzejske publike.

## **2.2 RAZISKOVALNE METODE**

Pri izdelavi raziskovalne naloge sva uporabili naslednje **raziskovalne metode**:

- študij strokovne literature in pregled spletnih objav s temo otroški muzej,
- prebiranje člankov,
- intervjuji z gospo Tanjo Roženberger, direktorico Muzeja novejšje zgodovine Celje, z gospo Jožico Trateški, višjo kustosinjo v Hermanovem brlogu, ter z gospo Jelko Reichman, akademsko slikarko in ilustratorko,



- primerjava pedagoških programov Hermanovega brloga s prenovljenimi učnimi načrti v I. triadi ter v 4. in 5. razredu osnovne šole,
- obisk Hermanovega brloga in nekaterih njegovih prireditev,
- izvedba ankete med učenci III. triade naše šole,
- izvedba ankete med učitelji razrednega pouka vseh celjskih osnovnih šol,
- izvedba ankete med starši učencev naše šole,
- analiza rezultatov in sinteza ugotovitev.

Skladno z zastavljenim ciljem e) najine raziskave sva ob raziskovalnem delu organizirali še naslednje **spremljevalne aktivnosti**:

- organizacija in izvedba literarne delavnice Herman Lisjak za nadarjene učence 4. razreda,
- organizacija in izvedba likovne delavnice na temo ilustriranje pravljice za učence 2., 3. in 4. razreda,
- organizacija in izvedba plesne delavnice za učence 2. razreda,
- organizacija in izvedba glasbene delavnice na temo Himna Hermana Lisjaka za učence 9. razreda pri izbirnem predmetu Glasbeni projekti,
- idejna zasnova in izdelava lutke Hermana Lisjaka.

Rezultate in izdelke naštetih delavnic bova predstavili v posebnem poglavju na koncu raziskovalne naloge.

Za citiranje sva uporabili publikacijo Navajanje v metodologiji znanstvenega dela na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani, ki uvaja razširjeno različico t. i. chičaškega sistema citiranja.

### 3 TEORETIČNI DEL

#### 3.1 KAJ JE OTROŠKI MUZEJ?

Po definiciji Združenja muzejev za otroke (Association of Youth Museums) je »muzej za otroke ustanova, ki služi potrebam in interesom otrok s tem, da zagotavlja razstave in programe, ki spodbujajo radovednost in motivirajo otroke za učenje. Glavni namen je pridobivanje znanja s pomočjo predmetov in profesionalnega osebja.«<sup>1</sup>

V Otroškem muzeju Hermanov brlog so opredelili otroški muzej: »Otroški muzej ni ne vrtec in ne šola. V celotnem projektu smo izhajali iz otroka in njegove igre, ki je že od nekdaj sestavni del njegovega življenja. V igri pride do izraza otrokova dejavnost; v njej se izražajo otrokov intelektualni razvoj, njegovi motivi, vrednotenja, čustveno doživljanje, osebne lastnosti. (...) Z ustrezno motivacijo, v našem primeru z občasno razstavo ter s sočasnimi aktivnostmi, s tem v zvezi pa tudi s težnjo po spoznavanju novega, začnemo graditi most med otroško spontanim ter ustvarjalno zavestnim delom.«<sup>2</sup>

Muzej za otroke je torej muzej, namenjen otrokom različnih starosti, predvsem predšolskim in osnovnošolskim. Je hkrati izobraževalno, ustvarjalno in zabavno središče, ki otrokom omogoča aktivno preživljanje prostega časa ter predstavlja prostor za druženje in spoznavanje.

#### 3.2 OTROCI V MUZEJU

Ko govorimo o zgodovini otroških muzejev oz. o muzejih in otrocih, ne moremo mimo dejstva, da je bil v preteklosti muzej namenjen izključno odraslim. Otrokom je bil vstop v muzej prepovedan.

V Angliji so odprli prvi muzej, nacionalni Britanski muzej v Londonu, leta 1753. Muzej je lahko na teden obiskalo nekaj desetih učencev in študentov, vendar jim je bil dovoljen le triurni ogled. Otrokom do 10. leta vstop v muzej še vedno ni bil dovoljen.

Podobno je bilo tudi v Franciji in Nemčiji v 18. stoletju, ko so se začeli odpirati muzeji. Francoska revolucija je iztrgala umetnostno dediščino iz rok privatnih zbiralcev in jo pokazala ljudstvu. V Parizu so leta 1793 odprli Muzej republike

---

<sup>1</sup> Lea Kužnik, *Interaktivno učno okolje in muzeji za otroke*, diplomsko delo (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2009), 5.

<sup>2</sup> Muzej novejšje zgodovine Celje, *Od ideje do prve občasne razstave* (Celje: Muzej novejšje zgodovine Celje, 1995), 14.

(Louvre) in, kljub temu da je postajal muzej odprt za širok krog obiskovalcev in mu je bila priznana znanstvena funkcija, še vedno ni bil namenjen otrokom. Šele v 20. stoletju se z množičnim obiskom šolarjev v muzeju začne razmah izobraževanja v muzeju.

### 3.3 ZGODOVINA OTROŠKEGA MUZEJA

Prvi otroški muzej je bil ustanovljen leta 1899 v Brooklynu (ZDA), kmalu zatem, leta 1918, mu je sledil Childrens Museum Detroit. V več kot sto letih se je spletla gosta mreža otroških muzejev.



Slika 1: Prvi otroški muzej v Brooklynu (vir: <http://mommypoppins.com/newyorkcitykids/brooklyn-childrens-museum>, 5. 3. 2014)

Otroški muzeji so različno organizirani. Nekateri so organizirani v sklopu šole kot nekakšen šolski muzej, drugi so del splošnih muzejev ali različnih otroških organizacij ali pa so popolnoma samostojne ustanove.

Obseg dejavnosti in prostori, ki jih imajo, so raznoliki. So muzeji, ki so samostojne ustanove, s svojimi zgradbami, knjižnicami, laboratoriji, gledališči, planetariji, parki, učilnicami, in takšni, ki premorejo samo osnovne prostore in depoje.

Otroški muzeji so najmočnejše zastopani v Združenih državah Amerike, kjer imajo že več kot stoletno tradicijo ter zavzemajo pomembno mesto v svetu muzejev. Children's Museum Detroit, omenjen v začetku poglavja, še danes deluje v sklopu šolskega sistema in v skladu s šolskimi programi. Tukaj sta še Children's Museum Indianapolis (ustanovljen leta 1925) in Junior Museum San Francisco (1937).

V Indiji otroški muzeji delujejo kot kulturno-izobraževalni centri za podeželske otroke in imajo pomembno vlogo pri izobraževanju.

V Frankfurtu deluje Kinder Museum des Historischen Museums, ki je v svojem programu že leta 1991 ponujal otrokom delavnico o izdelavi risank. Otroci so se seznanili z izdelavo risank in se tudi sami preizkusili kot ustvarjalci. Lahko so se pogovarjali z risarji in vodili prodajo stripov. V sklopu muzeja deluje tudi raziskovalna delavnica, v kateri spodbujajo otrokovo aktivnost in ustvarjalnost.

V Amsterdamu na Nizozemskem v Tropenmuseum deluje otroški muzej z imenom Tropenmuseum Junior. Odprli so ga leta 1975. Programi, ki jih otroci obišejo, so tematsko povezani z razstavami matičnega muzeja. Muzej ne daje vnaprejšnjih odgovorov, ampak otroka postavi v položaj, ko mora sam raziskati probleme in tudi sam najti odgovore nanje. Obisk muzeja je za otroka igra, z vlogo, ki jo ima, se poistoveti in dogodek doživi kot v resničnosti.

### **3.4 POVEZANOST OTROŠKIH MUZEJEV PO SVETU**

Otroški muzeji so med seboj dobro povezani. Povezuje jih mednarodna organizacija Association of Youth Museums (AYM). Ustanovljena je bila leta 1962 z namenom posredovanja in izmenjave informacij. V organizacijo AYM je včlanjenih več kot 300 otroških muzejev s celega sveta. Njihovi člani lahko postanejo tudi muzeji, ki imajo posluh za otroško muzejsko publiko. Organizacija ima bogato bazo podatkov, literature in fotografij. Izdaja tudi strokovni časopis Hand to hand, ki izhaja štirikrat letno.

### **3.5 VZROKI ZA NASTANEK OTROŠKIH MUZEJEV**

Omenili sva, da so bili prvi otroški muzeji ustanovljeni na začetku 20. stoletja. V tem času je prišlo v družbi do pravega reformatorskega gibanja za prenovo vzgoje. Njihovi predstavniki so zahtevali nove kvalitete poučevanja, s katerimi bi se kar najbolj približali interesom otrok in njihovim zmogljivostim. Vse spremembe naj bi izhajale iz otroka, njegovih interesov, potreb in razvojnih posebnosti.

Na zgodnji razvoj muzejev za otroke v začetku 20. stoletja sta imeli velik vpliv teorija izkustvenega učenja Johna Deweya ter teorija aktivnega in neodvisnega učenja Marie Montessori.

#### **3.5.1 TEORIJA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA JOHNA DEWEYA**

John Dewey je razburkal javnost s teorijo izkustvenega učenja. Menil je, da pot do znanja pelje preko izkušnje. Izbrati je treba le uspešen in ustvarjalen način, ki bo otroka pripeljal do cilja. Poudarja tudi, da je potrebno znanje otroku

posredovati na način, ki bo njemu prilagojen in zanj smiseln. Zavzemal se je za možnost eksperimentiranja pri učenju in uporabe vseh čutil, ne samo jezika. V procesu izobraževanja je poudarjal pomembnost otroka in v ospredje postavil zahtevo po upoštevanju interesov otrok, ki morajo biti tudi izhodišče za pouk. Šola je zanj organizacijsko središče, od katerega se pričakuje, da ima veliko delavnic, laboratorij, šolski vrt; središče vsega pa sta muzej in knjižnica. V knjižnico in muzej lahko otroci gredo po odgovore in rešitve vedno, kadar pri praktičnem delu naletijo na težave.

### **3.5.2 TEORIJA AKTIVNEGA IN NEODVISNEGA UČENJA MARIE MONTESSORI**

Pedagogika Marie Montessori temelji na spoštovanju otroka, njegove osebnosti in dostojanstva. Pedagoginja meni, da lahko vsak otrok razvije svoje sposobnosti, če odrašča v okolju, ki ga sprejema in je primerno za njegove razvojne zmožnosti. Po njenem mnenju je predšolski otrok v obdobju, v katerem so njegovi potenciali za učenje največji. Otroci so radovedni, živijo z vsemi svojimi čutili, želijo ustvarjati stike z drugimi in imajo neizmerno sposobnost prilagajanja. Maria Montessori pravi, da imajo otroci do šestega leta »duh, ki vse vpija«. Pri tem misli na nekritično sprejemanje vseh čutnih zaznav iz okolja, ki je značilno za otroke v tem obdobju.

Otroci se učijo tako, da so aktivno vključeni v praktične dejavnosti. V prvih treh letih so pomembni svobodno gibanje in uporaba vseh čutil pri odkrivanju sveta, otrokovo sodelovanje pri praktičnih dejavnostih iz vsakdanjega življenja in razvoj jezika. Za obdobje od tretjega do šestega leta je značilno, da otrok razvija svoje občutke, njegova pozornost pa je usmerjena v okolje. Za učenje predšolskega otroka je značilno vztrajno ponavljanje aktivnosti, dokler jih povsem ne usvoji.

Zelo pomembno je, da odrasli sledijo otrokovim interesom, saj se vsak otrok uči z lastnim tempom in ob zanj primernem času.

Spoznanja, da so otroci po naravi zelo aktivni in radovedni, zelo dovzetni za spoznavanje novega, da svet okoli sebe dojemajo drugače kot odrasli ter da imajo lastne motive za učenje, so vplivala na ustanavljanje in razvoj posebnih ustanov za najmlajše. Med te ustanove lahko štejemo tudi otroški muzej.

### **3.6 OTROK V OTROŠKEM MUZEJU**

Otroški muzeji torej niso muzeji o otrocih, ampak so načrtovani prav zanje. Otroški muzeji razstav in zbirk ne prilagajajo, ampak jih že načrtujejo in razvijajo glede na razvojne potrebe otrok.

Osnovna in temeljna značilnost muzeja za otroke je, da je namenjen otrokom različnih starosti, predvsem predšolskim in osnovnošolskim.

Specifične značilnosti otroškega muzeja opiše M. Brayton, zaposlena v Children's Museum Detroit, kot:

- otrok je vedno središče vseh aktivnosti v muzeju,
- načrt zbiranja predmetov in zbirk je podrejen interesom otroka,
- vsi programi in aktivnosti izvirajo iz otrokovih idej in predlogov,
- delavci muzeja morajo otroke dobro razumeti in poznati njihov razvoj.

### 3.7 VRSTE OTROŠKIH MUZEJEV

Pojem otroški muzej torej skriva v sebi marsikaj. Lahko so to klasične muzejske ustanove, ki zbirajo, hranijo, proučujejo in razstavljajo segmente dediščin in kulture nasploh, lahko pa so tudi predvsem učni centri za mlade obiskovalce.

#### 3.7.1 MUZEOLŠKI PRISTOP

Muzeološki pristop je celokupna strategija, po kateri muzej razvija svoje programe in vsebine. Pri otroškem muzeju se stikata dva muzeološka pristopa. To sta:

##### TRADICIONALNI PRISTOP

Njegov osnovni namen je zbiranje, hranjenje ter razstavljanje kulturne in naravne dediščine. Otroku privzgaja pozitiven odnos do starega in redkega ter mu pomaga povezovati preteklost s sedanjostjo.

##### AKTIVNI PRISTOP – HAND'S ON

Spletni slovar Reverso definira hands-on aktivnost takole:

*»Hands-on izkušnja ali delo je zasnovana tako, da oseba dejansko dela določeno stvar, namesto da bi se o njej samo pogovarjala ali da bi jo naredil kdo drug.«<sup>3</sup>*

Hands-on muzeji so torej institucije, v katerih obiskovalci v interaktivnih razstavah prihajajo v neposreden stik z razstavnimi predmeti, ki jih morajo uporabiti tako, da z njimi razrešijo določen problem. Gre za t. i. pristop learnig-by-doing ali učenje skozi aktivno praktično delo.

---

<sup>3</sup> Reverso, Dictionary, 6. maja 2010, <http://dictionary.reverso.net/english-cobuild/hands%20on%20museum> (pridobljeno 1. marca 2014).

Pogosto se oba muzeološka pristopa dopolnjujeta. V takih primerih imajo muzeji poleg prostorov s stalnimi in z občasnimi razstavami tudi prostore, v katerih se otroci igrajo – ustvarjajo. Komponenta »hands-on« je tako le dodana.

Izbira muzeološkega pristopa je odvisna tudi od vrste otroškega muzeja.

### **3.7.2 PEDAGOŠKO DELO V OTROŠKEM MUZEJU**

Metode in oblike dela v otroških muzejih so zelo raznovrstne. Prilagojene so različnim starostnim skupinam otrok. Njihov glavni namen je, da pomagajo otroku pri učenju, odkrivanju, spoznavanju in razumevanju sveta ter mu pomagajo razvijati pozitiven odnos do naravne in kulturne dediščine.

Metode dela so različne in prilagojene starostni skupini otrok (predšolskim, šolskim) in otrokom s posebnimi potrebami.

Osnovna oblika dela v otroškem muzeju je še vedno razstavna dejavnost. Razstave oziroma zbirke si otroci lahko ogledajo vodeno ali prosto.

Pri vodenemu ogledu govorimo o stilu linearnega učenja (ogled razstave od začetka do konca), pri prostem ogledu gre za stil naključnega učenja. Otroci si sami izbirajo smer ogleda, ki jim jo po navadi narekuje zanimivost razstavljenih predmetov. Ob ogledu si lahko zapisujejo vprašanja, ki se jim zastavljajo, in nato s pomočjo strokovnega vodstva odgovarjajo nanje. Predmete na razstavi lahko prijemajo, jih rišejo in jih spoznavajo s pomočjo metode igranja vlog. K aktivni udeležbi vabijo otroke tudi različna avdiovizualna sredstva. Pri vsaki razstavi je pomembno, da otroci lahko spoznavajo objekte na neposreden način, z vključitvijo čim več čutil.

### **3.7.3 RAZSTAVE V MUZEJIH ZA OTROKE**

Zelo uspešne razstave v otroškem muzeju so tiste, ki vabijo otroke k igri vlog. Takšne razstave so npr.: banka, pošta, samopostrežna trgovina, babičina kuhinja, bolnišnica. Pri igri vlog postane otrok nekdo drug in vidi stvari skozi oči osebe, ki jo igra. Pri takšni razstavi ni pomembno, katero vlogo otrok sprejme. Otroku daje možnost, da sam sprejema odločitve, in vsaka odločitev je prava. Otroci lahko odločajo o tem, kakšno vlogo bodo igrali in koliko časa jo bodo igrali. Igra vlog spodbuja tudi jezikovni razvoj in širitev besednega zaklada. V muzejski banki so lahko otroci varčevalci ali uslužbenci banke. S preizkušanjem različnih vlog vidijo, kako se v določeni vlogi počutijo.

Razstave lahko otrokom omogočajo spoznavanje naravnega okolja z vsemi ali s čim več čutili. Otroci lahko odkrivajo skrivnosti jam, poslušajo zvoke morja,

spoznavajo morske živali. Z lovom rib, s krmarjenjem ladje, z razlaganjem tovora se otroci vživijo v vloge.

Otroški muzeji uvrščajo med uspešne razstave takšne, ki:

- vključujejo gibalne aktivnosti otroka (otroci raziskujejo predmete tako, da lahko nanje in vanje plezajo),
- vključujejo raziskovanje z več čutili (otroci se predmetov lahko dotikajo, jih prijemajo, vonjajo, spoznavajo in razlikujejo različne zvoke),
- vključujejo razstave s peskom in vodo za malčke do 4. leta starosti,
- omogočajo vživljanje v različne vloge skozi igro,
- ponujajo pripravo ter pokušino hrane in pijače drugih kultur,
- vključujejo igro vlog s preoblačenjem v različne kostume ali uniforme, značilne za določene poklice oz. določen čas,
- imajo prostore za skrivanje (vanje lahko pridejo le otroci),
- vključujejo računalnike in simulacije,
- imajo strokovne prikaze različnih tehnik, npr. arheološki izkop,
- ponujajo raznolikost načina raziskovanja določenega problema (otrok lahko izbira med različnimi aktivnostmi, ki ga pripeljejo do novih spoznanj).

#### **3.7.4 DODATNI PROGRAMI**

Otroški muzej pa ne ponuja samo razstav. Samo razstavo lahko spremljajo različne dejavnosti in programi, namenjeni otrokom, staršem, vzgojiteljem in učiteljem. Obiskovalcem ponujajo različne oblike programov:

- Posebni dogodki ob razstavah, ki se navezujejo na temo razstave, lahko vključujejo tematska predavanja, pripovedovanje pravljic, predstavitev nenavadnih predmetov ...
- Delavnice, povezane z razstavo, ki omogočajo aktivno sodelovanje manjše skupine otrok. Vodi jih osebje muzeja ali pa zunanji sodelavci.
- Tabori med šolskimi počitnicami ponujajo možnost nadgradnje muzejske razstave ali določene tematike, povezane z znanostjo, umetnostjo ali naravo.
- Umetniški programi povezujejo umetnike z obiskovalci muzeja. Umetniki pomagajo otrokom pri njihovem umetniškem izražanju in jih seznanjajo s posebnimi tehnikami dela in načini dela.
- Eno- ali večdnevni festivali (lutkovni, pustni, gledališki ...), ki so lahko organizirani ob različnih praznikih in omogočajo širše vključevanje vrtcev, šol in prebivalcev.



- Različne predstavitve in demonstracije v obliki učnih ur, kot so npr. predstavitev nenavadnih domačih živali ali demonstracija poklicev čevljarja, kovača itd.
- Praznovanja rojstnih dni z vabili, s poučnim in z zabavnim programom, s čestitko, torto ... Ponekod je mogoče v muzeju tudi prespati.
- Muzejski abonma, ki poteka skozi vse leto (glasbeni, gledališki, filmski ...), in podobno.

V interesu otroškega muzeja je, da pri izvedbah in nastajanju programov sodelujejo tudi otroci. Večina otroških muzejev ima tako tudi stalne »junior – kustose«.

Sodelovanje z muzejem lahko popestri in obogati izvajanje učnega programa, učencem, učiteljem in muzejskim delavcem pa odkriva nova znanja in poti do njih.



Slika 2: Primer hands-on muzeja, v katerem se otroci učijo z neposrednim stikom z razstavljenimi predmeti  
(vir: <http://www.stepbystep.com/how-to-create-exhibits-for-a-childrens-museum-35139/>, 4. 3. 2014)

## 3.8 OTROŠKI MUZEJ HERMANOV BRLOG

### 3.8.1 PREDSTAVITEV MUZEJA



Slika 3: Muzej novejšje zgodovine Celje, v katerem domuje Hermanov brlog  
(vir: <http://www.tv1.si/news.aspx?newsid=914&katid=6>, 4. 3. 2014)

Muzej novejšje zgodovine Celje je leta 1995 kot del stalne razstave odprl Otroški muzej Hermanov brlog. V muzejski hiši sta poleg Hermanovega brloga še dve stalni postavitvi, in sicer Živeti v Celju in Slovenska zobozdravstvena zbirka. V dveh dislociranih enotah sta predstavljeni zbirki Fotografski atelje Josipa Pelikana in Stari pisiker.

Hermanov brlog je odprl svoja vrata 7. 3. 1995 in je avtorski projekt Muzeja novejšje zgodovine Celje in kustosinj – pedagoginj Bronice Gologranc Zakonjšek, Tanje Roženberger in Andreje Rihter.

Muzej, v katerem ni tišine (kot ga pogosto imenujejo tudi v različnih člankih), je prvi in zaenkrat edini muzej za otroke v Sloveniji. Njegova ciljna publika so predšolski otroci in otroci do vključno četrtega razreda.

Osnovno vodilo Otroškega muzeja Hermanov brlog je vedno otrok, torej otroški svet in otroška igra, zato se tudi osnovni zbirki Dobra igrača in Otroško življenje navezujeta na otrokov svet.

Zaradi stalnih zbirk, ki ju ima, se Hermanov brlog loči od drugih otroških muzejev. Svojo vsebino črpa tako iz preteklosti kot iz sedanjosti, iz vsakdanjosti in iz prazničnosti. Zbira, hrani in razstavlja slovensko ter svetovno kulturno dediščino.

Otroški muzej se od drugih razlikuje predvsem po tem, da otroke vzgaja za to, da bi pomagali ohranjati slovensko kulturno in zgodovinsko dediščino. Zato predstavlja otrokom zanimive zbirke, predvsem pa jih seznanja s tem, kaj pravzaprav je muzej, kdo so kustosi, kaj delajo, kaj sta npr. depo in restavratorska delavnica.

## V Muzeju novejše zgodovine v Celju

# Prvi otroški muzej

**PRIHODNJI TEDEN BODO ODPRLI RAZSTAVO Z NASLOVOM HERMAN LISJAK SPOZNAVA DENAR - MASKOTA MUZEJA, HERMAN LISJAK, JE DELO ILUSTRATORKE JELKE REICHMAN**

Prihodnji teden bodo v Muzeju novejše zgodovine v Celju odprli prvi slovenski otroški muzej. Hermanov brlog, ki bo namenjen otrokom do četrtega razreda osnovne šole. Črpal bo iz preteklosti in sedanjosti, iz vsakdanjosti in prazničnosti. V njem bodo zbirali, hranili, raziskovali in predstavljali slovensko kulturno dediščino.

Muzej ima svoje prostore, zbirke in maskoto, Hermana Lisjaka, delo znane slovenske ilustratorke Jelke Reichman. Z raznovrstnimi načini in metodami dela, prilagojenimi različnim stopnjam odraščanja, bo otroški muzej pomagal otroku pri razumevanju in spoznavanju sveta.

Prva razstava, ki so jo pripravili v sodelovanju z Numizmatičnim kabinetom Narodnega muzeja v Ljubljani in Banko Celje, se imenuje Herman Lisjak spozna denar. Otrokom predstavljajo različne denarne valute, s

posebno pozornostjo pa slovenski denar in njegovo zgodovino. Spoznali bodo tudi osnovne geometrijske like in še marsikaj zanimivega iz narave, družbe in slovenske kulture. V improvizirani muzejski banki se bodo lahko igrali bančne uslužbenke, varčevalce, spoznavali bodo pomen banke in vlogo, ki jo ima v našem vsakdanjem življenju.

V muzejski delavnici in igralnici bodo pripravljali likovne delavnice, v muzejskem gledališču bodo predstave za otroke.

Otroški muzej, slovesno ga bodo odprli v torek, 7. marca, ob 17. uri, bo nato odprt od torika do petka od 10. do 17. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure, ob nedeljah in ponedeljkih pa bo zaprt. Za predšolske otroke vstopnine ni, šolarji in mladi bodo morali za obisk odšteti 100, odrasli pa 300 tolarjev.

(mp)

Slika 4: Članek ob odprtju Hermanovega brloga (vir: Marlen Premšak, "Prvi otroški muzej", *Večer*, 4. marec 1995, 10)

Občasne razstave z raznovrstnimi pristopi in metodami dela omogočajo otrokom, da preizkušajo, raziskujejo in povezujejo spoznanja ter iščejo rešitve. Hermanov brlog sodeluje z različnimi muzeji doma in po svetu. Najdaljše in najtesnejše sodelovanje veže Hermanov brlog z japonskim Otroškim muzejem Hamada. Z njim sodeluje že od leta 2001. Japonski otroški muzej vsako leto na svoji razstavi otroških likovnih del s celega sveta razstavlja tudi izdelke naših otrok. Leta 2009 se je Hermanov brlog predstavil tudi na Japonskem z različnimi delavnicami. Pisateljica in ilustratorka Lila Prap je izvedla

delavnico s svojimi risanimi junaki, višja kustosinja Jožica Trateški pa je v sedmih delavnicah predstavila slovensko kulturno dediščino otrokom in staršem v muzeju, v vrtcu in v šoli.

V sodelovanju z japonskimi kustosi so pripravili tudi občasno razstavo Moj rojstni dan. Sodelovanje z njimi je potekalo tudi ob postavitvi stalne razstave Brlog igrač.

V otroškem muzeju so gostili tudi Etnografski muzej Zagreb, ki tudi sodeluje pri razstavi Brlog igrač.

V Otroškem muzeju Hermanov brlog načrtujejo konec leta 2014 tudi gostovanje poljskega Muzeja igrač in igranja iz Kielc.

Leto 1998 je bilo zelo pomembno za Hermanov brlog. Otroški muzej je bil nominiran za nagrado EMYA (European Museum of The Year Award). Za nagrado EMYA se je prijavilo čez 70 evropskih muzejev.

## Otroški muzej v Celju se bo 13. junija predstavil na otoku Samos v Grčiji Hermanov brlog kandidat za evropski muzeja leta

VELIKA PRIDOBITEV JE FOTOGRAFSKI ATELJE JOSIPA PELIKANA

Muzej novejše zgodovine Celje, ki ga v zadnjih letih obiskuje vse več ljudi, vnaša v knjigo spominov življenje Celjanov. Poleg tega poroča in ohranja ostanke materialne kulture in človekove duhovne ustvarjalnosti 20. stoletja na Celjskem.

Na muzejskih delavnicah, v muzejskih katalogih, brošurah in knjigah, na drugih delavnicah in okroglih mizah, v muzejskem gledališču in slaščičarni se srečujejo obiskovalci s predmeti iz našega skupnega življenja. Vsa leta delovanja so veliko pozornost namenili muzejski publiki, predvsem šolski mladini, v zadnjih letih pa še posebno predšolskim otrokom. Prelomnica je leto 1995, ko so kot poseben muzejski oddenek odprli otroški muzej Hermanov brlog, namenjen otrokom do 12. leta. Na različne načine jim pomaga pri razumevanju in spoznavanju sveta.

Otroški muzej Hermanov brlog letos kan-

didira na nagrado evropskega muzeja leta. Prijavo za nominacijo so poslali marca lani, julija je sledila predstavitev komisiji na nagrade. Nominacija je bila potrjena februarja letos, 13. junija pa se bodo letošnji nominiranci predstavili na otoku Samos v Grčiji. V ljubljanskih Križankah bodo muzej predstavili od 4. do 27. junija.

Pomemben del rednega dela muzeja pa je poudarek na zbiranju predmetov. Tako so bili po stečaju Zlatarne Celje uspešni pri evidentiranju izdelkov in zlatarskih delavnic, že nekaj mesecev pa poteka prevzemanje. Največja pridobitev v zadnjem obdobju je fotografski atelje Josipa Pelikana.

V okviru svetovnega dneva muzejev so za obiskovalce odprli svoja vrata, izkupiček od vstopnic, ki so bile po enotni ceni 300 tolarjev, pa namenili za pomoč pri obnovi po potresu v Posočju. (gp)

Slika 5: Članek ob nominaciji za nagrado EMYA (vir: Mojca Grušovnik, "Celjski otroški muzej nominiran za nagrado EMYA", *Dnevnik*, 14. maj 1998, 13)

### 3.8.2 IME MUZEJA IN MASKOTA HERMANOVEGA BRLOGA



Slika 6: Maskota Herman Lisjak (vir: MNZ Celje)

Prvi razpoznavni znak otroškega muzeja je maskota Herman Lisjak in je delo akademske slikarke Jelke Reichman. Otroke vodi skozi otroški muzej in je prisoten v vseh muzejskih prostorih.

Herman Lisjak je dobil ime po celjskem knezu Hermanu. Ker pa lisjak v naravi biva v brlogu, se tudi njegov dom, otroški muzej, imenuje brlog, torej Hermanov brlog.

### 3.8.3 PROSTORI V HERMANOVEM BRLOGU

V vsakem prostoru se otroci srečajo z likom Hermana Lisjaka. Lisjakova podoba in njegovo poimenovanje otroku povesta, čemu je prostor namenjen. Seznanj se tudi z muzejskimi pojmi, kot so kustos, depo, galerija ...

Otroški muzej ima štiri prostore, namenjene stalni zbirki in različnim občasnim razstavam.

Zelo pomemben prostor v otroškem muzeju je Hermanova igra, to je muzejska delavnica in igralnica s knjigami, z videom in s televizijo. Tukaj lahko otroci sproščajo svoje ustvarjalne ideje in se igrajo. Razstavljanju otroških ustvarjalnih izdelkov je namenjena Hermanova galerija. V



Slika 7: Hermanova igra (vir: MNZ Celje)



Slika 8: Otroško gledališče (vir: MNZ Celje)

Hermanovem gledališču so različne predstave profesionalnih in amaterskih skupin ter predstave, ki jih igrajo otroci otrokom. Otroški muzej ima tudi svoj depo, imenovan Hermanov depo, kjer hrani svoji zbirki Otroško življenje in Dobra igrača.

Otroški muzej ima svojo garderobo Hermanov dežnik in umivalnico za otroke Herman Cicifuj.

V prostorih otroškega muzeja se nahaja tudi Slaščičarna pri Hermanu Lisjaku, namenjena

otrokom in njihovim spremljevalcem. Muzej ponuja od leta 1997 tudi prvo otroško telefonsko govorilnico s telefonsko kartico z motivom Hermana Lisjaka. V muzejski trgovini lahko obiskovalci v spomin na obisk kupijo uporabne izdelke, na katerih je maskota muzeja Herman Lisjak.

#### **3.8.4 PEDAGOŠKO DELO V HERMANOVEM BRLOGU**

Pedagoško delo v muzeju je široko, saj zajema delo z otroki različnih starosti, različnih razvojnih potreb ter velikokrat tudi delo z odraslimi. Poteka v obliki različnih spremljevalnih programov ob stalnih in občasnih razstavah.

Na razstavah in drugih muzejskih aktivnostih v otroškem muzeju se obiskovalci srečujejo z muzejskimi predmeti. Ti predmeti jim pomagajo razumevati preteklost, sedanost in soustvarjati prihodnost. Razstave so otrokom predstavljene besedno, s fotografskim gradivom, s predmeti, z zvokom. Zanimivost razstave dosežejo tudi z dodanimi didaktičnimi točkami in pripomočki, ki razvijajo in zaposlijo vsa otroška čutila (metoda VAGONG). V muzeju je otrokom dovoljeno, da predmete prijemajo, jih preizkušajo ... Razstave vključujejo in omogočajo igro vlog, pri kateri se otrok vživi v vlogo drugega in se preizkusi v različnih situacijah. Izbira vloge je za otroka vedno samoiniciativna in pozitivna izkušnja. Razstave v muzeju nadgradijo z ustvarjalnostjo in inovativnostjo otrok v Hermanovih otroških ustvarjalnicah. Ustvarjalna in aktivna igra omogoča otrokom, da v njih pridobijo nova znanja in izkušnje ter povezujejo razstavljeni predmet z izdelanim. Likovno izražanje v muzeju poteka torej sproščeno in skozi igro.

Specifika dela v otroškem muzeju je tudi, da so prav vse najavljene skupine deležne vodenega ogleda, prav tako pa je v prostorih otroškega muzeja vedno prisotna muzejska animatorka, ki je posameznim obiskovalcem, družinam in nenajavljenim skupinam na voljo, da predstavi razstavo in spremljajoče interaktivne dejavnosti.

Pedagoško delo v otroškem muzeju obsega tudi organizacijo seminarjev in predavanj za vzgojitelje, učitelje in starše. V muzeju se poleg otrok izobražujejo tudi dijaki in študenti.

### 3.8.4.1 OBČASNE RAZSTAVE

V muzeju so od leta 1995, ko je muzej odprl svoja vrata, do danes pripravili naslednje občasne lastne in gostujoče razstave:

- **Herman Lisjak spoznava denar** (7. marec 1995–31. julij 1996) je bila prva občasna razstava v otroškem muzeju. Z njo so želeli prikazati obiskovalcem različne denarne valute, še posebej slovenski denar (takrat je bil v uporabi slovenski tolar) in njegovo zgodovino. Vitrine na razstavi so ponujale na ogled originalne bankovce in kovance. Igre vlog in druge aktivnosti so otrokom ponujale konkretno soočenje z denarjem in načini bančnega poslovanja. V ta namen je bila postavljena tudi Hermanova banka, ki na željo otrok še danes stoji v otroškem muzeju.



Slika 9: Razstava *Hitreje, višje, močnejše* (vir: MNZ Celje)

tehničnih igrač in igrač na kolesih.

Namen razstave je bil prikazati otrokom zgodovino stoletnega nastajanja in razvoja skirojev, koles, avtomobilov, vozičkov ... S posameznimi igračami, ki so jih razstavljali, so se igrali tudi naši dedki in babice.

- Z lastno občasno razstavo **Hitreje, višje, močnejše** (16. oktober 1997–7. marec 1999) so obiskovalcem otroškega muzeja prikazali šport skozi zgodovino. Ob razstavljenih eksponatih so obiskovalce zaposlili tudi z drugimi čutili (npr. v ozadju je igrala glasba, slišali so se ustrezni zvoki). V razstavo so vključili računalnik in postavili muzejsko telovadnico.



Slika 10: Razstava *Mamut v Hermanovem brlogu* (vir: MNZ Celje)

- Občasna razstava *Mamut v Hermanovem brlogu* (13. april 1999–december 2000) je bila postavljena v sodelovanju s Prirodoslovnim muzejem Slovenije. Predstavljala je bogastvo naše naravne dediščine (plazilce, žuželke, ptiče, sesalce, herbarijske zbirke, kamne in minerale).
- *Prometna pot v Hermanov brlog* (7. marec 2001–31. julij 2002) je bila razstava o prometu v postavitvi Hermanovega brloga. Z njo so prikazali bogato tehnično dediščino, razvoj različnih vrst prometa in prevoznih sredstev, pomen prometa s poudarkom na varnosti otrok v prometu. Na razstavi je obiskovalec lahko prisluhnil glasovom



Slika 11: Razstava Zvezde Evrope (vir: MNZ Celje)

različnih prevoznih sredstev in se preizkusil v reševanju računalniških prometnih ugank.

- *Dobra igrača* (1. oktober 2002–27. januar 2003) je predstavila muzejsko zbirko Hermanovega brloga in delo Komisije za oceno igrač pri Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport RS oz. igrače z oznako »dobra igrača«.
- Z občasno razstavo *S Hermanom na etnopotep* (20. marec 2003–30. december 2004) so gostili Slovenski etnografski muzej. Razstava je



Slika 12: Otroci si ogledujejo razstavo o kraškem ovčarju (vir: MNZ Celje)

prikazovala vsakdanje in praznično življenje naših prednikov, njihovo delo, oblačila, glasbo, šege in navade.

- *Zvezde Evrope* (31. marec 2005–20. december 2006)

je bila lastna razstava otroškega muzeja o

Evropski uniji, ki je s predmeti, sliko in z glasbo predstavljala članice Evropske unije.



- S tiskom knjig, z otroškimi knjigami skozi čas, z zgodovino bralne značke in s slovenskimi ilustratorji so seznanili otroke z občasno razstavo *Če ne bomo brali, bo volk pojedel Rdečo kapico* (6. april 2007–februar 2009).
- *Kraški ovčar pri Hermanu Lisjaku* (31. marec 2009–31. december 2010) je predstavil edino mednarodno priznano slovensko avtohtono pasjo pasmo. Na razstavi so lahko otroci spoznavali vsebine s pomočjo vida, sluha, otipa in voha ter se seznanili s pravili ravnanja ob srečanju s psom.
- Etnografski muzej Zagreb je v Hermanovem brlogu z razstavo *Hrvaške tradicionalne otroške igrače* (8. februar 2011–1. september 2011) predstavil hrvaško kulturno dediščino in umetnost izdelovanja lesenih igrač.



Slika 13: Razstava *Moj rojstni dan* (vir: MNZ Celje)

- Razstava *Moj rojstni dan* (14. oktober 2011–15. september 2013) je seznanila obiskovalce z različnimi pogledi na praznovanje rojstnega dne skozi čas v Sloveniji, v drugih državah in kulturah.

Poleg praznovanju rojstnega dne na Slovenskem je bil poseben del razstave namenjen japonskemu tradicionalnemu in sodobnemu praznovanju rojstnega dne.

- Mednarodna gostujoča razstava *Moj portret za muzej* (25. september–27. november 2013) je nastala na pobudo Foruma slovanskih kultur. Otroci so v okviru projekta obiskovali muzeje in galerije ter se seznanili s kulturno dediščino, ki jo omenjene institucije hranijo, varujejo in razstavljajo. Po izkušnji srečanja z dediščino so otroci ustvarjali svoje portrete v poljubni tehniki.
- Mednarodna razstava *Otroci sveta* (3. december–19. januar 2013) je vključevala izbor nagrajenih del mladih likovnih umetnikov, starih do 16 let, na temi Konji ter Etnooblačila in plesi mojega ljudstva. Likovni del so dopolnjevale tudi lutke v narodnih nošah, ki so obiskovalca poučile o bogati in raznoliki svetovni kulturni dediščini.
- *Brlog igrač* bo odprl svoja vrata 13. marca 2014.



Slika 14: Razstava *Tradicionalne hrvaške igrače* (vir: MNZ Celje)

### 3.8.5 SPREMLJEVALNI PROGRAMI

Ob vsaki razstavi otroški muzej načrtuje, organizira in izvaja številne programe. Pri spremljevalnih programih, predvsem pri načrtovanju ustvarjalnih delavnic, iščejo navdih v razstavah in v muzejskih predmetih.

- Muzejske ustvarjalne delavnice so prav gotovo najživahnejši del muzeja in za otroka ene najprivlačnejših. Otrokom pod strokovnim vodstvom omogočajo sproščanje ustvarjalnih idej, povezanih s temo določenih razstav ali s prazniki (npr. pust, velika noč, veseli december).



Slika 15: Delavnica ob obisku japonskega muzeja iz Hamade (vir: MNZ Celje)

Z njimi se otrokom muzej še dodatno približa in jih spodbudi, da tisto, kar vidijo v muzeju, uporabijo v vsakdanjem življenju.

Do leta 2002 so ustvarjalne delavnice za otroke izvajali zunanji sodelavci, od tega leta dalje pa ideje in vsebine zanje pripravljajo v muzeju sami in jih sami tudi izvajajo. Muzejske delavnice pripravljajo za skupine predšolskih otrok in šolskih otrok, ob mednarodnem dnevu družine in v tednu otoka pa tudi za družine.

- Hermanovo gledališče je dejavnost, ki z leti postaja vse pomembnejša in bolj priljubljena. Zavesa odra v Hermanovem gledališču se pogosto razprejo, še posebej med poletnimi počitnicami, v tednu otroka, na Miklavževih predstavah in ob decembrskih srečanjih otrok. Ponudba Hermanovega gledališča je bogata. V njem nastopajo poklicne skupine, skupine iz vrtcev, šolske skupine, otrokom pa igrajo tudi otroci.
- Od leta 1997 lahko otroci v muzejski Slaščičarni pri Hermanu Lisjaku praznujejo rojstni dan. Od leta 2011 je možno rojstni dan praznovati tudi na japonski način. Od leta 1999 vsak december za najmlajše zveste obiskovalce celjskih vrtcev organizirajo čajanke in krasitve prazničnih smrečic.



Slika 16: Praznovanje rojstnega dneva (vir: MNZ Celje)

- Poletje v Hermanovem brlogu vključuje lutkovne, plesne in gledališke predstave za otroke v sklopu Poletje v Celju – knežjem mestu, ki razveseljujejo otroke že od leta 1996.
- Hermanov brlog zvestim obiskovalcem ponuja tudi članstvo v Klubu Hermanovi prijatelji. Vse člane kluba muzej obvešča o prireditvah. Ob



Slika 17: Otroški boljši sejem (vir: MNZ Celje)

rojstnem dnevu članom kluba Herman Lisjak pošlje čestitko.

- Muzej organizira Hermanove sobote za družine in posameznike ter četrtkove družinske popoldneve.
  - Z namenom dopolnjevanja zbirke Otroško življenje Hermanov brlog

organizira otroške bolšje sejme, ki potekajo štirikrat letno pod balkonom Muzeja novejšje zgodovine Celje.

- Program Denar je sveta vladar se izvaja na temo varčevanja v oktobru.
- Spoznajmo muzej – Kaj je muzej? je program, ki je pripravljen za nagrajence šolskega varčevanja Banke Celje.
- Prireditev Božiček prihaja vključuje praznično vodstvo po muzeju, praznično Hermanovo delavnico in lutkovno predstavo s prihodom Božička.
- Muzej izvaja najrazličnejše aktivnosti ob svetovnem dnevu muzejev in slovenskem kulturnem prazniku.
- Leto 2001 je zaznamoval tudi odličen dialog z mednarodnim muzejskim okoljem: sodelovanje z Otroškim muzejem umetnosti iz Hamade na Japonskem.
- Banka Celje je sponzor otroškega muzeja že od njegovega nastanka, ko so ob prvi razstavi pripravili Hermanovo banko, prostor, namenjen igri vlog in osveščanju otrok o varčevanju. Od leta 1997 organizirajo v



Slika 18: Herman Lisjak in kraški ovčar (vir: MNZ Celje)

otroškem muzeju decembrska srečanja otrok za zaposlene.

- Od leta 2008 poteka v prostorih otroškega muzeja septembrska prireditev za prvošolce.
- V letu 2010 so v otroškem muzeju prenovili program Poletnih počitniških vragolij, ki prve dni šolskih počitnic ponuja raziskovalne in ustvarjalne dopoldneve.
- Herman Lisjak na obisku v šoli ter Herman Lisjak in Banka Celje vabita na igre na snegu sta programa, ki dopolnjujeta partnersko sodelovanje z Banko Celje.
- S svojo dejavnostjo se muzej predstavlja zainteresiranim skupinam tudi na terenu, in sicer s programom Muzej v kovčku. Z njim želijo otroški muzej približati najmlajšim.
- Otroški muzej promovirajo z obiski Hermana Lisjaka v šoli.
- Muzej organizira posebne programe za obiskovalce in izvaja akcijo iskanja najstarejše otroške knjige, organizira srečanja s slovenskimi književniki in z ilustratorji ter posebno akcijo »Podarimo knjigo«.
- Muzej organizira ali sodeluje v likovnih natečajih, kot je npr. Moj portret za muzej.
- Otroški muzej pripravlja tudi programe miklavževanja z obdarovanjem otrok.
- Z zunanjimi izvajalci je otroški muzej v letu 2012 ponudil program Abonma Herman Lisjak v deželi umetnosti in dediščine. Vzporedno z njim je potekal tudi abonma za otroke s posebnimi potrebami. Otrokom je ponujal spoznavanje zanimivih muzejskih predmetov ter doživljanje in občutenje različnih zvrsti umetnosti.
- Hermanov brlog je ponudil tudi kulinarčni program Pehar suhega sadja v Hermanovi slaščičarni.
- Organizira različne festivale, kot je npr. Herman Lisjak na celjskem gradu.
- Glasbene sobotnice (Hermanov glasbeni abonma) je program, ki so ga prvič ponudili decembra 2012. Pripravljata ga Muzej novejšje zgodovine Celje in Hiša kulture z željo in s ciljem odpiranja glasbenih svetov in občutij najmlajšim.
- V sodelovanju z dijaki programa predšolske vzgoje Gimnazije Celje – Center ponujajo sobotne abonmajske predstave, namenjene predšolskim otrokom.



Slika 19: Kulinarčna delavnica (vir: MNZ Celje)

- Muzej se predstavlja tudi na bazarjih, kot sta Kulturni bazar v Cankarjevem domu in Otroški bazar na Gospodarskem razstavišču.
- Med dodatnimi dejavnostmi pa ne smemo pozabiti ene od osnovnih dejavnosti Otroškega muzeja Hermanov brlog, to je zbiranje, hranjenje in razstavljanje kulturne dediščine, zato veliko pozornost posvečajo tudi zbiranju predmetov za zbirki Otroško življenje in Otroška igrača.

Dodatna ponudba Hermanovega brloga je velika. V dodatne dejavnosti se brez težav vključujejo otroci različnih starosti in tudi odrasli. Otroški muzej svojo ponudbo vsako leto obogati s kakšnim novim programom ali pa obstoječo prenovi in dopolni. Prav iz teh dodatnih ponudb in spremljevalnih programov se vidi, da se Hermanov brlog s svojo ponudbo trudi biti aktualen in se prilagaja potrebam otrok.

### 3.8.6 POVEZAVA ŠOLE IN MUZEJA



Slika 20: Obisk OŠ Frana Kranjca (vir: MNZ Celje)

Muzej in šola lahko dobro sodelujeta, če za to obstaja obojestranski interes. Dobro sodelovanje pomeni tudi več samostojnih obiskovalcev muzeja, ki muzeje praviloma obišejo zaradi vzbujenega zanimanja.

Najpomembnejše je tesno sodelovanje med kustosom – pedagogom in učiteljem. Njuno sodelovanje se lahko začne že pri

pripravi razstave ali učne delavnice. V večini primerov gre pri obiskih šolskih skupin za tematsko navezavo na v šoli obravnavano temo. Obisk muzeja je lahko motivacija za obravnavo določene snovi, lahko je usvajanje snovi ali zgolj njeno utrjevanje.

Priprava učencev na obisk muzeja je osnova za delo v muzeju. Učitelj mora učence seznaniti z namenom obiska. Seveda mora biti tudi učitelj sam dobro seznanjen z vsebino razstave. Ves čas obiska mora sodelovati s kustosom in ga po potrebi dopolnjevati, saj učitelj najbolje pozna svoje učence, ve, kaj jih motivira in česa še ne vedo. Le s takim sodelovanjem je dosežen želeni rezultat: pridobiti nova znanja in spoznanja.

Po obisku muzeja mora učitelj pri naslednji uri pouka z učenci utrditi usvojeno temo, hkrati pa mora kustosu dati kvalitetno povratno informacijo.

## 4 RAZISKOVALNI DEL

### 4.1 INTERVJUJI

#### 4.1.1 INTERVJU Z DIREKTORICO MUZEJA GOSPO TANJO ROŽENBERGAR (ustni vir, januar 2014)



Slika 21: Direktorica MNZ Celje, mag. Tanja Roženberger (vir: Darja Bastl)

*Nam pojasnite pojem otroški muzej?*

Otroški muzej je muzej za otroke. V njem se lahko razstavljajo različne vsebine. Otroški muzej je lahko tudi muzej igrač. Bistvo otroškega muzeja je, da se s svojo ponudbo prilagaja otrokom. Ciljna skupina so torej otroci, vsebine v otroškem muzeju so

prilagojene otroškemu dojemanju, prav tako sta otrokom prilagojeni razstavna govorica in razstavna oprema.

*Hermanov brlog je prvi in edini otroški muzej v Sloveniji, ki je namenjen otrokom. Svoja vrata je odprl 7. 3. 1995. Pred tem ste leta 1992 realizirali projekt »V svetu lutk«. Projekt je pomenil prvi poskus otroškega muzeja. Nam lahko osvetlite ozadje tega projekta in kakšen je bil odziv nanj?*

Projekt je bil leta 1992 izredno inovativen za tisti čas in za to institucijo. Prej je bil formalno muzej imenovan še Muzej revolucije in se je ukvarjal z obdobjem 2. sv. vojne in s socialistično ideologijo. Sčasoma je prerasel v splošnejši zgodovinski muzej 20. stoletja. Ob preobrazbi vsebine in poslanstva tega muzeja je muzej v začetku devetdesetih let beležil velik osip svoje muzejske publike. Muzej so pred tem množično obiskovali. Obiskovale so ga šole, različna društva, organizacije ... Ko tu ni bilo več stalne razstave o 2. sv. vojni in o revoluciji, se je število obiskovalcev zelo zmanjšalo. Vprašanje je bilo, ali bo ta muzej še sploh obstajal, kakšno je njegovo bistvo in kakšen je cilj delovanja celotnega muzeja. Muzej si je moral vzgojiti novo publiko in zavedali smo se, da je najboljša, če začnemo pri najmlajših. Zaradi tega smo postavili razstavo, ki je bila posvečena samo otrokom. Že sama tema je bila blizu otroškemu svetu. In to so lutke. Nastal je projekt, ne samo razstava – projekt V svetu lutk. Projekt je vključeval razstavo lutk, razstavo slovenskih

umetniških lutk od njenih začetkov do danes, razstavo lutk, ki so jih izdelali otroci iz vrtcev, ter lutkovno delavnico. Del razstavnega projekta je bilo tudi lutkovno gledališče, v katerem so se odigrale različne lutkovne predstave. Med drugim so tudi vrtni igrali drug drugemu. Šlo je za širok koncept različnih vsebin. Ta razstava je bila izjemno uspešna, izjemno dobro sprejeta, obiskalo jo je veliko otrok. Odločili smo se, da bomo nadaljevali z idejo o otroškem muzeju.

*Ali ste pred realizacijo tega projekta že vedeli, da želite ustanoviti otroški muzej kot del Muzeja novejšje zgodovine Celje, vendar še niste natančno vedeli, v katero smer iti?*

Ideja se nam je zdela privlačna, ta smer razmisleka se nam je zdela ustrezna, vendar projekt V svetu lutk ni bil pripravljen z namenom, da bo ta del muzeja stalni otroški muzej. Odlični rezultati tega projekta so nas usmerili v to, da je leta 1995, tri leta pozneje, ta del muzeja, s podobnim konceptom, kot je bila oblikovana ta razstava, postal stalni del Otroškega muzeja.

*Kako dolgo je zorela v vas ideja o nastanku otroškega muzeja?*

Vse se je odvijalo izredno hitro. Ideja o otroškem muzeju je prišla tudi na začetku 90. let. Prebrala sem veliko literature in dala pobudo. Leta 1992 smo postavili občasno razstavo V svetu lutk, poskus otroškega muzeja, in leta 1995 je že prišlo do realizacije otroškega muzeja.

*Nam zaupate kakšno anekdoto ob nastanku otroškega muzeja, ki je javno niste povedali še nikomur?*

Mogoče so anekdote v povezavi s starejšimi obiskovalci muzeja, ki so prišli v naš muzej in so bili začudeni, ko so videli, da so tukaj razstavljene lutke. Sploh tisti, ki so



Slika 22: Med intervjujem ... (vir: Darja Bastl)

prihajali prej v muzej in so si bili tukaj navajeni ogledati zgodbe herojev ali so bili celo povezani z njimi. Potem pa so se v vitrinah pojavile lutke. Po dvajsetih letih lahko govorimo o anekdotah.

*Kakšna vprašanja, bojazni so se vam zastavljala ob ustanavljanju Otroškega muzeja Hermanov brlog?*

Predvsem smo se ukvarjali z njegovo vsebino, s tem, kaj bomo v otroškem muzeju predstavljali, katere teme bodo v ospredju glede na to, da ta otroški

muzej ni imel stalne razstave in so se te vsaki dve leti menjale. Potrebno je bilo precej strokovnega razmisleka, katere teme bomo predstavljali. Drug močan poudarek je bil dan programu, ki mora biti privlačen za otroke, da bo muzej in programe obiskalo čim več otrok. Vse pa je povezano tudi s finančnim konceptom. Koncept je tak, da imajo vsi predšolski otroci prost vstop v otroški muzej, delavnice pa so plačljive.

***Otroški muzeji se med seboj razlikujejo. Nekateri so naravoslovni, eksperimentalni ... Kakšne vrste muzej je Hermanov brlog?***

Hermanov brlog je splošen otroški muzej. Glede na to, da je del Muzeja novejše zgodovine Celje, ki je splošnejši muzej za 20. in 21. stoletje, lahko razstavlja različne teme. Specifika našega otroškega muzeja je, da se ukvarja s sodobnimi temami. Usmeritev otroškega muzeja v naslednjih petih letih bo, da bomo v Hermanovem brlogu razstavljali določeno problematiko sodobnega sveta, katerega probleme bodo reševali, živeli in občutili najmlajši. Prikazovali bomo probleme ogrevanja ozračja, problem vode, torej univerzalne problemske teme družbe in sveta 21. stoletja. Na ta način bomo dvignili ozaveščenost otrok, poznavanje te problematike že pri najmlajših in si tako smeli obetati tudi rešitve. To bo glavno poslanstvo in prispevek k spremembi tega sveta.

***Za kakšen tip otroškega muzeja gre pri vas glede na muzeološki koncept? Po kakšen modelu je oblikovan Hermanov brlog?***

Otroški muzej sledi težnjam sodobnega muzeja. Sodoben muzej pa je angažiran, aktualen, komunikativen, vključuje široko publiko v vse procese dela. Se pravi, da ni zaprašen, je odprt, se ne zapira za zidove, deluje navzven, deluje na ulici, deluje v drugih prostorih. To je sodoben muzej. Sodoben muzej ni več sveti prostor, sodoben muzej je točka družbenega križišča.

***Ali pri svojem delu sodelujete tudi z drugimi otroškimi muzeji po svetu? S katerimi vas veže najtesnejše sodelovanje? Kakšni muzeji so to?***

Otroški muzeji po svetu so različni. Mi imamo nekaj dobrih povezav. Že ves čas sodelujemo z japonskim umetniškim muzejem iz Hamade. Tja vsako leto za razstavo pošiljamo likovne izdelke otrok. Dobro sodelujemo tudi z Otroškim muzejem igrač iz Istanbula. V Gradcu je muzej Frida und Fred, ki je bolj eksperimentalno, izkustveno naravnano. Ta otroški muzej nima svoje zbirke, ima bolj programe, kjer se obiskovalci učijo o življenju v tem svetu.



Sodelujemo tudi z otroškim muzejem ZOOM na Dunaju. Tudi ta muzej je bolj izkustven. Otroški muzeji so združeni v mednarodni organizaciji Hand's on International. Hermanov brlog je tudi član te organizacije. Otroški muzeji so mednarodno dobro med seboj pomreženi.

***Po čem je Hermanov brlog edinstven v primerjavi z drugimi otroškimi muzeji?***

Posebnost je zagotovo podoba Hermana Lisjaka, ki je naš simbol in razpoznavni znak ter se vsepovsod pojavlja. Tudi njegova maskota je dobro sprejeta. To je znamka, ki predstavlja otroški muzej. Naša specifika je tudi, da smo edini otroški muzej v Sloveniji. Naša posebnost je tudi, da ima naš otroški muzej svoje zbirke. Vsi otroški muzeji nimajo svoje zbirke. Naš ima zbirki Dobra igrača in Otroško življenje. Posebni smo tudi v tem, da sledimo trendom sodobnega muzeja.

***Katera je vaša skrivna formula uspeha?***

Delo in ideje. Brez idej ni razvoja, ampak brez predanega dela tudi ni rezultatov. Nagrada je tudi osebni razvoj. Torej, delo in razvoj ter odgovornost, da nekaj prispevaš k družbi.

***Kakšen pomen pripisujete muzejski vzgoji naših najmlajših?***

Zelo velik, zelo pomemben, saj v slovenski družbi še vedno velja stereotipen pogled na muzeje, da so muzeji zaprašene ustanove, v katerih se je čas ustavil, se nič zanimivega ne dogaja. Ko bodo šle generacije skozi izkušnjo otroškega muzeja, se bo ta pogled na muzeje spremenil. Vsekakor pa je dobro, če ima najmlajši dobro izkušnjo z muzejem, saj se bo v muzej vračal tudi kot najstnik in odrasel.

***Katere metode in oblike dela so prisotne v Hermanovem brlogu?***

Raznovrstne metode dela, ker je program Hermanovega brloga različen. Ena od oblik dela so razstave. Razstava je vedno otrokom približana z različnimi delavnicami, z dodatnimi predstavami, z demonstracijami, z bralnimi kotički, lutkovnimi predstavami ... Ta ponudba je res izjemno raznovrstna.

Naša ponudba je raznovrstna in vključuje raznovrstne metode dela. Lahko je voden ogled, lahko je kostumiran ogled, ogled s Hermanom Lisjakom. Razstava je torej osnova, na katero se pripenjajo različni programi. Ti so odvisni od starostne skupine otrok ali pa so prilagojeni otrokom s posebnimi potrebami. Ta pristop je prilagojen njihovemu dožemanju.

*Kako usklajujete pedagoške vsebine z velikimi razvojnimi razlikami svojih obiskovalcev?*

Metode in vsebine se prilagajajo starostnim skupinam, pa tudi kakšnim drugim potrebam. Imamo obiskovalce z OŠ Glazija in drugih domov, katerih varovanci so mladi s posebnimi potrebami. Te upoštevamo pri vsebini, pri njenem podajanju in pri časovnem načrtovanju. Ti obiskovalci so namreč lahko zbrani največ do pol ure. Če pa gre za obisk učencev osnovne šole, npr. učencev II. triade, je program kompleksnejši ter traja uro in pol. Najprej je predstavitev, potem delavnica, obisk vključuje vodstvo ipd. Pomembno za otroški muzej je, da se poskušamo prilagoditi trenutni situaciji. Vse je zelo fleksibilno.

*Katere so vaše najljubše oblike dela z otroki in katere oblike so se pokazale za najuspešnejše?*

Vse, ki so interaktivne. Zbujajo aktivnost udeležencev oz. obiskovalcev bolj kot sama demonstracija ob ogledu. Torej, da otrok res izkusi, da ima izkušnjo o predstavljeni in obravnavani vsebini.

*S katerimi šolami oz. vzgojno-izobraževalnimi ustanovami redno sodelujete pri nastajanju stalnih in občasnih razstav ter pri nastajanju pedagoških delavnic?*

Zelo veliko sodelujemo z vsemi celjskimi vrtci. To je stalno sodelovanje, stalno je tudi sodelovanje z nekaterimi šolami (več vam bo povedala Jožica Trateški), sodelujemo tudi z določenimi šolami in vrtci v regiji. Mi smo stalna točka zaključnih izletov in ekskurzij. Določene šole se stalno vračajo, bodisi da so iz Prekmurja ali od kod drugod. Imamo veliko stalne publike, ki se vrača. Gre za naše stalne obiskovalce; tiste, ki hodijo k nam celo leto, ali tiste, ki prihajajo k nam na zaključnih izletih.

*Kako ocenjujete sodelovanje z njimi?*

Sodelovanje ocenjujem kot uspešno, vendar ima tako sodelovanje še veliko potencialov. Na sodelovanje vplivajo tudi družbenopolitične spremembe, ekonomske razmere, tako da je treba vedno znova iskati nove skupne poti. Zadnji podatki kažejo na upad obiskov šolskih skupin, ker ni več zaključnih izletov. Vsi morajo varčevati, ker morajo dati za avtobus idr. Tu je še veliko različnih potencialov in treba se je vedno znova prilagajati danim razmeram.

*Kateri so glavni kriteriji pri izbiri teme razstave, pedagoške delavnice ali spremljevalnih dogodkov? So to aktualni dogodki, obletnice ...?*

Uporabljamo različne strategije. Z občasnimi razstavami so se predstavljali različni slovenski muzeji. Predstavili so se Slovenski tehniški muzej Bistra, Slovenski etnografski muzej, Prirodoslovni muzej, Tehniški muzej iz Berlina – Igrače na kolesih. Tema razstave mora biti primerna otrokom, poučna, kot so npr. Hermanova prometna pot, Kraški ovčar, Če ne bomo brali, te volk poje (poudarek je bil na razvijanju bralne kulture). Teme, ki jih predstavljamo, so v glavnem poučne, izobraževalne. Od sedaj naprej bo poudarek na aktualnih problematičnih sklopih, univerzalnih problemih sodobne družbe, sodobnega sveta, hkrati pa 3. marca odpiramo novo stalno razstavo Brlog igrač. Tako se bo ta koncept malo spremenil. Mislimo, da je po 19 letih dela čas za korenitejše spremembe v poslanstvu in v ponudbi, tako da bo del muzeja stalna zbirka igrač, v delu muzeja pa bodo občasne razstave.

*Katere od njih štejete med najuspešnejše? Zakaj (kateri so glavni kriteriji uspešnosti)?*

Ena od izjemnih uspešnic je otroška banka. Bila je del prve razstave, s katero se je otroški muzej odprl. To je bila razstava Herman Celjski in denar. Glavni pokrovitelj je bila Banka Celje. Otroci so spoznavali raznolikost denarja, poudarek je bil na varčevanju. Hermanova banka je bila taka uspešnica, da jo imamo še danes kot del pedagoških programov in ima stalno mesto v Brlogu. Otroci se, ne glede na to, koliko so stari, najprej »zakadijo« v banko. Priljubljeno je tudi praznovanje otroških rojstnih dni. Bili smo prvi v Celju, ki smo to ponudili. Sedaj je te ponudbe veliko, vendar menimo, da ljudje še vedno prepoznavajo kvaliteto. Mi jo nudimo z vsebino in tudi z okoljem. Težko pa bi se odločila, katere so bile najuspešnejše razstave.

*Kako poteka priprava na razstavo?*

Razstava je vedno rezultat obsežnejšega raziskovalnega dela, koordinacije, priprav prostora, zbiranja gradiva, sodelovanja z različnimi ustvarjalci, ki pripravijo razstavo. Zagotovo gre za najmanj enoletno pripravo, lahko pa tudi več, če gre za določeno raziskavo. Razstava je pravzaprav rezultat vsega tega. Vi vidite samo razstavo. Za njo pa je veliko muzejskega dela.

Delavnico je treba najprej ponuditi in ugotoviti, če je zanjo interes. To delamo po navadi vzporedno z razstavo. Priprava delavnice ni tako obsežna kot priprava razstave. O delavnicah se razmišlja hkrati z razvojem ideje.

***Na kakšen način sodelujejo otroci pri izbiri in pripravi delavnic, razstav?***

Razstave in ponudbe so vedno interaktivne, tako so otroci vključeni v različne procese muzejskega dela. Občasno pripravimo ankete za vrtce in naše obiskovalce. Zaposleni v muzeju lahko tudi neposredno vprašajo obiskovalce, otroke, kakšne vsebine si želijo, kakšne teme pogrešajo. Poskušamo slediti različnim pedagoškim programom, kurikulumom v vrtcih.

***Ali je načrtovanje programov otroškega muzeja vezano na koledarsko ali na šolsko leto?***

Vezano je na koledarsko leto, saj je muzej ustanova, ki je financirana na koledarsko leto. Programe oddajamo našemu financerju ob koncu leta. Na začetku leta dobimo potrditev programa, potem ga začnemo izvajati. To je šibka točka, saj bi se mogoče z našo drugačno organizacijo bolj približali šolskemu programu. Sicer pa mislim, da se to da popraviti in je to mogoče eden od naših ciljev. Z vodstvi vrtcev smo se že pogovarjali, da bi morali imeti programe pripravljene že pred počitnicami.

***V kolikšni meri pri nastajanju programov upoštevate vsebine učnih načrtov v osnovni šoli? Kako jih usklajujete?***

Deloma poskušamo slediti, se dogovarjati, žal pa to ni utečena praksa. Omenila bi, da smo že večkrat ponudili programe, ki naj bi se izvajali kot izbirna vsebina v muzeju (ne ravno v otroškem), pa ni bilo pravega zanimanja.

***Kakšno vlogo pripisujete povezovanju šole z otroškimi muzeji?***

Zelo veliko, največjo, zelo pomembno. Ključnega pomena je, da se povežeta.

***Ko šola načrtuje obisk muzeja, gre največkrat za tematsko navezavo na v šoli obravnavano temo. Bi se strinjali z nami, če bi rekli, da mora biti učitelj o razstavi, delavnici ... sam predhodno dobro seznanjen in da mora nanjo pripraviti tudi učence?***

To je zelo pomembno. Le tako pride do dobrih učinkov. Pomembno je, da se obisk pripravlja vzajemno, da naši pedagogi, animatorji in učitelji dobro sodelujejo, da se skupina dobro pripravi, ker si potem lahko obetamo dobre rezultate. Zgodilo se je že tudi, da je prišla k nam skupina otrok, učitelji in vzgojitelji pa so šli po svoje.

*Kako bi komentirali našo predpostavko, da bi učitelji z učenci v večji meri obiskovali otroški muzej, če bi bili o ponudbi programov Hermanovega brloga vnaprej obveščeni (npr. že maja) v pedagoški publikaciji? Tako bi lažje uskladili vaše programe z učnim načrtom in načrtovali vsebine v letnem delovnem načrtu.*

Se zelo strinjam s tem. To je eden od naših prvih korakov. To je izvedljivo, čeprav mogoče malo težje. O tem se bomo še pogovarjali.

*Menimo, da Celjani dobro poznajo Hermanov brlog in njegove programe. Kakšno je vaše mnenje?*

Se strinjam. Mislim, da pogosto zamenjujejo celoten Muzej novejšje zgodovine Celje za Otroški muzej Hermanov brlog.

*Ali imate svoj otroški časopis?*

V muzeju so na voljo zgibanke, delovni zvezki, pobarvanke. Časopisa še nimamo.

*V publikaciji Od ideje do prve občasne razstave smo prebrali, da razmišljate o ustanovitvi Kluba Hermana Lisjaka. Kako deluje Klub Hermana Lisjaka in kdaj je bil ustanovljen?*

Prijatelji so zelo pomembni in Herman Lisjak ima svoje. Klub je bil ustanovljen kmalu po ustanovitvi otroškega muzeja. Člani kluba so dobro obveščeni, dobivajo vabila na vse dogodke v otroškem muzeju. Z njimi komuniciramo po e-pošti. Dobijo tudi voščilnico za rojstni dan. Pošlje jim jo Herman Lisjak. Imajo tudi določene druge ugodnosti.

*Kakšno vlogo pripisujete maskoti Hermanu Lisjaku (motivacijsko ali kakšno drugo)?*

Pripisujem ji motivacijsko vlogo. Maskota je pomembna za prepoznavnost muzeja, saj z njo vzbudiš interes ... V kričavi potrošniški družbi se je težko prebiti, da neka informacija vzbudi zanimanje.

*Na naši šoli imamo močno razvito prostovoljstvo z dolgoletno tradicijo. Zavedamo se tudi pomena medgeneracijskega sodelovanja. Ali bi vas zanimalo tudi tovrstno sodelovanje z našo šolo (npr. vodenje mlajših otrok po razstavah oz. pomoč v delavnicah ali sodelovanje v programih za nadarjene učence)?*

Muzej se odpira za prostovoljce. Z veseljem bi sodelovali z njimi, saj načrtujemo še več obogatenih programov, tako da bi bila pomoč dobrodošla.

*Koliko so stari otroci, ki predstavljajo največji delež obiskov muzeja?*

So predšolski otroci.

*Kaj bi morali v šoli narediti mi?*

Otroški muzej da veliko pobud. Do prave realizacije ne pride.

#### 4.1.2 INTERVJU Z VIŠJO KUSTOSINJO GOSPO JOŽICO TRATEŠKI (ustni vir, januar 2014)



Slika 23: Višja kustosinja Jožica Trateški, prof. soc. in zgod. (vir: Darja Bastl)

*Ste avtorica mnogih razstav v Hermanovem brlogu. Ali nam lahko poveste, kako poteka priprava na razstavo?*

Priprave so dolgotrajen postopek. Najprej se oblikuje vsebinski scenarij, določi se tim, ki pripravlja razstavo, pripravi izbor muzejskih eksponatov, kdo bo pisal tekste ... Vse se določi že vnaprej. Nato se začne raziskovanje, povezano z vsebino, s temo razstave. Pri vsaki razstavi se učimo. Vedno se pojavi kaj novega, zanimivega. Pri pripravi sodelujeta vodja projekta, ki skrbi za koordinacijo, in ekipa soustvarjalcev razstave. Sproti se dogovarjamo, kaj je potrebno spremeniti, dopolniti ...

*Ali vsako razstavo spremlja delavnica?*

Vsako razstavo spremlja delavnica, ki se navezujejo na temo razstave. Imamo tudi take delavnice, ki se navezujejo na aktualne teme ali na praznični čas. Pri pripravi delavnic vedno razmišljamo o tem, da so te otrokom zanimive, da so kreativne in da v izdelkih, ki jih otroci ustvarijo in odnesejo s seboj, pustijo nekaj kreativnosti. Pazimo tudi na to, da so delavnice primerne za predšolske in šolske otroke ter tudi za dečke in deklice.

*Kateri so glavni kriteriji pri izbiri teme pedagoške delavnice, razstave ali spremljevalnih dogodkov? So to aktualni dogodki, obletnice ...?*

Izbiri vsebine razstave pogojuje več kriterijev: vsebina mora biti atraktivna, sporočilna in primerna za otroke. Ob vsaki razstavi poskušamo dati vsebine, ki so sodobne ali zgodovinske, dodamo tudi vzgojno noto. Pobude za vsebine razstave damo kustosi, otroci ali različne javnosti. Spoznavanje novih vsebin, tudi muzejskih, je hkrati tudi učenje. Učenje pa je naravni proces, ki je lahko preprost in zanimiv še zlasti, če se učimo z vsemi čutili. Ravno zato se trudimo, da na vsaki razstavi v čim večji meri vključimo tudi metodo VAKOG, tako da imajo otroci možnost spoznavanja vsebin z različnimi čutili (vid, sluh, tip, voh).

Ko smo pred leti na primer imeli razstavo o kraškem ovčarju, je prišla pobuda Kinološke zveze Slovenije, ker je leta 2010 potekala v Celju evropska razstava psov. V Celje je prišlo več kot 1000 psov. Pred tem dogodkom smo imeli postavljeno razstavo kot napovednik evropske razstave psov.

***Katere metode in oblike dela so prisotne v Hermanovem brlogu? Kako potuje otrok skozi brlog? Kako se pri vas otrok uči?***

Ko muzej obiše skupina predšolskih otrok ali učencev, jo pričaka animatorka. Skupine vedno želijo voden ogled razstave. V prvem razstavnem prostoru jim predstavi delovanje muzeja in osnovne muzejske pojme (kulturna dediščina, muzejski predmet, depo, razstava ...), saj so prav obiskovalci otroškega muzeja običajno prvič v stiku z muzejem. Sledi predstavitev vsebine teme razstave, ki ne poteka le frontalno, ampak v obliki pogovora in diskusije, saj so otroci zelo komunikativni. Animatorka obiskovalce tudi opozori na tista mesta na razstavi, kjer so na voljo različne didaktične oz. interaktivne točke, in jim da navodila. Te točke omogočijo otrokom še aktivnejšo vlogo na razstavi. Če muzej obiše družina ali posameznik, je animatorka na voljo za vodenje po razstavi in za informacije.

***Kakšen pomen pripisujete muzejski vzgoji naših najmlajših? Kaj vi pojmujeate pod muzejsko vzgojo?***

Glavnina otrok, ki prihaja v otroški muzej, je prvič v stiku z muzejem, katerim koli muzejem. Pomembno je, da otrokom predstavimo, kaj je muzej, s čim se ukvarja, kaj je njegovo poslanstvo, kaj se v muzejih razstavlja. Spoznajo tudi osnovne pojme, kdo je kustos, kaj je muzejski predmet, depo. Če kdo želi, mu depo tudi pokažemo. Trudimo se, da otrok pridobi občutek, da je to, kar muzej predstavlja, vredno, pomembno, dobro in da je to potrebno ohranjati in negovati. Želimo si, da otrok pri obisku muzeja doživi dobro in prijetno izkušnjo, zaradi katere se bo rad vračal v muzej.

***Kako usklajujete pedagoške vsebine z velikimi razvojnimi razlikami svojih obiskovalcev? Pojasnite nam to s primerom.***

Tako kot so različni naši obiskovalci, so različni tudi pristopi, ki so zelo odvisni od predznanja in zanimanja. Zato je zelo pomemben prvi stik, ko učitelji ali vzgojitelji pokličejo v muzej in najavijo prihod skupine. Usklajenost je odvisna od razpoložljivega časa obiska, od predznanja, izbrane razstave ali dela razstave. Posebne prilagoditve so namenjene tudi osebam s posebnimi potrebami.

***S katerimi šolami oz. vzgojno-izobraževalnimi ustanovami redno sodelujete pri nastajanju stalnih in občasnih razstav ter pri nastajanju pedagoških delavnic?***

Zelo dobro sodelujemo s celjskimi vrtci. Pri pripravi vsebin niti ne tako močno, bolj sodelujemo pri zbiranju gradiv. Npr. pri pripravi stalne razstave Brlog igrač smo opravili štiri snemanja otrok pri igri v vrtcu, lansko leto smo v vrtcih zbirali igrače, s katerimi smo obogatili muzejsko zbirko Otroško



življenje s sodobnejšimi igrači. Vrtci so nam pomagali zbirati fotografsko gradivo, redno sodelujemo z vodstvi vrtcev pri pripravi delavnic, seminarjev za vzgojiteljice. V tem šolskem letu tudi dobro sodelujemo z Gimnazijo Celje – Center. Z njo izvajamo program za predšolske otroke, in sicer abonma, ki ga izvajajo dijaki predšolske vzgoje. Imeli smo že plesno, likovno delavnico, glasbeno pravljico ..., skupno se bo zvrstilo šest srečanj. S Hišo kulture Celje dobro sodelujemo že drugo sezono. Pripravljamo projekt Glasbene sobotnice z željo in s ciljem odpiranja glasbenih svetov in občutij najmlajšim. Pri oblikovanju programov redno sodelujemo tudi s celjsko šolo za otroke s posebnimi potrebami.

***Katera pedagogika je danes najbolj prisotna v slovenskem prostoru pri obisku muzejev?***

Slovenski muzeji in galerije sledijo sodobnim trendom družbenega razvoja, kar se kaže na razstavnem in v pedagoškem delu. Zavedamo se pomembne družbene in izobraževalne vloge. Muzeji s svojimi vsebinami in programi vedno bolj postajajo prostori aktivnega preživljanja prostega časa in neformalnega učenja, na drugi strani pa prostori, ki ponujajo izjemne možnosti formalnega izobraževanja. Več kot šestdeset slovenskih muzejev se individualno in kot skupina s svojimi raznolikimi pedagoškimi pristopi trudi vključevati v družbo. Sekcija za izobraževanje in komunikacijo, ki deluje pod okriljem Skupnosti muzejev Slovenije, vsaki dve leti izda obsežno publikacijo, ki je dostopna tudi na spletu in priča o obsežnem in inovativnem pedagoškem delu v slovenskih muzejih.

***Ali se učitelji zanimajo za sodelovanje z muzejem? Kakšno sodelovanje si želite?***

Sodelovanje z učitelji poteka in se razvija. Seveda gre za konkretna sodelovanja ob pripravi novih programov ali razstav, ob izvedbi različnih aktivnosti. Dobra popotnica je prav gotovo tudi takojšnja povratna informacija učiteljev in otrok, udeležencev razstave ali programa. Informacije in občutja obiskovalcev nas vodijo tudi pri pripravi aktivnosti ali pripravi razstav v prihodnje. V tem letu smo intenzivneje začeli z delom tudi na projektu prostovoljci. Prostovoljci so naši redni obiskovalci in nam z idejami in s stališči, z informacijami in muzejskim delom pomagajo pri našem delu. V sklopu otroškega muzeja in priprav delavnic ponovno sodelujemo z upokojeno likovno pedagoginjo.

***Ali pri nastajanju programov upoštevate tudi vsebine osnovnošolskih učnih načrtov?***

Muzejske vsebine se prepletajo z vsebinami iz učnih načrtov osnovnih šol, pri izbiri teme pa niso prioriteta.

***Na kakšen način sodelujejo otroci pri izbiri in pripravi delavnic, razstav?  
Kako zbirate povratne informacije?***

Kot sem že omenila, izberemo temo razstave po lastni presoji glede na sporočilnost ali aktualnost vsebine, na pobudo javnosti, na pobudo otrok. Pri izbiri in pripravi delavnic otroci zaenkrat ne sodelujejo. Seveda pa drugod z veseljem upoštevamo želje otrok. Naj omenim primer, pri katerem smo z veseljem upoštevali želje otrok. Na prvi občasni razstavi Herman Lisjak spoznava denar, leta 1995, smo imeli poseben prostor, ki se je vsebinsko dobro navezoval na vsebino: Hermanova banka. Ob drugi razstavi Hi, konjiček – Igrače na kolesih smo banko pospravili, saj se vsebinsko ni ujemala s temo razstave. Ker pa so otroci v knjigo obiskovalcev redno beležili želje, da se še želijo igrati v banki, smo jo vrnili v otroški muzej, tako je, na željo otrok, postala stalnica do današnjih dni.

***V članku, objavljenem v Delu 12. 3. 1998, je omenjeno, da se Hermanov brlog razlikuje od drugih muzejev po tem, da otroke vzgaja, da bi pomagali ohraniti slovensko kulturno in zgodovinsko dediščino. Kako to izvajate?***

Vzgojo za ohranjanje slovenske kulturne dediščine izvajamo neposredno na muzejskih razstavah in v drugih programih, namenjenih muzejskim obiskovalcem. Trudimo se, da so pristopi uspešni in naše želje uresničene, da zbudimo, negujemo in krepimo čut za odgovornost za ohranjanje dediščine. Štirikrat letno organiziramo boljši sejem za otroke, ki se ga udeležujejo predvsem naši stalni obiskovalci. V preteklem letu smo organizirali tudi zbiralno akcijo igrač, zelo uspešno predvsem v celjskih vrtcih. Igrače, zbrane na sejmu in v zbiralni akciji, so inventarizirane v zbirko Otroško življenje, so muzejski predmeti, ki se ohranijo in dobijo svoje nove vloge tudi na stalnih in občasnih razstavah. S takšnimi programi otroci postajajo aktivni sooblikovalci ohranjanja dediščine.

***Česa se otroci pri vas lahko naučijo?***

Otroci pri nas spoznajo pomen kulturne dediščine, delovanje muzeja in vsebine razstav, ki so zelo raznolike. Trudimo se, da so muzejski predmeti dopolnjeni z vsebinami, ki so otrokom primerne in prijetne, ter da so načini učenja tudi zabavni.

***Nam lahko poveste kaj o taborih, ekskurzijah?***

Muzej organizira ekskurzije za naše prostovoljce. Enkrat letno se odpravimo na pot in spoznavamo slovensko kulturno dediščino.

Morda bi kot tabor lahko imenovali



Slika 24: Zorana na obisku pri kustosinji (vir: Darja Bastl)

program, ki poteka med poletnimi počitnicami, imenovan Program M kot muzej, ki traja štiri oziroma pet dni. Otrokom predstavimo različne vsebine našega celotnega muzeja, ne le otroškega muzeja. Predstavimo stalne in občasne razstave, ki so na ogled v tistem času. Spoznavamo in doživljamo nove vsebine v muzeju, gremo na teren, na ulice. Vsak tematski dan dopolnimo tudi z ustvarjanjem. V preteklosti smo v počitniškem času izvajali Poletne počitniške vragolije – ustvarjalnice, že nekaj let pa se trudimo, da so naša druženja daljša in bogatejša. Program so zelo dobro sprejeli otroci in starši.

*Ste muzej, po katerem se zgledujejo muzeji po svetu. Kaj pa pri nas, se že kdo zgleduje po Hermanovem brlogu?*

Zaenkrat smo še vedno edini otroški muzej v Sloveniji. Že devetnajst let. Govori se, da Mestna občina Ljubljana razmišlja o otroškem muzeju, a do realizacije še ni prišlo.

*Kakšna znanja oz. znanja katerih področij pridobijo otroci v Hermanovem brlogu? Ali bi lahko rekli, da gre za splošne izobraževalne vsebine, namenjene staršem in njihovim otrokom določene starosti?*

V otroškem muzeju lahko obiskovalci pridobivajo znanja splošnih in specifičnih vsebin. Vedno poskušamo razstave integrirati z matematiko, s slovenskim jezikom, z gledališko, plesno, glasbeno umetnostjo ...

*Kakšno vlogo pripisujete maskoti Hermanu Lisjaku (motivacijsko ali kakšno drugo)?*

Gre za prepoznavnost in za motivacijo. Kostum Lisjaka smo dali izdelati leta 2009 profesionalni kostumografki. Herman ne pričaka otrok samo v muzeju, večkrat se odpravi tudi na »terensko delo«. Gre na obisk v vrtce, v šole, v Pravljično deželo, na Eurobasket, Pikin festival, otroški in kulturni bazar, pridno obiskuje tudi grad Rajhenburg v Brestanici, na katerem imamo tudi gostujočo razstavo.

Lik Hermana Lisjaka ima vlogo komunikacije z obiskovalci. Vsi prostori otroškega muzeja so opremljeni z ilustracijami, ki obiskovalcu sporočajo, v katerem delu muzeja se nahaja in kaj lahko tam počne: Herman kustos (v razstavnih prostorih), Hermanova igra, Hermanovo gledališče, garderoba ...

*Ali še obiskujete vrtce s programom Muzej v kovčku? Kakšen program je to?*

Še, vendar to ni program, ki bi ga izvajali pogosto. Ko obiščemo vrtec, otrokom predstavimo muzej in zbirko Otroško življenje. S seboj vzamemo nekaj zanimivih muzejskih predmetov, jih pokažemo otrokom, se pogovorimo, koliko so stari, čemu so namenjeni, preberemo kakšno staro slikanico ... Otroke obišče poleg kustosinje tudi Herman Lisjak.

*Nam predstavite nekaj programov, dejavnosti, pri katerih sodelujete zgolj z vrtci?*

To so programi, ki jih pripravljamo v sodelovanju z Gimnazijo Celje – Center. Ustvarjalni abonma za predšolske otroke z različnimi vsebinami izvajajo dijaki programa predšolska vzgoja. Vsako leto organiziramo za otroke celjskih vrtcev krašenje jelk z muzejsko čajanko. V vrtcu otroci pripravijo okraske in jih prinesejo s seboj. Otroke pričaka Herman Lisjak, pomaga jim pri krašenju jelke, sledijo fotografiranje, petje, ples in čajanka s piškoti.

*Kaj pa s šolami? Ali bi rekli, da so vaši programi prednostno naravnani na predšolske otroke? Ali beležite večji obisk predšolskih otrok oz. skupin iz vrtcev ali skupin šolarjev?*

Poskušamo se prilagoditi ciljni publiki otroškega muzeja, predšolskim in osnovnošolskim otrokom do 12. leta. Statistika muzejskih obiskovalcev kaže, da obiskuje otroški muzej več osnovnošolskih otrok kot predšolskih. Glavnina skupin otrok prihaja iz Celja, pa tudi iz drugih slovenskih pokrajin. V zadnjih letih smo zabeležili večji obisk skupin predšolskih otrok s starši. Otroke povabimo v otroški muzej, starši pa imajo možnost, da si ogledajo stalne razstave, nato pa se pridružijo otrokom v ustvarjalni delavnici in pri igri.

*Ali bi se po vašem mnenju morali tudi učitelji bolj pozanimati za ponudbo otroškega muzeja?*

Učitelji, ki imajo afiniteto do muzejev in interes za obisk s skupino otrok, se pozanimajo o ponudbi muzeja. Informacije lahko dobijo osebno v muzeju ali po telefonu, na spletni strani, v publikacijah in še kje.

*Ali lahko rečemo, da gre pri Hermanovem brlogu za otroški muzej, pri katerem sta združena tradicionalen muzeološki koncept (bazira na zbiranju, hranjenju in razstavljanju kulturne in naravne dediščine ter otroka uči odnosa do starega) in koncept aktivnega hands-on muzeja?*

Hermanov brlog je preplet obojega.

#### 4.1.3 INTERVJU Z AKADEMSKO SLIKARKO JELKO REICHMAN (ustni vir, februar 2014)



Slika 25: akad. slikarka Jelka Reichman (vir: Darja Bastl)

*V predstavitvenih brošurah otroškega muzeja piše, da je maskota oz. razpoznavni znak Otroškega muzeja Hermanov brlog Herman Lisjak avtorski rezultat vaše študije. Nam poveste, kako je prišlo do sodelovanja med vami in otroškim muzejem?*

Nekega dne me je poklical prijazen ženski glas. Ne vem, ali je bila to gospa Andreja Rihter ali gospa Bronica Gologranc

Zakonjšek. Vprašala me je, če bi bila pripravljena sodelovati pri oblikovanju maskote, ker bo Muzej novejšje zgodovine Celje ustanovil prvi otroški muzej v državi. Strinjala sem se in obiskali sta me. Predlagali sta, da bi bila maskota žival, in sicer ježek. Premišljevale smo. Ker je bilo vse še v zametku, smo imele pred seboj neskončno možnosti, med drugimi tudi, da bi maskota nekoč postala lutka. Razmišljale smo tudi, da bi zato ježek zaradi bodic ne bil najprimernejši. Rekli sta, naj se odločim sama. To sem jaz vzela čisto resno. In sem šla po temah. Rekla sem si: »Ta žival mora biti naša žival.« Ne more biti slon ali krokodil ali pa tiger. Biti mora žival, ki živi pri nas. Mislila sem, da bi bila maskota lahko domača žival, pes, maček ali papagaj. Ne. Maskota mora biti gozdna ali poljska žival. Potem sem si rekla: »Nič. Če bi maskoto ustvarjala za Ljubljano, bi bila zmaj.« Nato pa sem si rekla: »Celje! Celje! Ja, saj tam so celjski grofje.« Odločila sem se, da je za maskoto primernejši lisjak kot lisica. Prebrisan celjski grof. Herman. Lahko bi bil tudi Ulrik. Kustosinji sta idejo sprejeli. Povedali sta mi za barve celjskih grofov. Da so to modra, zelena in rumena. In potem sem lisjaka oblekla v to kombinacijo. Tako se je začelo. Jaz sem predlagala lisjaka in ime, oni dve pa sta se spomnili brloga. Iz tega je nastal Hermanov brlog.

***Dali so vam torej proste roke. Kako dolgo je trajalo od ideje do izvedbe?***

Težko je reči, koliko se zamudiš pri enem projektu. Včasih se ideja kar utrne, včasih pa zlepa ne. Preteklo je že veliko časa, tako da ne vem, kako dolgo je trajalo. Vem, da me je zabavalo. Lisjaček je res krasna žival. Medvedek je bil že tolikokrat upodobljen. Medved Piki Jakob, medved Pu, Modri medvedek ... Cel kup je že medvedov. Zajec nima teže. Zajec je le za pirhe. Volka ne moreš dati za maskoto. Jazbec je najbolj srčkan, vendar kot žival prešibek. Ptice odpadejo. Žolna, sraka? To ni maskota. Ježek je »luškan«, ampak tako, kot smo rekli: »Lisica, lisjak! To je pa od hudirja.«

***Otroci pogosto vprašajo, zakaj ravno lisjak?***

Lisjak je prebrisana žival. Lisica je zvita, pametna. Imam občutek, da so bili tudi celjski grofje precej zviti, da so tako vladali. Takrat je bila to knežja družina. Celje je knežje mesto.

***Kakšno nalogo, vlogo ste vi namenili lisjaku? Zgolj vlogo maskote ali še kakšno drugačno?***

Na začetku sem si predstavljala zgolj maskoto, zgolj figuro. Torej, kako bo ta lisjak videti, kako bo oblečen. Ko smo delali polo, kjer so ga oblačili, sem mu dala tudi bolj starinsko, bolj kraljevo oznako. Drugače pa sem ga oblekla v zdajšnjo obleko. Kasneje se je glede na želje preoblikoval tudi v Hermana policaja. Ampak on je ostal takšen, kot je. V razporeditvi prostorov sem ga naslikala kot:

Herman kustos študira knjige, Herman depo (on je vedno malo prebrisan in malo pomežikne, je pretkan). V Hermanovi galeriji sem ga naslikala kot slikarja. In kaj Herman najraje slika? Ja, kuro. V gledališču gleda izza zavese, v umivalnici se umiva, potem je v garderobi. V slaščičarni je s sladoledom.



To sem narisala čisto tako, kot sem si predstavljala. In to mi je bilo v zabavo.

Slika 26: Na obisku pri Jelki Reichman (vir: Vika Koch)

***Če bi si sedaj, tako za zabavo, predstavljali, od kod bi prišel Herman Lisjak v Hermanov brlog, kaj bi rekli?***

Ja iz svojega brloga. Tam je naredil še en brlog, v katerem sprejema otroke.

***Ali razmišljate o tem, da bi Herman Lisjak dobil prijatelje?***

Pri kartah, ki smo jih naredili ob razstavi »Hitreje, višje, močnejše«, so prišli z idejo, da bi naredili karte na temo šport. Tam so tudi druge živali. To je predlagala Bronica. In takrat sva se skoraj sprli. Mene šport namreč ne zanima. Potem sem se lotila dela in uspela. Naslikala sem smučarja, planinca ... Tako sem se prilagajala in lepo smo sodelovali.

***Ali ste si kdaj mislili, da bo vaša maskota motivacijsko delovala na otroke?***

Ne, takrat o tem nisem tako razmišljala.

*Če bi danes dobili nalogo, da narišete Hermana Lisjaka, ali bi ga narisali enako ali bi ga spremenili?*

Sem zadovoljna z njim in njegovo podobo. Dali so ga tudi na vrečko (od spredaj in od zadaj), pa na mapo ... Nimam rada, da bi kakšno podobo delala večkrat. Raje imam nove.

*Ali menite, da ima podoba in maskota otroškega muzeja (Herman Lisjak) velik pomen za prepoznavnost otroškega muzeja doma in po svetu?*

Vsaka maskota je prepoznavni znak. Včasih en lik sam od sebe postane ikona, kot sta npr. Miki miška in Jaka Racman. Tudi ime Hermanov brlog se mi zdi zelo v redu. Otroci imajo radi prebrisane like. Lisica pa je še simpatična.

*Koliko časa že sodelujete z otroškim muzejem?*

Za otroški muzej rišem že od začetka. Imam lepe izkušnje z njim.

*Katere podobe Hermana Lisjaka so vam najljubše?*

Najbolj sta mi »ratala« tisti z narodno nošo in prvi. Najljubši pa mi je prvi, spredaj in zadaj. Prometnik mi ni bil tako všeč, ker prometa ne maram, zato tudi ne vozim avta.

## 4.2 ANALIZA ANKET

### 4.2.1 OSNOVNI PODATKI O IZVEDBI ANKET

Kot sva omenili v uvodu, je bila ena od raziskovalnih metod izvedba ankete. Zaradi specifik raziskovalnega področja naju je zanimalo poznavanje dela in programa Hermanovega brloga med učenci zadnje triade osnovne šole, njihovimi starši in učitelji razrednega pouka celjskih osnovnih šol. Za vsako teh ciljnih skupin sva pripravili ločeno anketo. Ankete so bile zasnovane tako, da so upoštevale specifiko posamezne skupine, ključna vprašanja pa so bila zastavljena tako, da je bilo mogoče narediti tudi primerjalno analizo.

Odločili sva se, da v anketo vključiva zgolj učence zadnje triade III. osnovne šole Celje ter vse starše učencev naše šole. Tej odločitvi je botroval predvsem razlog, da se Hermanov brlog nahaja v našem šolskem okolišu in da so naši učenci najverjetnejša publika, hkrati pa sva presodili, da je vzorec raziskave s tem merodajen.

Za učence 3. triade naše šole sva pripravili spletno anketo na portalu MojaAnketa.si. Učenci so anketo reševali pri pouku računalništva. Anketo je izpolnilo 110 učencev, kar sva določili za izhodiščni vzorec. Anketa je bila sestavljena tako, da tisti učenci, ki so pri drugem vprašanju izbrali odgovor NE, na naslednja vprašanja niso odgovarjali. Takšnih učencev je bilo 8, tako da je vzorec pri vprašanjih od 3 do 11 obsegal 102 učenca.

Med starše sva razdelili 400 anket. Vrnjenih je bilo 288, kar sva določili za začetni vzorec. Tudi tukaj starši, ki so pri drugem vprašanju izbrali odgovor NE, niso odgovarjali na naslednja vprašanja. Takšnih staršev je bilo 77, tako da je pri ostalih vprašanjih vzorec 211.

Med učitelje razrednega pouka celjskih osnovnih šol sva razdelili 120 anket. Poudariti želiva, da sva se odločili za učitelje vseh celjskih osnovnih šol. Prvi vzrok je želja po čim večji reprezentativnosti vzorca. Za učitelje vseh celjskih osnovnih šol sva se odločili tudi zato, ker meniva, da je v usklajevanje programa Hermanovega brloga in učnih načrtov ter letnih delovnih načrtov potrebno vključiti čim širšo zainteresirano strokovno javnost. Učitelji so vrnili 81 izpolnjenih anket, kar sva določili za izhodiščni vzorec. Tudi tukaj učitelji, ki so na drugo vprašanje odgovorili z NE, niso odgovarjali na naslednja vprašanja. Takšnih je bilo 9, tako da je vzorec v nadaljevanju ankete 72 učiteljev.



Ankete so bile sestavljene iz vprašanj izbirnega, razvrščevalnega in opisnega tipa.

Ankete so bile anonimne.

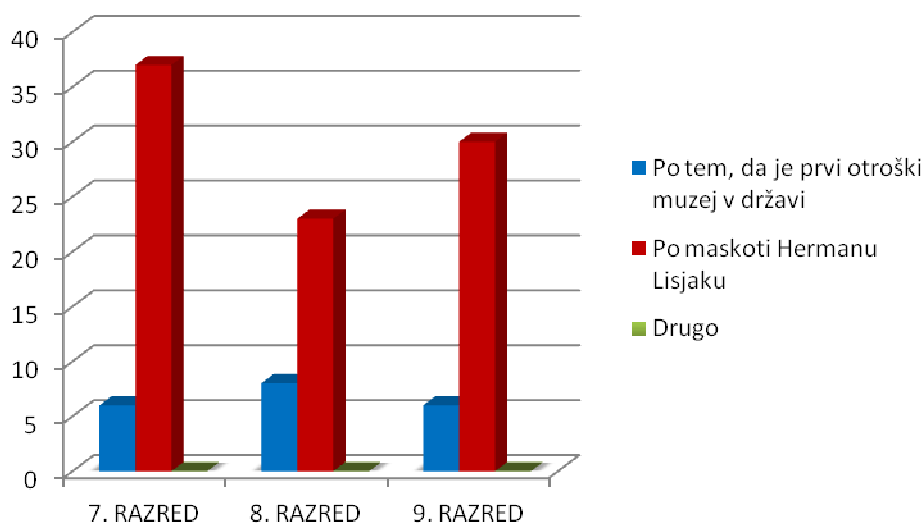
Anketiranje sva izvedli januarja 2014.

#### 4.2.2 ANALIZA ANKETE ZA UČENCE 3. TRIADE III. OSNOVNE ŠOLE CELJE

##### 4.2.2.1 Po čem je Hermanov brlog po tvojem mnenju najbolj prepoznaven?

	7. r		8. r		9. r		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Po tem, da je prvi otroški muzej v državi.	6	14	8	26	6	17	20	18
Po maskoti Hermanu Lisjaku.	37	86	23	74	30	83	90	82
Drugo.	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>SKUPAJ</b>	<b>43</b>	<b>100</b>	<b>31</b>	<b>100</b>	<b>36</b>	<b>100</b>	<b>110</b>	<b>100</b>

Tabela 1: Po čem poznaš Hermanov brlog?



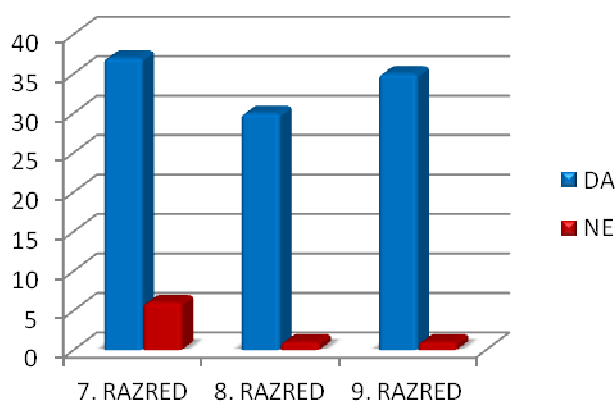
Graf 1: Po čem poznaš Hermanov brlog?

Pri 1. vprašanju ugotovimo, da učenci zadnje triade Hermanov brlog poznajo predvsem po maskoti Hermanu Lisjaku. Takšnih je največ v 7. razredu (86 %), najmanj pa v 8. razredu (74 %). Pri analizi skupnih rezultatov ugotovimo, da kar 82 % učencev bolj pozna muzej po maskoti kakor po njegovi zgodovini.

#### 4.2.2.2 Ali si že bil v Hermanovem brlogu?

	7. r		8. r		9. r		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
DA	37	86	30	97	35	97	102	93
NE	6	14	1	3	1	3	8	7
<b>SKUPAJ</b>	<b>43</b>	<b>100</b>	<b>31</b>	<b>100</b>	<b>36</b>	<b>100</b>	<b>110</b>	<b>100</b>

Tabela 2: Obiskanost Hermanovega brloga



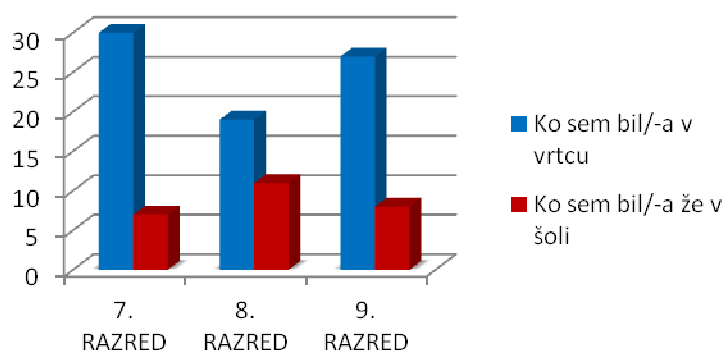
Graf 2: Obiskanost Hermanovega brloga

Rezultati 2. vprašanja kažejo, da je na prvi pogled večina (93 %) naših učencev že obiskala Hermanov brlog. Kljub temu podrobnejša analiza po razredih kaže, da je delež sedmošolcev, ki so že obiskali otroški muzej, opazno nižji (86 %) od deleža osmošolcev in devetošolcev (oboje 97 %). Vzroke za razhajanje pripisujeva dejstvu, da je med populacijo sedmošolcev veliko takšnih, ki so se v Celje preselili v zadnjem letu ali dveh in niso odraščali s Hermanovim brlogom, pa tudi v času bivanja v Celju bodisi še niso slišali za muzej ali pa ga še niso utegnili obiskati. Glede na njihovo starost in ciljno skupino programa otroškega muzeja pa je tudi malo verjetno, da ga bodo obiskali v prihodnosti.

#### 4.2.2.3 Kdaj si prvič obiskal otroški muzej?

	7. r		8. r		9. r		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Ko sem bil/-a v vrtcu.	30	81	19	63	27	77	76	75
Ko sem bil/-a že v šoli.	7	19	11	37	8	23	26	25
<b>SKUPAJ</b>	<b>37</b>	<b>100</b>	<b>30</b>	<b>100</b>	<b>35</b>	<b>100</b>	<b>102</b>	<b>100</b>

Tabela 3: Prvi obisk otroškega muzeja



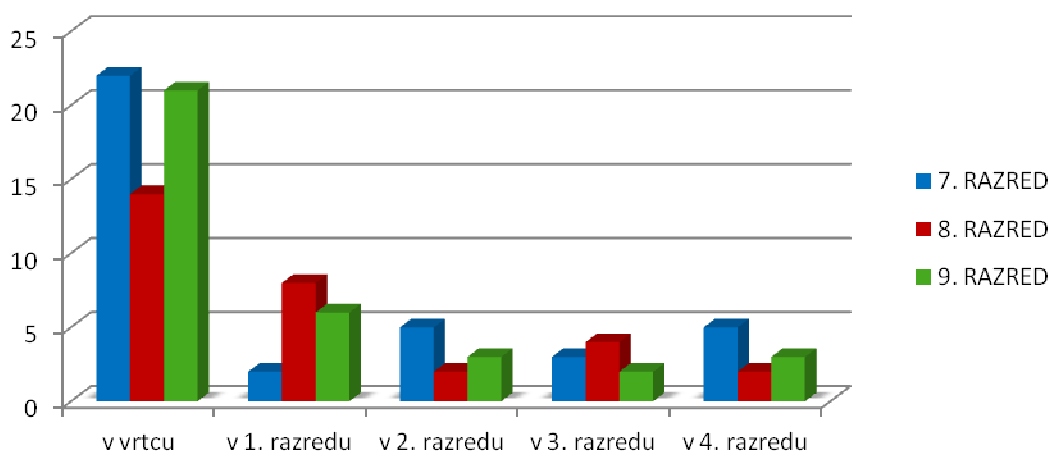
Graf 3: Prvi obisk otroškega muzeja

Analiza 3. vprašanja kaže, da je kar 75 % učencev zadnje triade naše šole Hermanov brlog obiskalo že v predšolskem obdobju, kar logično sovпада s primarno usmeritvijo programa muzeja, ki je zasnovan za otroke od 3. oz. 4. leta dalje. Sicer je opazno odstopanje med učenci 8. razredov, kjer je delež tistih, ki so muzej prvič obiskali šele po začetku šolanja, največji (37 %). Vzrokov za to je verjetno več. Čeprav niso predmet te raziskave, ugibava, da je glavni razlog verjetno v tem, da gre za generacijo učencev, katerih starši svojih otrok niso seznanili s Hermanovim brlogom že v predšolskem obdobju.

#### 4.2.2.4 V katerem obdobju otroštva si največkrat obiskal Otroški muzej Hermanov brlog?

	7. r		8. r		9. r		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
v vrtcu	22	59	14	46	21	60	57	56
v 1. razredu	2	5	8	27	6	17	16	15
v 2. razredu	5	14	2	7	3	9	10	10
v 3. razredu	3	8	4	13	2	5	9	9
v 4. razredu	5	14	2	7	3	9	10	10
<b>SKUPAJ</b>	<b>37</b>	<b>100</b>	<b>30</b>	<b>100</b>	<b>35</b>	<b>100</b>	<b>102</b>	<b>100</b>

Tabela 4: Obdobje najpogostejšega obiskovanja otroškega muzeja



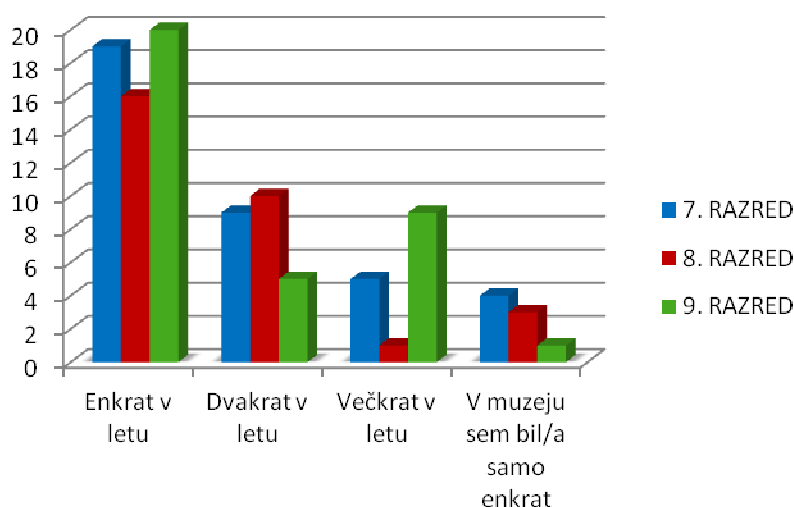
Graf 4: Obdobje najpogostejšega obiskovanja otroškega muzeja

Pri 4. vprašanju vidimo, da je velika večina (56 %) vprašanih učencev muzej najpogosteje obiskovala v predšolskem obdobju. Takšni rezultati so povsem pričakovani. Ob vstopu v šolo se učenci namreč vključujejo v številne obšolske programe (glasbena šola, športni klubi, interesne dejavnosti v šoli ... ), kar pomeni, da svoj prosti čas in interese prenesejo na druge ustanove. Prav tako se z vstopom v šolo zmanjša količina otrokovega prostega časa. Muzej začne v tem času opravljati svoje primarno poslanstvo, to je organizacija razstav, saj se druge aktivnosti (ustvarjalne delavnice, predstave itd.) izvajajo bodisi v okviru šole bodisi v okviru drugih ustanov.

#### 4.2.2.5 Kolikokrat letno si v povprečju obiskal/-a Hermanov brlog?

	7. r		8. r		9. r		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Enkrat v letu.	19	51	16	53	20	57	55	54
Dvakrat v letu.	9	24	10	33	5	14	24	23
Večkrat v letu.	5	14	1	4	9	26	15	15
V muzeju sem bil/-a samo enkrat.	4	11	3	10	1	3	8	8
<b>SKUPAJ</b>	<b>37</b>	<b>100</b>	<b>30</b>	<b>100</b>	<b>35</b>	<b>100</b>	<b>102</b>	<b>100</b>

Tabela 5: Povprečna letna obiskanost muzeja



Graf 5: Povprečna letna obiskanost muzeja

Večina učencev (54 %) se je v obdobju obiskovanja Hermanovega brloga udeležila različnih programov muzeja enkrat letno. Glede na to, da razstave in programi, ki so vezani na te razstave, trajajo dalj časa, je ta pogostost obiskovanja razumljiva. Očitno je, da so vprašani učenci pogosteje obiskovali posamezne razstave in programe v povezavi s temi razstavami kakor ostalo ponudbo Hermanovega brloga (npr. abonmaje, boljše sejme, rojstne dneve ...).

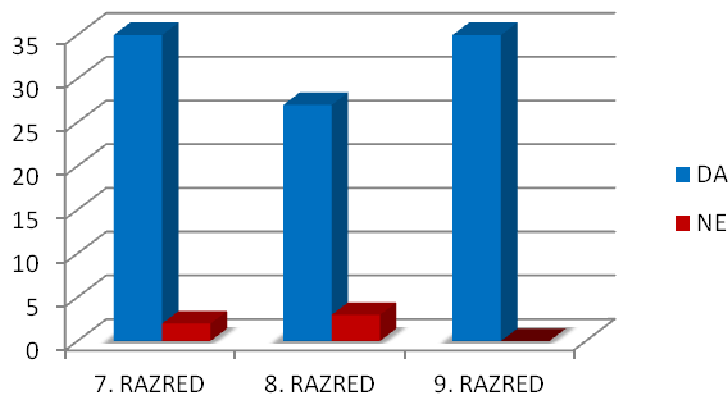
Opazili sva tudi, da je delež devetošolcev, ki so muzej obiskovali večkrat letno (26 %), opazno večji od deleža sedmošolcev (14 %) in osmošolcev (4 %). Vzrokov za to je spet verjetno več, ugibava pa, da gre očitno za generacijo, katere starši so povprečno pogosteje spremljali novosti v ponudbi Hermanovega brloga in so prepoznali vzgojno-izobraževalno poslanstvo muzeja.

Delež tistih, ki so bili v muzeju samo enkrat, je v povprečju majhen (10 %). Verjetno gre tukaj za učence, ki so muzej obiskali bodisi naključno ali pa v okviru pouka oz. vrta.

#### 4.2.2.6 Ali si kdaj Hermanov brlog obiskal v okviru pouka?

	7. r		8. r		9. r		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
DA	35	95	27	90	35	100	97	95
NE	2	5	3	10	0	0	5	5
<b>SKUPAJ</b>	<b>37</b>	<b>100</b>	<b>30</b>	<b>100</b>	<b>35</b>	<b>100</b>	<b>102</b>	<b>100</b>

Tabela 6: Obisk muzeja v okviru pouka



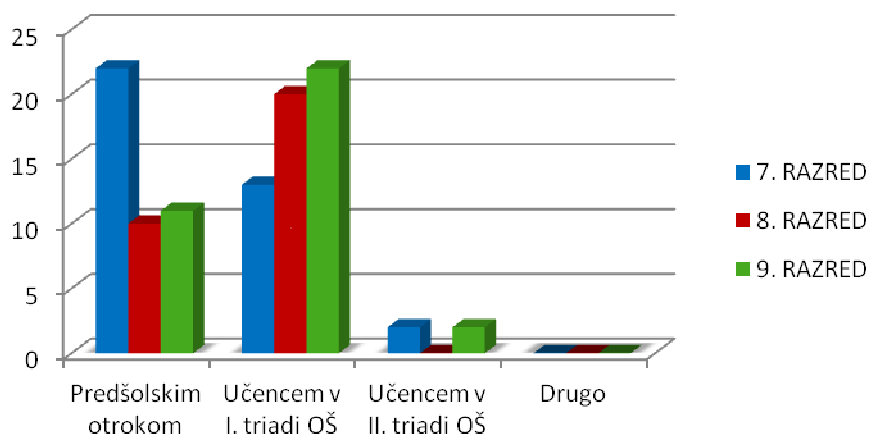
Graf 6: Obisk muzeja v okviru pouka

Pri 6. vprašanju sva nedvomno ugotovili, da učitelji na III. osnovni šoli Celje v svoje pedagoško delo vključujejo programe in ponudbo Hermanovega brloga, saj je kar 95 % vseh vprašanih učencev zadnje triade med šolanjem na III. Oš vsaj enkrat obiskalo otroški muzej v sklopu pouka. Kot sva poudarili že pri prejšnjem vprašanju, je bil za nekatere od najinih sošolcev to edini obisk Hermanovega brloga.

#### 4.2.2.7 Komu je po tvojem mnenju namenjena ponudba Hermanovega brloga?

	7. r		8. r		9. r		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Predšolskim otrokom.	22	60	10	33	11	31	43	42
Učencem v I. triadi OŠ.	13	35	20	67	22	63	55	54
Učencem v II. triadi OŠ.	2	5	0	0	2	6	4	4
Drugo.	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>SKUPAJ</b>	<b>37</b>	<b>100</b>	<b>30</b>	<b>100</b>	<b>35</b>	<b>100</b>	<b>102</b>	<b>100</b>

Tabela 7: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga



Graf 7: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga

Večina učencev zadnje triade meni, da je ponudba Otroškega muzeja Hermanov brlog namenjena bodisi učencem 1. triade OŠ (54 %) bodisi predšolskim otrokom (42 %), zgolj 4 % vprašanih pa menijo, da je ponudba namenjena tudi starejšim učencem.

Iz rezultatov sklepava, da muzej svojo ponudbo in programe dobro načrtuje. Pedagoški vodja in direktorica muzeja sta v pogovoru namreč poudarili, da je njihov program namenjen otrokom od 3./ 4. leta do vključno 4. razreda osnovne šole.

#### 4.2.2.8 Kaj si si ogledal/-a v Hermanovem brlogu?

Najpogostejši zapisi učencev sedmega razreda ob tem vprašanju so bili, da so si v Hermanovem brlogu ogledali razstavo »Kraški ovčar«. Od spremljevalnih dejavnosti so največkrat zapisali likovne ustvarjalnice, lutkovne predstave in praznovanja rojstnih dni.

Med učenci osmega razreda so najpogostejši zapisi: »Praznoval sem rojstni dan.«; »Bil sem na rojstnem dnevu.«; »Ogledal sem si razstavo o kraškem ovčarju.«

Odgovori devetošolcev so zelo raznovrstni. Najpogostejši so bili: »Bil sem na ustvarjalnih delavnicah.«; »Ogledal sem si razstavo kraški ovčar.«; »Bil sem na rojstnem dnevu.«; »Izdelovali smo lutke in o njih poslušali predavanje.«; »V muzeju sem se lahko igral s kockami.«

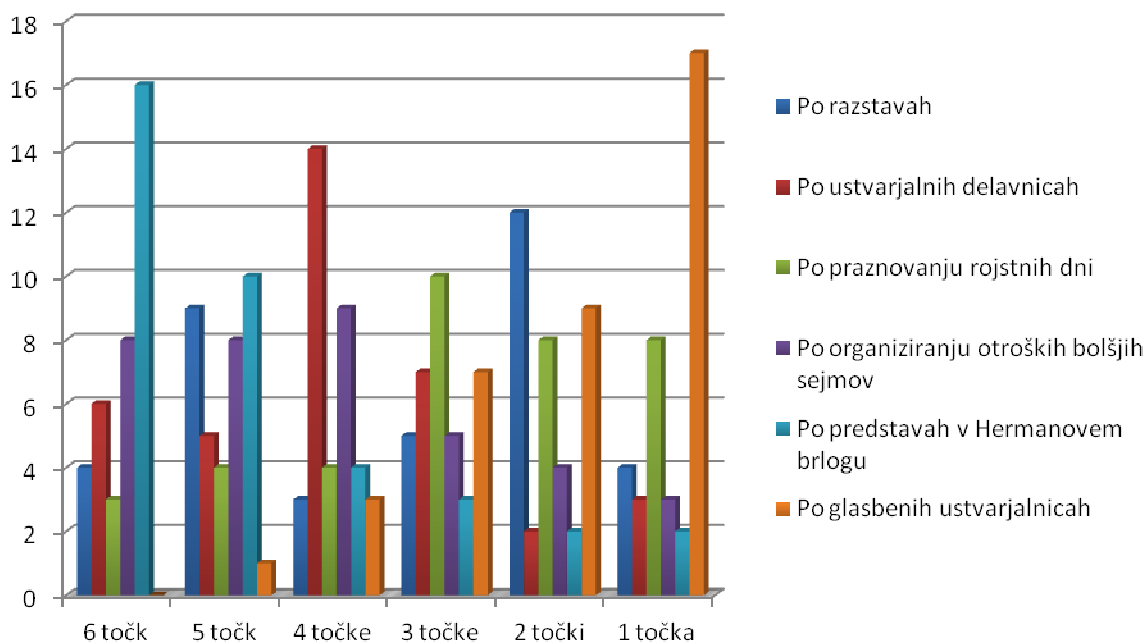
#### 4.2.2.9 Po katerih vsebinah/ponudbi je po tvojem mnenju Hermanov brlog najbolj prepoznaven?

### 7. RAZRED

	6 t	5 t	4 t	3 t	2 t	1 t	SKUPAJ
Po razstavah.	4	9	3	5	12	4	37
Po ustvarjalnih delavnicah.	6	5	14	7	2	3	37
Po praznovanju rojstnih dni.	3	4	4	10	8	8	37
Po organiziranju otroških boljših sejmov.	8	8	9	5	4	3	37
Po predstavah v Hermanovem brlogu.	16	10	4	3	2	2	37
Po glasbenih ustvarjalnicah.	0	1	3	7	9	17	37

Tabela 8: Prepoznavnost ponudbe pri sedmošolcih





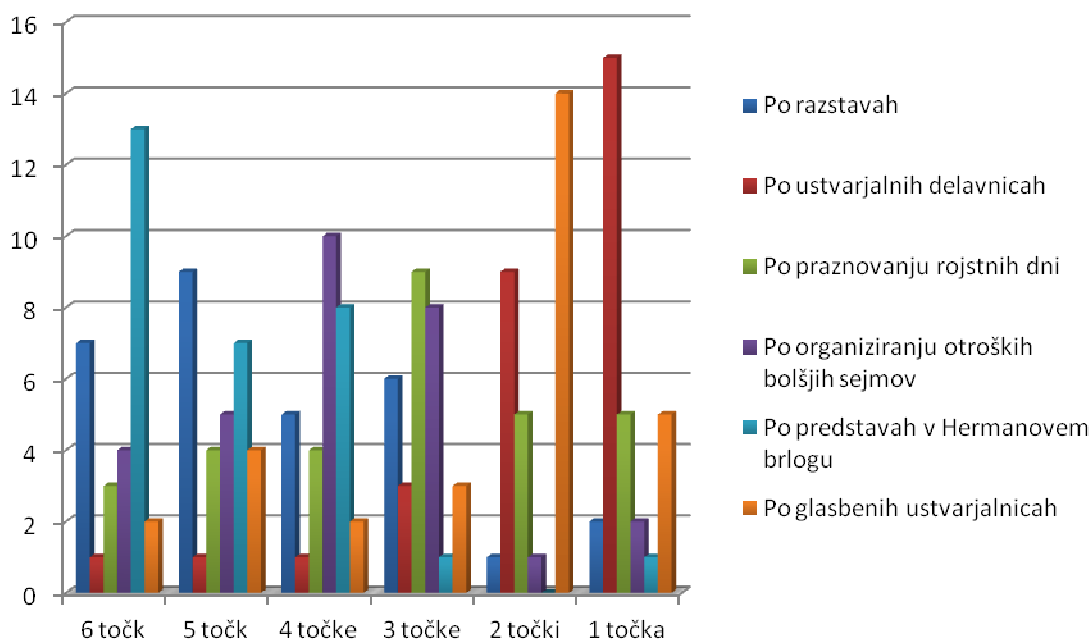
Graf 8: Prepoznavnost ponudbe pri sedmošolcih

Iz grafa je razvidno, da sedmošolci otroški muzej najbolj poznajo po predstavah v Hermanovem brlogu in ustvarjalnih delavnicah, najmanj pa po glasbenih ustvarjalnicah, kar je razumljivo, saj je to ponudba, ki jo je muzej uvedel, ko so sedmošolci prenehali obiskovati Hermanov brlog.

## 8. RAZRED

	6 t	5 t	4 t	3 t	2 t	1 t	SKUPAJ
Po razstavah.	7	9	5	6	1	2	30
Po ustvarjalnih delavnicah.	1	1	1	3	9	15	30
Po praznovanju rojstnih dni.	3	4	4	9	5	5	30
Po organiziranju otroških boljših sejmov.	4	5	10	8	1	2	30
Po predstavah v Hermanovem brlogu.	13	7	8	1	0	1	30
Po glasbenih ustvarjalnicah.	2	4	2	3	14	5	30

Tabela 9: Prepoznavnost ponudbe pri osmošolcih



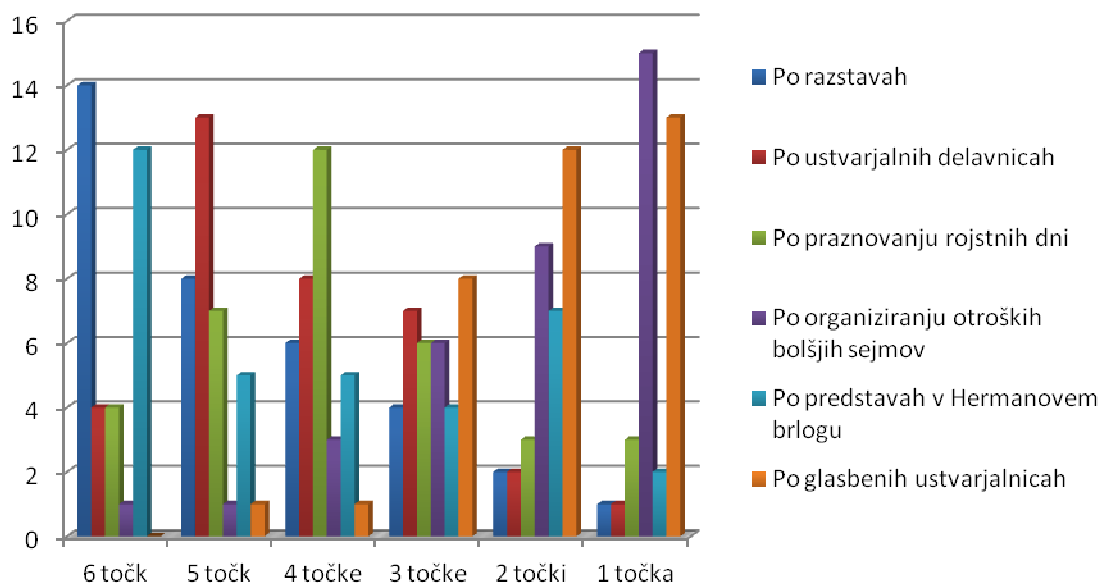
Graf 9: Prepoznavnost ponudbe pri osmošolcih

Tudi pri osmošolcih so najbolj prepoznaven del ponudbe predstave, sledijo pa boljši sejmi. Zanimivo je, da osmošolci muzej najmanj prepoznavajo po ustvarjalnih delavnicah, na drugem mestu pa so, iz enakih razlogov kot pri sedmošolcih, glasbene ustvarjalnice.

## 9. RAZRED

	6 t	5 t	4 t	3 t	2 t	1 t	SKUPAJ
Po razstavah.	14	8	6	4	2	1	35
Po ustvarjalnih delavnicah.	4	13	8	7	2	1	35
Po praznovanju rojstnih dni.	4	7	12	6	3	3	35
Po organiziranju otroških boljših sejmov.	1	1	3	6	9	15	35
Po predstavah v Hermanovem brlogu.	12	5	5	4	7	2	35
Po glasbenih ustvarjalnicah.	0	1	1	8	12	13	35

Tabela 10: Prepoznavnost ponudbe pri devetošolcih



Graf 10: Prepoznavnost ponudbe pri devetošolcih

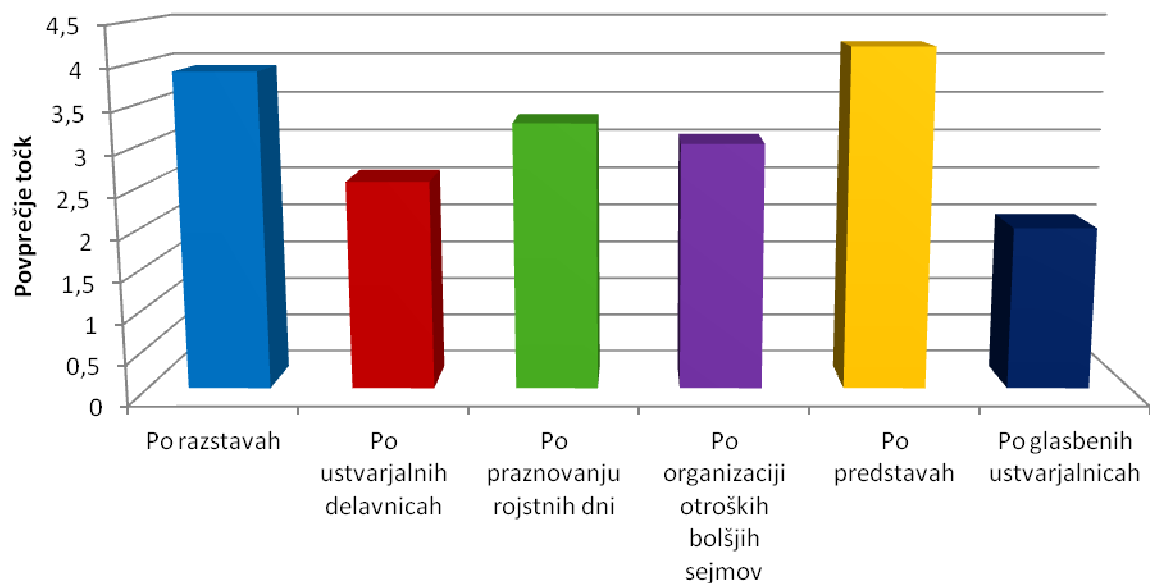
Devetošolci Hermanov brlog najboljše poznajo po razstavah, na drugem mestu pa so s približno enako povprečno oceno ustvarjalne delavnice in predstave, tesno pa jim sledijo praznovanja rojstnih dni. Devetošolci v Hermanovem brlogu najslabše poznajo boljše sejme in, iz že znanih razlogov, glasbene ustvarjalnice.

Glede na očiten premik v poznavanju vsebin med devetošolci na eni ter sedmo- in osmošolci na drugi strani opažava, da je muzej postopoma razvijal svojo ponudbo in ji dodajal posamezne programe.

#### POVPREČNO ŠTEVILO TOČK, KI SO JIH POSAMEZNIH VSEBINAM PONUDBE HERMANOVEGA BRLOGA DODELILI UČENCI 3. TRIADE

	Po razstavah	Po ustvarjalnih delavnicah	Po praznovanju rojstnih dni	Po organizaciji otroških boljših sejmov	Po predstavah	Po glasbenih ustvarjalnicah
POVPREČJE TOČK	3,91	2,58	3,29	3,04	4,21	2,01

Tabela 11: Povprečno število točk



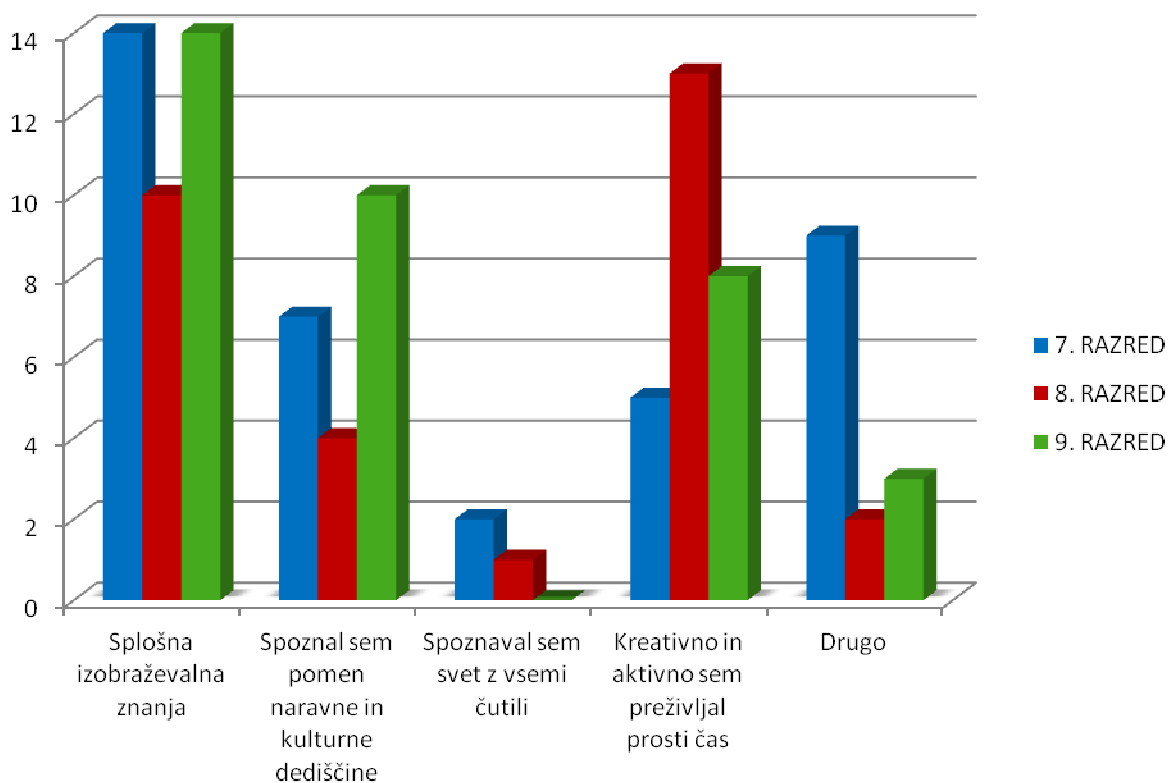
Graf 11: Povprečno število točk

Skupna analiza prepoznavanja ponudbe in vsebin muzeja kaže, da učenci najbolj poznajo predstave v Hermanovem brlogu (povprečno 4,21 točke) ter razstave (3,91 točke), najmanj pa po glasbenih ustvarjalnicah (2,01 točke).

#### 4.2.2.10 Katera znanja si pridobil z obiskom Otroškega muzeja Hermanov brlog?

	7. r		8. r		9. r		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Splošna izobraževalna znanja.	14	38	10	34	14	40	38	37
Spoznal sem pomen naravne in kulturne dediščine.	7	19	4	13	10	29	21	21
Spoznaval sem svet z vsemi čutili.	2	5	1	3	0	0	3	3
Kreativno in aktivno sem preživljal prosti čas.	5	14	13	43	8	23	26	25
Drugo.	9	24	2	7	3	8	14	14
<b>SKUPAJ</b>	<b>37</b>	<b>100</b>	<b>30</b>	<b>100</b>	<b>35</b>	<b>100</b>	<b>102</b>	<b>100</b>

Tabela 12: Pridobljena znanja v otroškem muzeju



Graf 12: Pridobljena znanja v otroškem muzeju

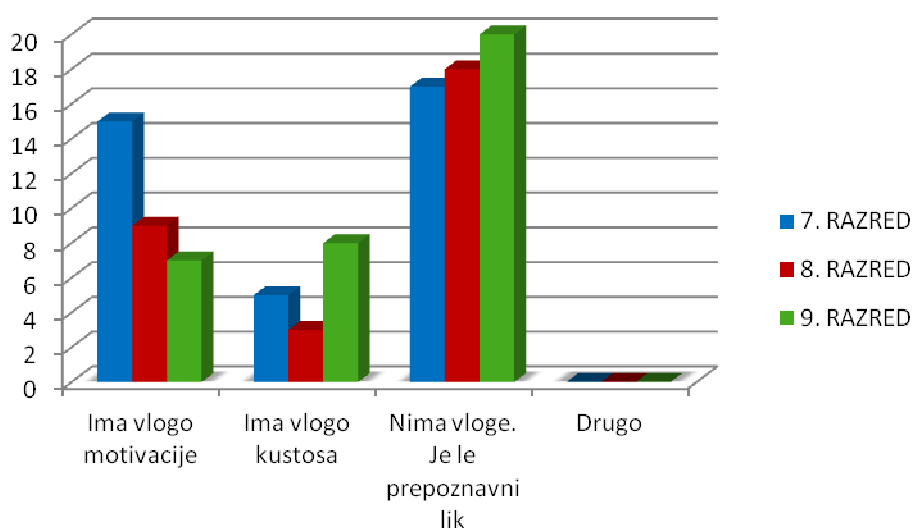
Učenci zadnje triade III. OŠ Celje menijo, da so z obiskom otroškega muzeja v največji meri pridobili splošna izobraževalna znanja (37 %). Sledita kreativno/aktivno preživljanje prostega časa (25 %) ter spoznavanje naravne in kulturne dediščine (21 %). Zanimivo je, da so osmošolci na prvo mesto postavili kreativno/aktivno preživljanje prostega časa (43 %), sedmošolci in devetošolci pa pridobivanje splošnih izobraževalnih znanj (38 % oz. 40 %). Osmošolci očitno preživljanje prostega časa postavljajo pred pridobivanje znanj.

Med vsemi vprašanimi je 14 % izbralo možnost »Drugo«, ki so jo morali tudi dopolniti s svojimi odgovori. Večina odgovorov se je pri vseh razredih glasila »ne vem« ali »nič se nisem naučil/-a«, kar pomeni, da dobra desetina najinih vrstnikov ne prepozna vzgojno-izobraževalne vloge muzeja. Med sedmošolci je nekdo navedel odgovor »vse o preteklosti Celja«. Iz tega odgovora je moč razbrati nerazumevanje ponujenih odgovorov v anketi, saj zgodovina mesta Celja spada med splošna izobraževalna znanja oz. spoznavanje pomena kulturne in naravne dediščine.

#### 4.2.2.11 Kakšno vlogo ima po tvojem mnenju maskota Herman Lisjak?

	7. r	8. r	9. r	SKUPAJ				
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Ima vlogo motivacije.	15	41	9	30	7	20	31	30
Ima vlogo kustosa.	5	13	3	10	8	23	16	16
Nima vloge. Je le prepoznavni lik.	17	46	18	60	20	57	55	54
Drugo.	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>SKUPAJ</b>	<b>37</b>	<b>100</b>	<b>30</b>	<b>100</b>	<b>35</b>	<b>100</b>	<b>102</b>	<b>100</b>

Tabela 13: Vloga maskote



Graf 13: Vloga maskote

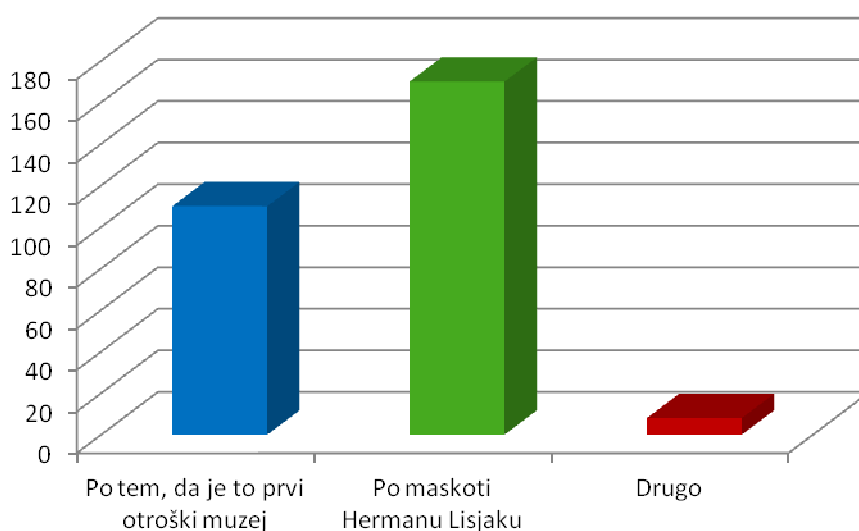
Pri zadnjem vprašanju ugotavlja, da večina učencev (54 %) Hermana Lisjaka prepoznava zgolj kot maskoto brez posebne vloge pri učenju in obisku muzeja. Slabi tretjini učencev lik Hermana Lisjaka predstavlja motivacijo za obisk muzeja ali ob obisku tega. Le 16 % vprašanih učencev je v njem prepoznalo muzejskega kustosa. Ob tem se sprašujeva, kolikšen delež vprašanih učencev v resnici pozna pomen pojma kustos ter ostalih muzeoloških pojmov. Sprašujeva se tudi, če se učenci ob obisku otroškega muzeja sploh zavedajo pomena »piktogramov« Hermana Lisjaka, ki obiskovalce vodijo skozi muzejske prostore.

## 4.2.3 ANKETA ZA STARŠE

### 4.2.3.1 Po čem je po vašem mnenju Hermanov brlog najbolj prepoznaven?

	F	F (%)
Po tem, da je to prvi otroški muzej.	110	38
Po maskoti Hermanu Lisjaku.	170	59
Drugo.	8	3
<b>SKUPAJ</b>	<b>188</b>	<b>100</b>

Tabela 14: Po čem starši prepoznajo Hermanov brlog



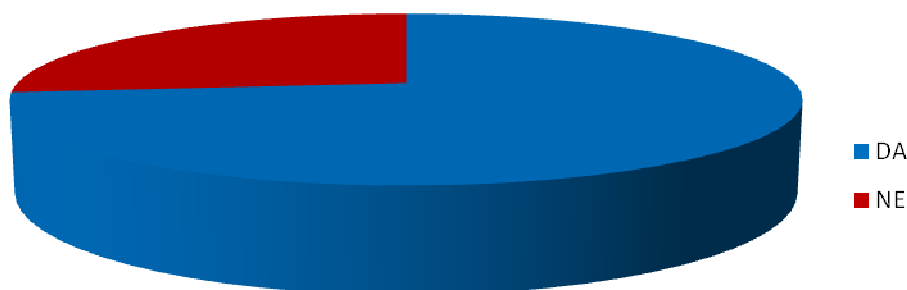
Graf 14: Po čem starši prepoznajo Hermanov brlog

Starši otroški muzej večinoma prepoznavajo po maskoti Hermanu Lisjaku (59 %), bistveno manj pa jih ve, da je to prvi otroški muzej v Sloveniji (38 %). Ostali delež vprašanih staršev (3 %) pa Hermanov brlog pozna po programih, ki ji muzej izvaja, zanimivo pa se nama je zdelo, da obstajajo tudi takšni, ki muzej sicer poznajo, a ne vedo po čem.

#### 4.2.3.2 Ali ste s svojim otrokom že obiskali Hermanov brlog?

	F	F (%)
DA	211	73
NE	77	27
<b>SKUPAJ</b>	<b>288</b>	<b>100</b>

Tabela 15: Obisk staršev z otroki v Hermanovem brlogu



Graf 15: Obisk staršev z otroki v Hermanovem brlogu

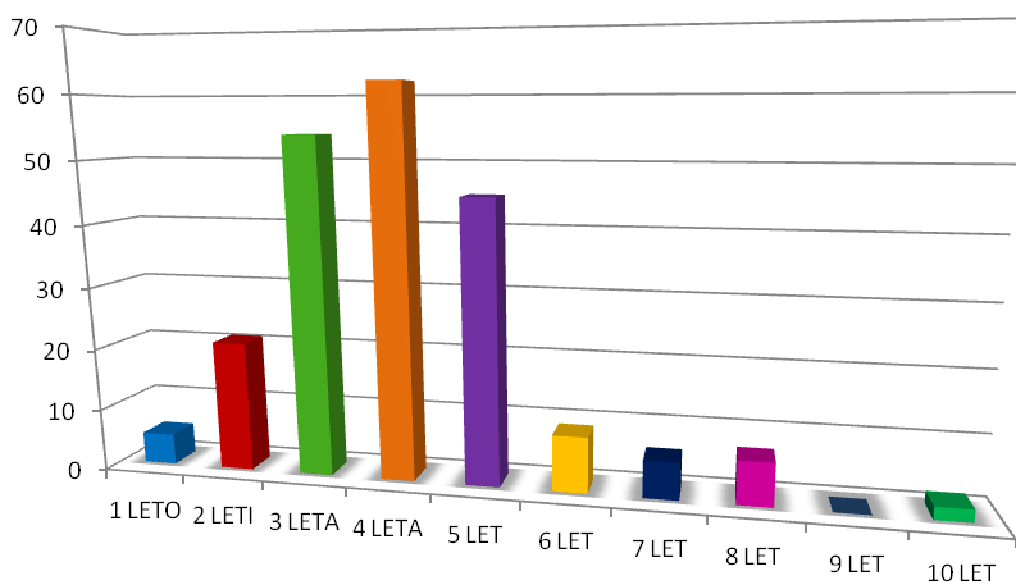
Čeprav sva pričakovali, da bo delež staršev, ki so s svojim otrokom že obiskali Hermanov brlog, velik, kar se je izkazalo za resnično (73 %), sva po svoje negativno presenečeni, da kar 27 % staršev svojega otroka še ni pospremilo v otroški muzej. Iz tega lahko sklepava, da se kar četrtini staršev vzgajanje otrok za obiskovanje muzejev ne zdi potrebno.



#### 4.2.3.3 Koliko je bil vaš otrok star, ko ste prvič obiskali Hermanov brlog?

	F	F (%)
1 LETO	5	2
2 LETI	21	10
3 LETA	54	26
4 LETA	62	30
5 LET	45	21
6 LET	9	4
7 LET	6	3
8 LET	7	3
9 LET	0	0
10 LET	2	1
<b>SKUPAJ</b>	<b>211</b>	<b>100</b>

Tabela 16: Starost otroka ob prvem obisku Hermanovega brloga



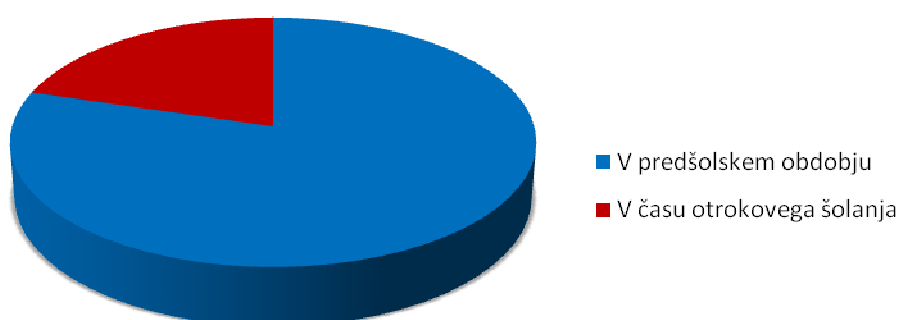
Graf 16: Starost otroka ob prvem obisku Hermanovega brloga

Ugotovili sva, da je velika večina staršev otroka prvič pripeljala v Hermanov brlog med 3. in 5. letom njegove starosti, kar je pravzaprav spodnja starostna meja, ki jo pri snovanju programov upošteva tudi pedagoško vodstvo muzeja.

#### 4.2.3.4 V katerem obdobju ste z otrokom največkrat obiskali Hermanov brlog?

	F	F (%)
V predšolskem obdobju.	168	80
V času otrokovega šolanja.	43	20
<b>SKUPAJ</b>	<b>211</b>	<b>100</b>

Tabela 17: Obdobje najpogostejših obiskov v Hermanovem brlogu



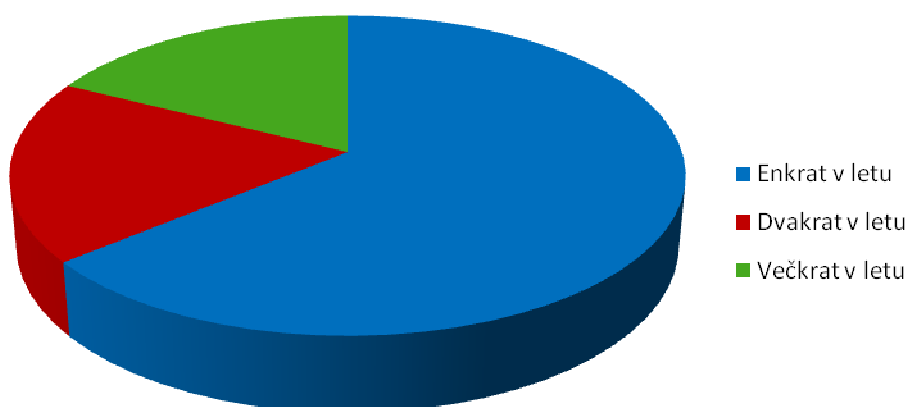
Graf 17: Obdobje najpogostejših obiskov v Hermanovem brlogu

Kar 80 % staršev je s svojim otrokom Hermanov brlog najpogosteje obiskalo v otrokovem predšolskem obdobju, kar potrjuje že zapisano tezo, da se z vstopom v šolo otrok vključi v druge šolske in obšolske prostočasne aktivnosti.

#### 4.2.3.5 Kolikokrat v letu v povprečju obiščete Hermanov brlog?

	F	F (%)
Enkrat v letu.	135	65
Dvakrat v letu.	39	18
Večkrat v letu.	37	17
<b>SKUPAJ</b>	<b>211</b>	<b>100</b>

Tabela 18: Povprečen letni obisk staršev z otroki v Hermanovem brlogu



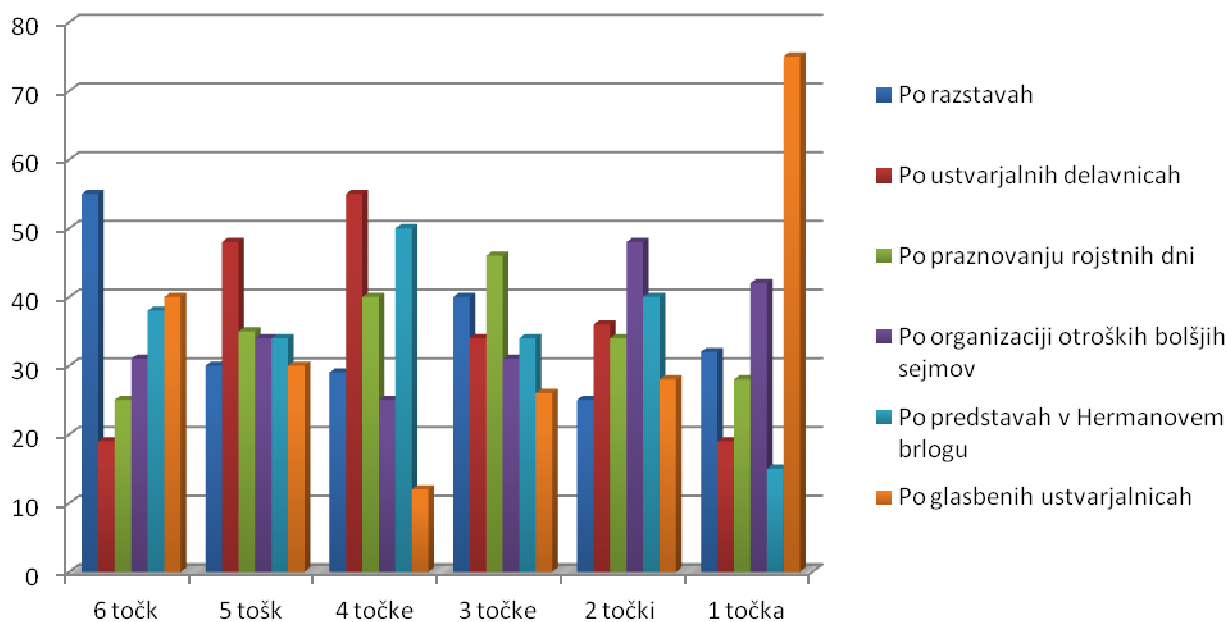
Graf 18: Povprečen letni obisk staršev z otroki v Hermanovem brlogu

Dve tretjini staršev (65 %) muzej z otroki obiščeta enkrat letno, kar kaže, da spremljajo ponudbo Hermanovega brloga.

#### 4.2.3.6 Po katerih vsebinah/ponudbi je Hermanov brlog po vašem mnenju najbolj prepoznaven?

	6 t	5 t	4 t	3 t	2 t	1 t	SKUPAJ
Po razstavah.	55	30	29	40	25	32	211
Po ustvarjalnih delavnicah.	19	48	55	34	36	19	211
Po praznovanju rojstnih dni.	25	35	40	46	34	28	211
Po otroških boljših sejmih.	31	34	25	31	48	42	211
Po predstavah v Hermanovem brlogu.	38	34	50	34	40	15	211
Po glasbenih ustvarjalnicah.	40	30	12	26	28	75	211

Tabela 19: Prepoznavnost ponudbe med starši



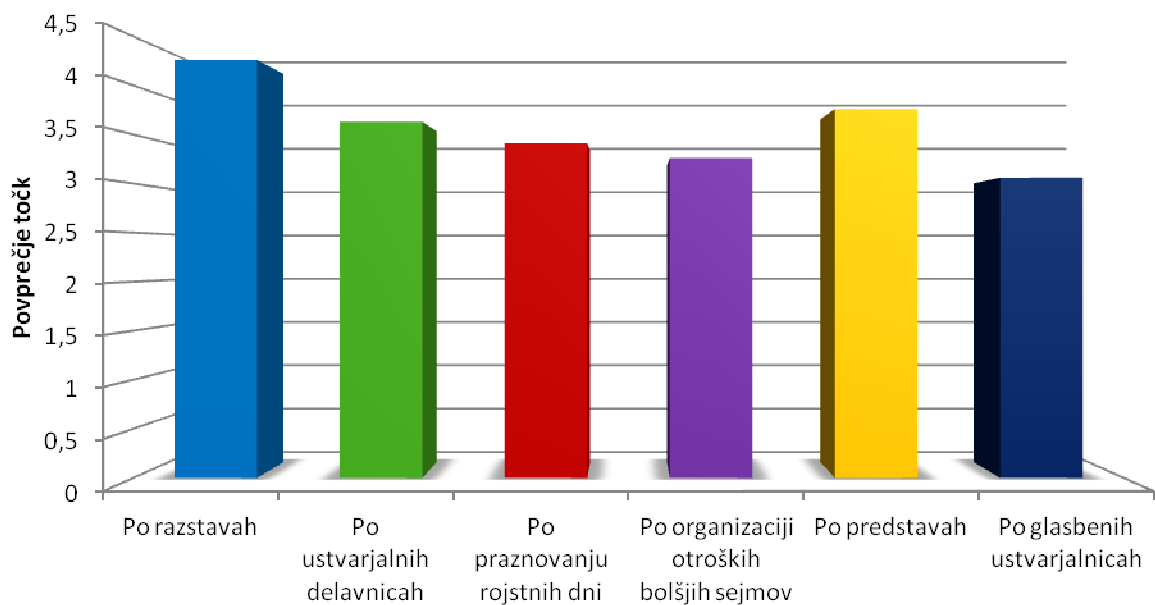
Graf 19: Prepoznavnost ponudbe med starši

Med vsebinam, ki jih ponuja Hermanov brlog, starši najbolj poznajo razstave, najmanj pa glasbene ustvarjalnice. To je po svoje razumljivo, saj so razstave osnovna dejavnost muzeja, na katero pripenjajo dodatno ponudbo, glasbene ustvarjalnice pa so razmeroma nov program, ki ga vsi starši še ne poznajo.

Spodnja tabela in graf prikazujeta povprečno število točk, ki so jih posameznim vsebinam glede na njihovo prepoznavnost dodelili starši.

	Po razstavah	Po ustvarjalnih delavnicah	Po praznovanju rojstnih dni	Po organizaciji otroških boljših sejmov	Po predstavah	Po glasbenih ustvarjalnicah
POVPREČJE	4,26	3,63	3,41	3,26	3,76	3,06

Tabela 20: Povprečno število točk po mnenju staršev

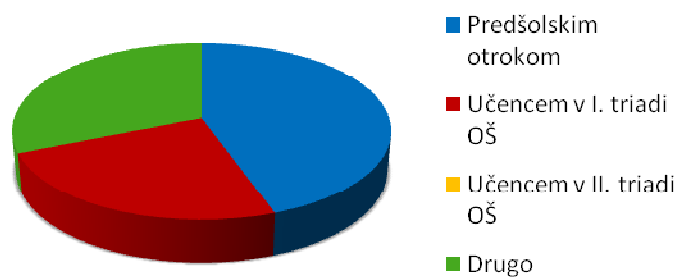


Graf 20: Povprečno število točk po mnenju staršev

#### 4.2.3.7 Komu je po vašem mnenju namenjena ponudba Hermanovega brloga?

	F	F (%)
Predšolskim otrokom.	94	45
Učencem v I. triadi OŠ.	51	24
Učencem v II. triadi OŠ.	0	0
Drugo.	66	31
<b>SKUPAJ</b>	<b>211</b>	<b>100</b>

Tabela 21: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga po mnenju staršev



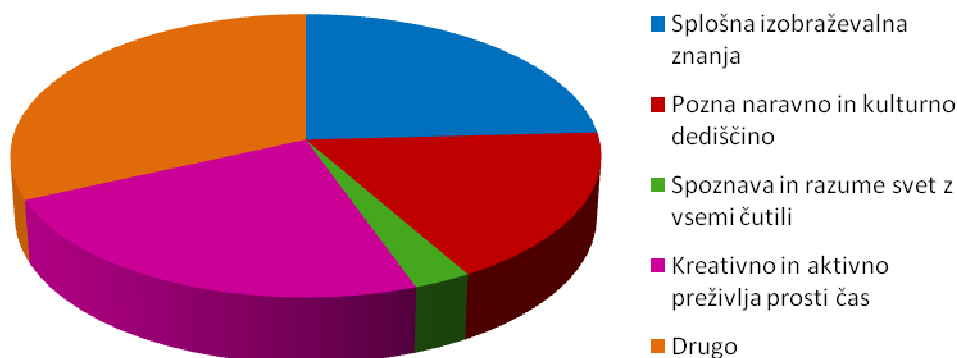
Graf 21: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga po mnenju staršev

Tudi starši pravilno prepoznajo ciljno starostno skupino ponudbe Hermanovega brloga, saj ji 45 % meni, da je ponudba namenjena samo predšolskim otrokom, 24 % pa, da samo učencem 1. triade. Pri tem vprašanju je 31 % staršev izbralo možnost »Drugo«. Med temi 31 % dve tretjini staršev menita, da je ponudba muzeja namenjena tako predšolskim otrokom kakor tudi šolarjem 1. in 2. triade, ena tretjina pa jih meni, da je ponudba namenjena predšolskim otrokom in učencem 1. triade osnovne šole.

#### 4.2.3.8 Katera znanja po vašem mnenju otrok pridobi z obiskom Otroškega muzeja Hermanov brlog?

	F	F (%)
Splošna izobraževalna znanja.	51	24
Pozna naravno in kulturno dediščino.	37	17
Spoznava in razume svet z vsemi čutili.	6	3
Kreativno in aktivno preživlja prosti čas.	51	24
Drugo.	66	32
<b>SKUPAJ</b>	<b>211</b>	<b>100</b>

Tabela 22: Pridobljena znanja z obiskom otroškega muzeja po mnenju staršev



Graf 22: Pridobljena znanja z obiskom otroškega muzeja po mnenju staršev

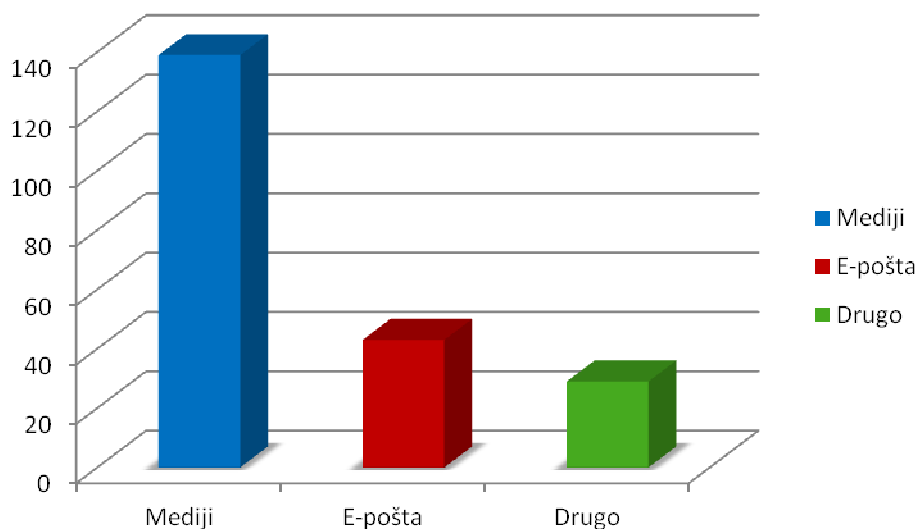
Med starši, ki so izbrali eno od ponujenih možnosti, je večina (24 %) izbrala, da otrok z obiskom otroškega muzeja bodisi pridobi splošna izobraževalna znanja bodisi kreativno in aktivno preživlja prosti čas.

Kljub temu pa je treba poudariti, da je absolutna večina staršev (32 %) pri tem vprašanju izbrala odgovor »Drugo«, ki so ga morali dopolniti s svojim odgovorom. Med temi jih 41 % meni, da njihovi otroci z obiskom muzeja pridobijo vsa naštetá znanja, le 1 % staršev pa meni, da njihovi otroci z obiskom Hermanovega brloga ne pridobijo nobenih znanj. Ostali delež je izbral kombinacijo 1. in 4. , 1. in 2. ali pa 2. in 4. odgovora.

#### 4.2.3.9 Na kakšen način ste obveščeni o ponudbi muzeja?

	F	F (%)
Mediji	139	66
E-pošta	43	20
Drugo	29	14
<b>SKUPAJ</b>	<b>211</b>	<b>100</b>

Tabela 23: Način obveščanja staršev o ponudbi muzeja



Graf 23: Način obveščanja staršev o ponudbi muzeja

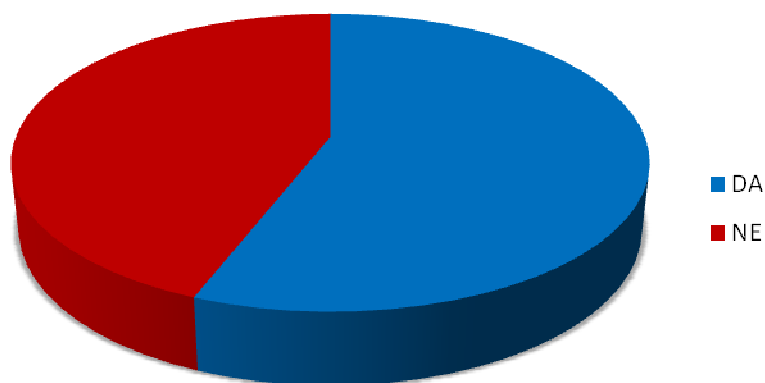
Starši so o ponudbi muzeja dobro obveščeni. Več kot polovica vprašanih staršev (66 %) je odgovorilo, da so o muzejski ponudbi obveščeni s pomočjo medijev. Kar petina staršev (20 %) dobiva obvestila muzeja o ponudbi programov z e-pošto. Pri

tem vprašanju je 14 % staršev izbralo možnost »Drugo«. Med temi 14 % staršev je dve tretjini takih, ki so o ponudbi muzeja obveščeni preko prijateljev (verjetno ustno), s plakati pred muzejem, preko šole ali sami poiščejo podatke na spletu. Le tretjina od njih pravi, da o ponudbi muzeja niso obveščeni. Iz tega lahko sklepamo, da ima otroški muzej dobro organizirano službo obveščanja in da tudi starši sami spremljajo ponudbo Hermanovega brloga.

#### 4.2.3.10 Ali je vaš otrok že obiskal Hermanov brlog v okviru šole?

	F	F (%)
DA	118	56
NE	93	44
<b>SKUPAJ</b>	<b>211</b>	<b>100</b>

Tabela 24: Obisk muzeja v okviru šole



Graf 24: Obisk muzeja v okviru šole

Čeprav sva pričakovali, da bo delež odgovorov staršev o obisku njihovih otrok v okviru šole večji, so odgovori staršev pokazali, da ni tako. Več kot polovica staršev (56 %) je odgovorila, da je njihov otrok otroški muzej s šolo že obiskal, slaba polovica (44 %) staršev pa je na to vprašanje odgovorila z »Ne«. Vzrok temu bi lahko bila odsotnost obiska v okviru pouka posamezne generacije. Pri posamezni generaciji torej šola oziroma učitelji niso načrtovali obiska muzeja v letnem delovnem načrtu šole. Vzrokov za to je lahko več. Lahko gre zgolj za neobveščенost učiteljev ali pa za dejstvo, da v ponudbi otroškega muzeja niso videli možnosti nadgradnje

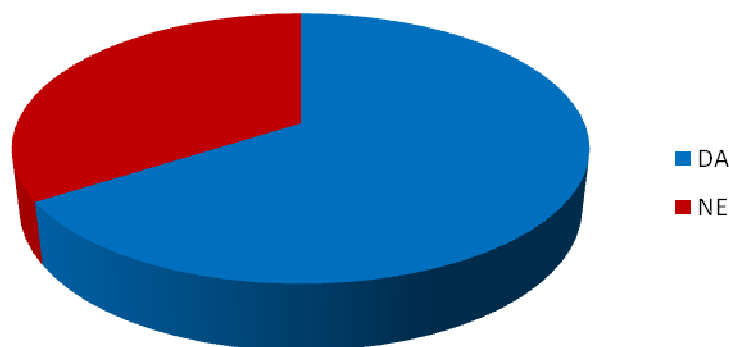


obravnavane učne snovi ali pa te časovno niso uskladili z muzejskim programom. Pri tem bode v oči primerjava z odgovori učencev zadnje triade iste osnovne šole, ki so v več kot 90 % odgovorili, da so v okviru pouka že obiskali Hermanov brlog. Glede na to, da gre pri vzorcu samo za učence zadnje triade ter starše vseh učencev, lahko sklepamo, da je morda šola v preteklosti temeljiteje načrtovala obisk otroškega muzeja, pri mlajših generacijah pa so tovrstne obiske opustili. Možno pa je seveda tudi, da vsi starši ne spremljajo dejavnosti šole v enakem obsegu in nekateri med njimi preprosto ne vedo, da je njihov otrok v okviru pouka že obiskal Hermanov brlog.

#### 4.2.3.11 Ali se vam zdi, da bi vaš otrok moral pogosteje obiskovati Hermanov brlog v sklopu pouka?

	F	F (%)
DA	139	66
NE	72	34
<b>SKUPAJ</b>	<b>211</b>	<b>100</b>

Tabela 25: Mnenje o pogostejšem obiskovanju Hermanovega brloga v sklopu pouka



Graf 25: Mnenje o pogostejšem obiskovanju Hermanovega brloga v sklopu pouka

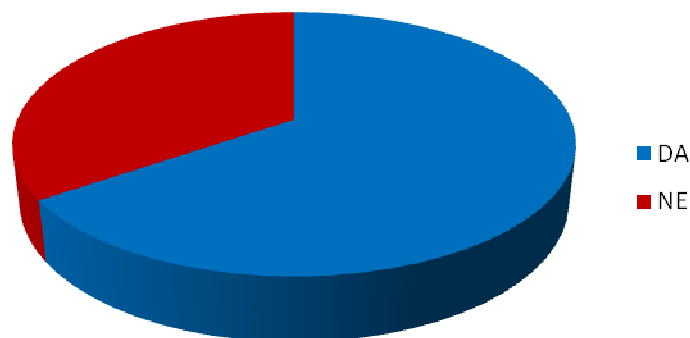
Dve tretjini staršev (66 %) menita, da bi otroci morali tudi v sklopu pouka večkrat obiskati Hermanov brlog. Tretjina (34 %) vprašanih staršev je mnenja, da pogostejši obiski otroškega muzeja niso potrebni. Vzroke za pogostejše obiske Hermanovega brloga v sklopu pouka lahko iščemo v dejstvu, da se starši zavedajo pomena otroškega muzeja, ki ga ima v vzgoji in izobraževanju ter pri sami muzejski vzgoji.

Razloge za pritrdilno mnenje mogoče vidijo tudi v manjšem strošku obiska domačega muzeja (ni stroškov prevoza). Po najinem mnenju so z »Ne« odgovorili starši, ki s svojimi otroki pogosto obiskujejo otroški muzej.

#### 4.2.3.12 Ali z otrokom obiskujete tudi druge muzeje?

	F	F (%)
DA	138	65
NE	73	35
<b>SKUPAJ</b>	<b>211</b>	<b>100</b>

Tabela 26: Obiskanost drugih muzejev



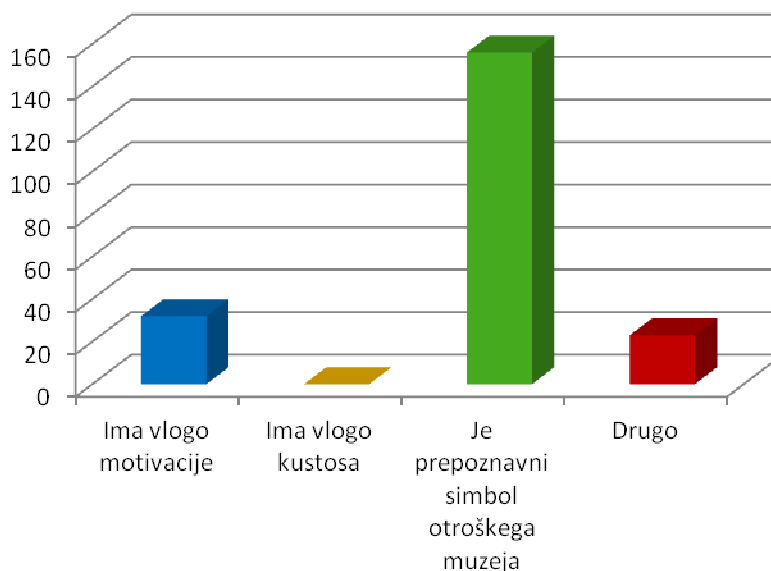
Graf 26: Obiskanost drugih muzejev

Kar dve tretjini staršev (65 %) s svojimi otroki obiskujeta tudi druge muzeje. To kaže na zavedanje staršev o pomenu in vlogi muzejev in na to, da v tej smeri vzgajajo tudi svojega otroka. Zanimivo je dejstvo, da sta tudi pri 12. vprašanju dve tretjini staršev (66 %) odgovorili, da bi moral njihov otrok v sklopu pouka večkrat obiskati otroški muzej. Tretjina staršev (35 %) drugih muzejev s svojimi otroki ne obiskuje. Meniva, da so ravno pri tej tretjini obiskovalcev pomembni pozitivna izkušnja obiskovalca otroškega muzeja in dobri programi muzeja. Gre torej za prvi stik otroka z muzejem, vzgojo mladega obiskovalca za prihodnje obiske muzeja in za razvijanje odnosa do spoznavanja in varovanja kulturne dediščine.

#### 4.2.3.13 Kakšno vlogo ima ob vašem obisku otroškega muzeja njegova maskota Herman Lisjak?

	F	F (%)
Ima vlogo motivacije.	32	15
Ima vlogo kustosa.	0	0
Je prepoznavni lik otroškega muzeja.	156	74
Drugo.	23	11
<b>SKUPAJ</b>	<b>211</b>	<b>100</b>

Tabela 27: Vloga maskote Hermana Lisjaka po mnenju staršev



Graf 27: Vloga maskote Hermana Lisjaka po mnenju staršev

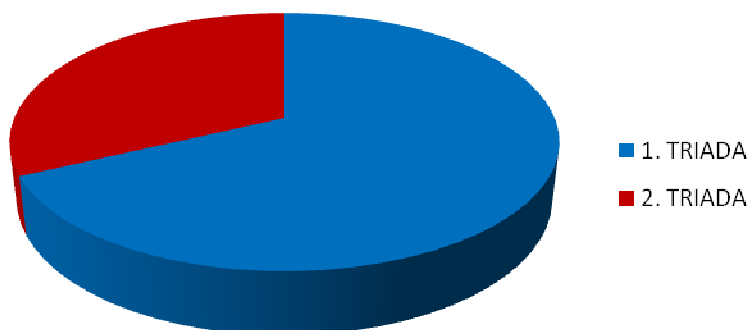
Pri zadnjem vprašanju ugotavlja, da večina staršev (74 %) Hermana Lisjaka prepoznava zgolj kot lik oziroma maskoto Hermanovega brloga. Le majhen delež staršev (15 %) meni, da Herman Lisjak predstavlja motivacijo ob obisku otroškega muzeja. Nihče od vprašanih ne vidi v njem vloge kustosa. Pri tem vprašanju je možnost »Drugo« izbralo 11 % staršev. Dve tretjini tega deleža vidita v Hermanu Lisjaku vse tri naštetе vloge, ena tretjina pa vlogo motivacije in prepoznavnega lika muzeja.

#### 4.2.4 ANKETE ZA UČITELJE RAZREDNEGA POUKA

##### 4.2.4.1 Učitelji glede na triado, ki jo poučujejo

	F	F (%)
1. TRIADA	55	68
2. TRIADA	26	32
<b>SKUPAJ</b>	<b>81</b>	<b>100</b>

Tabela 28: Struktura učiteljev po triadi poučevanja



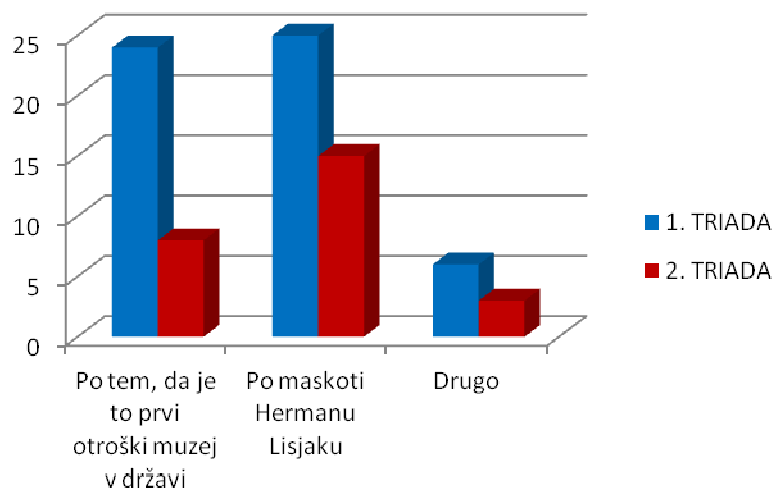
Graf 28: Struktura učiteljev po triadi poučevanja

Na anketni vprašalnik, ki je bil razdeljen učiteljem razrednega pouka, je odgovorilo 68 % učiteljev, ki poučujejo v 1. triadi osnovne šole, in 32 % učiteljev, ki poučujejo v 2. triadi osnovne šole.

##### 4.2.4.2 Po čem je Hermanov brlog po vašem mnenju najbolj prepoznaven?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Po tem, da je to prvi otroški muzej v državi.	24	44	8	31	32	40
Po maskoti Hermanu Lisjaku.	25	45	15	58	40	49
Drugo.	6	11	3	11	9	11
<b>SKUPAJ</b>	<b>55</b>	<b>100</b>	<b>26</b>	<b>100</b>	<b>81</b>	<b>100</b>

Tabela 29: Po čem učitelji prepoznajo Hermanov brlog



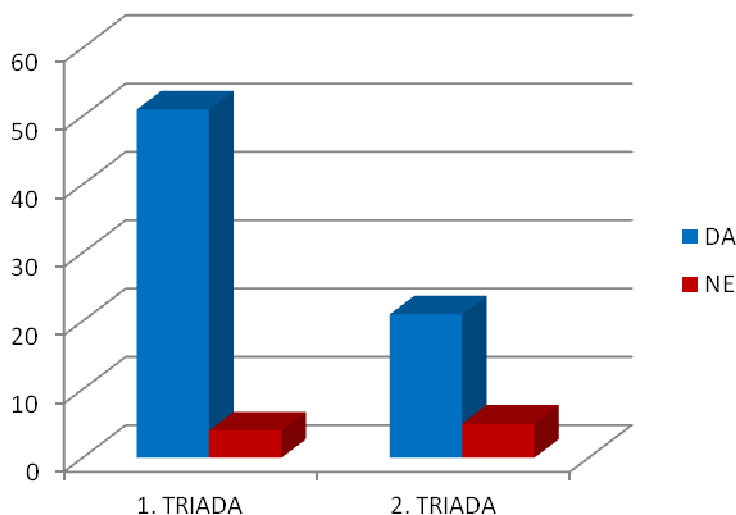
Graf 29: Po čem učitelji prepoznajo Hermanov brlog

Iz tabele je razvidno, da učitelji otroški muzej večinoma prepoznajo po maskoti Hermanu Lisjaku (49 %), nekoliko manj pa po tem, da je to 1. otroški muzej v državi (40 %). Ostali delež vprašanih učiteljev (11 %) je pri tem vprašanju izbral možnost »Drugo«. Pri tem ugotavljava, da so vsi učitelji 1. triade pod to možnostjo navedli, da ga prepoznajo po tem, da je to 1. otroški muzej v državi in po maskoti. Trije učitelji 2. triade pa so pod to možnost izbire zapisali »Ne vem.« Ta delež odgovora učiteljev predstavlja osmino anketiranih učiteljev 2. triade. To pomeni, da 3 % celjskih učiteljev razrednega pouka očitno ne vedo ničesar o Hermanovem brlogu.

#### 4.2.4.3 Ali poznate Hermanov brlog?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	F	f (%)	f	f (%)
DA	51	93	21	81	72	89
NE	4	7	5	19	9	11
<b>SKUPAJ</b>	<b>55</b>	<b>100</b>	<b>26</b>	<b>100</b>	<b>81</b>	<b>100</b>

Tabela 30: Poznavanje Hermanovega brloga med učitelji 1. in 2. triade



Graf 30: Poznavanje Hermanovega brloga med učitelji 1. in 2. triade

Pri tem vprašanju sva pričakovali znatno večji odstotek poznavanja Hermanovega brloga med učitelji. Iz odgovorov učiteljev vidimo, da velika večina učiteljev razrednega pouka (89 %) pozna Otroški muzej Hermanov brlog. Presenečeni pa sva nad dejstvom, da je vseeno kar 11 % takšnih, ki otroškega muzeja ne poznajo.

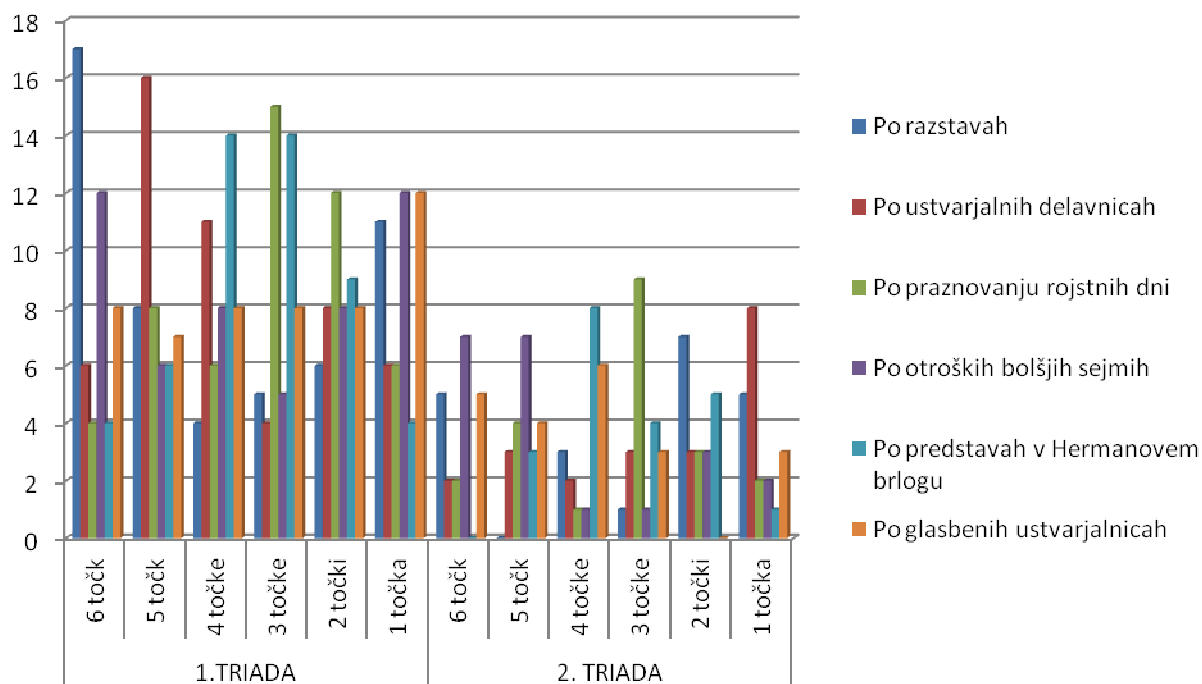
Iz grafa je razvidno, da velika večina učiteljev 1. triade (93 %) pozna Otroški muzej Hermanov brlog. Med učitelji 2. triade je to poznavanje manjše (81 %) v primerjavi z učitelji 1. triade. Približno ena petina vprašanih učiteljev 2. triade otroškega muzeja ne pozna.

O vzrokih, zakaj dobra desetina celjskih učiteljev ne pozna otroškega muzeja, lahko le ugibava. Res pa je, da je med mlajšimi celjskimi učitelji kar nekaj takšnih, ki se v službo vozijo iz bližnje in širše okolice in ki nikoli niso živeli v Celju, kar morda lahko pojasni vzroke za manjše poznavanje te ustanove.

#### 4.2.4.4 Po katerih vsebinah/ponudbi je po vašem mnenju Hermanov brlog najbolj prepoznaven?

ŠTEVILO TOČK	1. TRIADA						2. TRIADA					
	6	5	4	3	2	1	6	5	4	3	2	1
Po razstavah.	17	8	4	5	6	11	5	0	3	1	7	5
Po ustvarjalnih delavnicah.	6	16	11	4	8	6	2	3	2	3	3	8
Po praznovanju rojstnih dni.	4	8	6	15	12	6	2	4	1	9	3	2
Po otroških boljših sejmih.	12	6	8	5	8	12	7	7	1	1	3	2
Po predstavah v Hermanovem brlogu.	4	6	14	14	9	4	0	3	8	4	5	1
Po glasbenih ustvarjalnicah.	8	7	8	8	8	12	5	4	6	3	0	3

Tabela 31: Prepoznavnost vsebin/ponudbe med učitelji 1. in 2. triade



Graf 31: Prepoznavnost vsebin/ponudbe med učitelji 1. in 2. triade

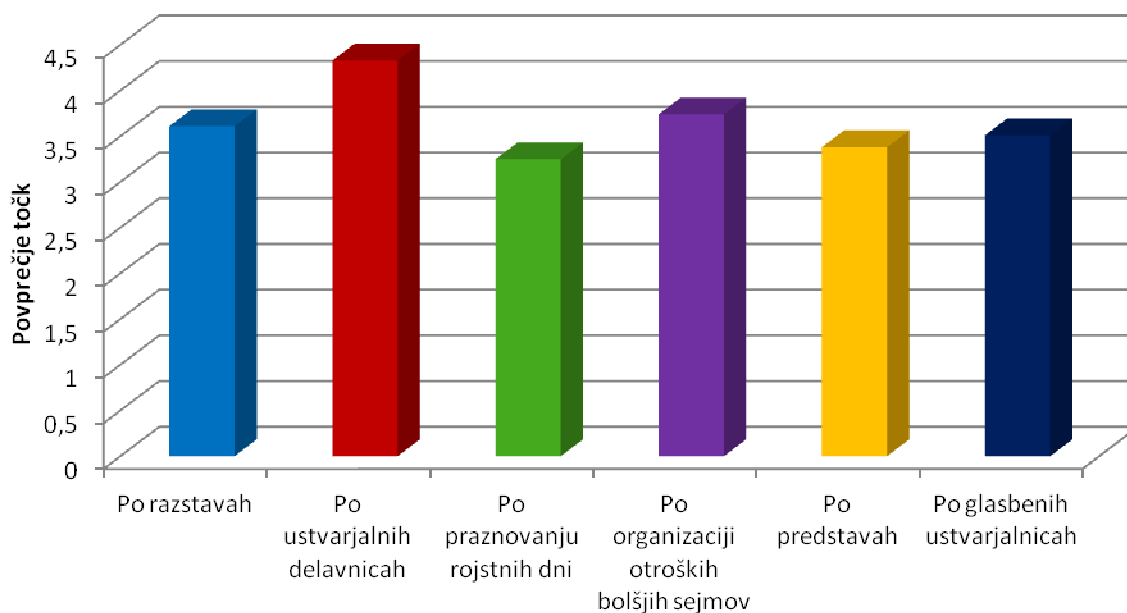
Učitelji 1. triade ponudbo Hermanovega brloga najboljše prepoznavajo po razstavah in ustvarjalnih delavnicah, na tretjem mestu pa so otroški boljši sejmi. Iz njihovih odgovorov lahko razberemo, da učitelji 1. triade pripisujejo velik pomen razstavam, prepoznavajo v njih interaktivnost in postavitve, ki omogočajo otroku učenje s čim več čutili. Veliko vrednost pripisujejo tudi možnosti ustvarjanja otrok v otroškem muzeju. Glasbene ustvarjalnice so manj poznane, saj je to dodatna ponudba muzeja v zadnjih dveh letih in so namenjene bolj predšolskim otrokom oz. družinam z mlajšimi otroki, poleg tega pa se izvajajo ob sobotnih dopoldnevih, ko pouk ne poteka.

Med vsebinami, ki jih ponuja otroški muzej, učitelji 2. triade najvišje uvrščajo prav otroške boljšje sejme, saj imajo le-ti veliko težo pri vzgojno-izobraževalnem delu – vzgajati za zavedanje pomena ohranitve kulturne dediščine, kar je tudi eden učnih ciljev v 2. triadi. Na drugem mestu so pri učiteljih predstave v Hermanovem brlogu.

POVPREČNO ŠTEVILO TOČK, KI SO JIH POSAMEZNIM VSEBINAM PONUDBE HERMANOVEGA BRLOGA DODELILI UČITELJI

	Po razstavah	Po ustvarjalnih delavnicah	Po praznovanju rojstnih dni	Po organizaciji otroških boljših sejmov	Po predstavah	Po glasbenih ustvarjalnicah
POVPREČJE TOČK	3,61	4,33	3,25	3,74	3,38	3,51

Tabela 32: Povprečno število točk po mnenju učiteljev



Graf 32: Povprečno število točk po mnenju učiteljev

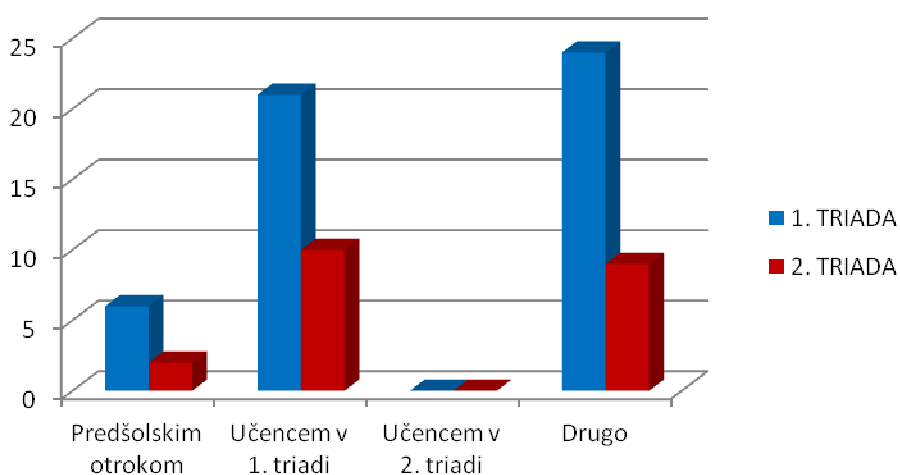
Skupna analiza prepoznavanja ponudbe in vsebin muzeja kaže, da učitelji najbolj prepoznajo muzej po ustvarjalnih delavnicah (povprečno 4,33 točke) ter boljših sejmih (3,74 točk), najmanj pa po praznovanju rojstnih dni (3,25 točke).



#### 4.2.4.5 Komu je po vašem mnenju namenjena ponudba Hermanovega brloga?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)
Predšolskim otrokom.	6	12	2	9	8	11
Učencem v 1. triadi.	21	41	10	48	31	43
Učencem v 2. triadi.	0	0	0	0	0	0
Drugo.	24	47	9	43	33	46
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 33: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga po mnenju učiteljev



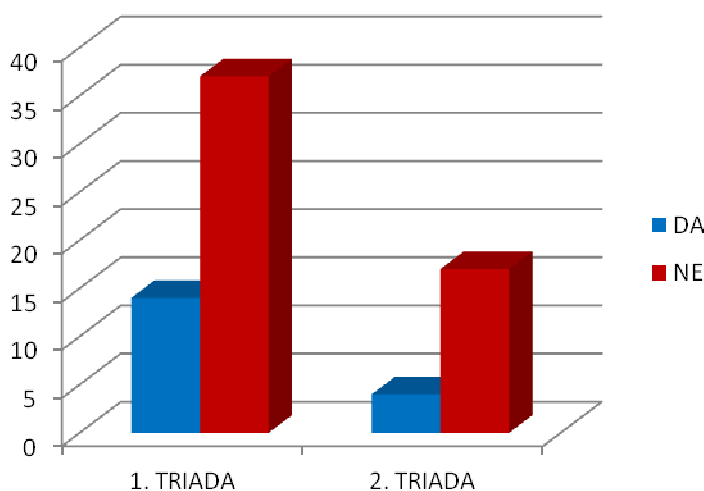
Graf 33: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga po mnenju učiteljev

Dobra desetina učiteljev 1. triade meni, da je ponudba otroškega muzeja namenjena samo predšolskim otrokom, 41 % pa, da je namenjena samo učencem triade, v kateri poučujejo. Kar 47 % je obkrožilo možnost »Drugo«. Med temi je 18 takšnih, ki menijo, da je ponudba namenjena tako predšolskim otrokom kot učencem 1. triade, 4 menijo, da je ponudba namenjena učencem 1. in 2. triade, le dva pa, da je namenjena vsem. Med učitelji 2. triade je le slaba desetina takšnih, ki menijo, da je ponudba Hermanovega brloga namenjena le predšolskim otrokom, 48 % pa jih meni, da je ponudba namenjena učencem 1. triade osnovne šole. Med tistimi, ki so obkrožili možnost »Drugo«, je 5 takšnih, ki menijo, da je ponudba namenjena tako predšolskim otrokom kakor tudi učencem 1. triade, le 1 meni, da je ponudba primerna za učence 1. in 2. triade, 3 med njimi pa menijo, da je ponudba namenjena vsem.

#### 4.2.4.6 Ali ste v zadnjih dveh šolskih letih s svojimi učenci obiskali Hermanov brlog?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)
DA	14	27	4	19	18	25
NE	37	73	17	81	54	75
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 34: Obiski šolskih skupin v zadnjih dveh šolskih letih



Graf 34: Obiski šolskih skupin v zadnjih dveh šolskih letih

Pri tem vprašanju presenečeni ugotavljava, da je kar 75 % takšnih učiteljev v 1. in 2. triadi celjskih osnovnih šol, ki v zadnjih dveh šolskih letih s svojimi učenci niso obiskali Hermanovega brloga v okviru pouka. V prvi triadi je takšnih učiteljev 73 %, v drugi pa kar 81 %.

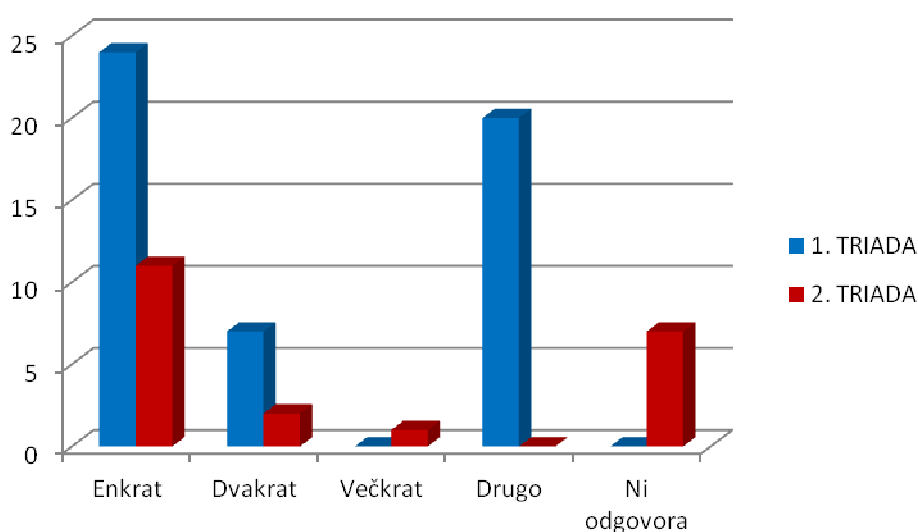
Težko ugibava o vzrokih za tako majhen obisk, še posebej, ker je bila v tem obdobju postavljena razstava, ki neposredno vključuje učne cilje ter vsebine obeh triad. Razstava Moj rojstni dan, ki je bila v muzeju postavljena med letoma 2011 in 2013, je vključevala vsebine iz predmeta Spoznavanje okolja v 1. triadi: Življenje ljudi v preteklosti, Moja preteklost in Zapuščina naših prednikov. V 2. triadi lahko vsebino razstave poveževa z vsebinama Ljudje v družbi in Ljudje v času.

Seveda je potrebno razmisliti, kako bi lahko muzej v prihodnosti zastavil svoj program na način, da bi bil zanimivejši za obisk lokalnih osnovnih šol med poukom.

#### 4.2.4.7 Kolikokrat v šolskem letu ga sicer v povprečju obiščete?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)
Enkrat.	24	47	11	52	35	49
Dvakrat.	7	14	2	10	9	12
Večkrat.	0	0	1	5	1	1
Drugo.	20	39	0	0	20	28
Ni odgovora.	0	0	7	33	7	10
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 35: Pogostost obiskov šolskega muzeja med šolskim letom



Graf 35: Pogostost obiskov šolskega muzeja med šolskim letom

Med tistimi učitelji, ki so učence v okviru pouka pripeljali v muzej, je večina (49 %) takšnih, ki so to naredili enkrat v šolskem letu. Dvakrat v letu je učence pripeljalo v muzej 12 % učiteljev, večkrat pa le 1 učitelj iz 2. triade.

Zanimivo je, da je med učitelji 1. triade kar 39 % takšnih, ki so izbrali možnost »Drugo«. Ti so kot dopolnilne odgovore zapisali, da so sicer otroke v okviru pouka že pripeljali v otroški muzej, toda »ne vsako leto« ali pa celo »že dolgo ne«. Zanimivo je tudi, da možnosti »Drugo« ni izbral niti en učitelj iz 2. triade, je pa v tej triadi 7 učiteljev (33 %), ki očitno na to vprašanje niso želeli ali znali odgovoriti.

#### 4.2.4.8 Kaj ste si z učenci ogledali v Hermanovem brlogu?

Na 9. vprašanje, ki je bilo opisnega tipa, večina učiteljev sploh ni odgovorila. Med tistimi, ki so odgovorili, je večina takšnih, ki so navedli zgolj najbolj splošne ali celo netočne podatke, kot npr. ogled razstave »Življenje nekoč«. Razstave s tem naslovom v Otroškem muzeju Hermanov brlog niso nikoli pripravili, je pa lahko to vsebina v učnem načrtu. Prav tako veliko učiteljev zamenjuje stalne razstave Muzeja novejše zgodovine (MNZ) Celje. Navajali so namreč obiske v Pelikanovem ateljeju ali razstavo Živeti v Celju, ki sta sicer stalni razstavi MNZ Celje, nista pa del Hermanovega brloga. Do te zamenjave verjetno prihaja zaradi splošnega enačenja MNZ Celje zgolj s Hermanovim brlogom, zaradi izvajanja ustvarjalnih delavnic po ogledu dislociranih enot v prostorih Hermanovega brloga ali pa zato, ker se vsebina Hermanovega brloga včasih navezuje na razstave MNZ Celje, ki sicer niso del otroškega muzeja.

V nadaljevanju so najpogosteje omenjali še ustvarjalne delavnice, lutkovne predstave itd.

Seveda pa je bilo tudi nekaj konkretnih in točnih odgovorov, kot npr. »razstavo Herman Lisjak spoznava denar,«; »razstavo Kraški ovčar pri Hermanu Lisjaku«, »razstavo Zvezde Evrope«, »razstavo o prometu« ter »razstavo Moj rojstni dan«.

Splošen vtis, ki sva ga dobili ob analiziranju tega vprašanja, je, da si vprašani učitelji niso vzeli dovolj časa za premišljene in poglobljene odgovore.

#### 4.2.4.9 Katere vsebine in cilje iz učnega načrta ste z obiskom otroškega muzeja realizirali?

Tudi pri tem vprašanju si precej učiteljev ni vzelo časa za temeljite, natančne ali kakršne koli odgovore, zato je bilo veliko anket na tem mestu praznih. Ker je raziskovalni del naloge v veliki meri temeljil na odgovorih učiteljev, še posebej v delu, kjer primerjava usklajenost programov Hermanovega brloga z učnimi načrti ter njihovo nadgradnjo, morava povedati, da sva bili razočarani.

Tisti učitelji 1. triade, ki so odgovarjali na to vprašanje, so zapisali, da so z obiskom muzeja realizirali cilje:

- obisk kulturne ustanove in bonton v kulturnih ustanovah,
- učenci razlikujejo preteklost in sedanjost v svojem življenju,
- življenje ljudi v preteklosti,
- spoznavanje praznikov doma in po svetu,
- spoznajo denar, denarne vrednosti (matematika),

- pomen kulturne in naravne dediščine,
- cilje v povezavi s prometom,
- uporaba ekomaterialov ter
- obisk kulturne prireditve.

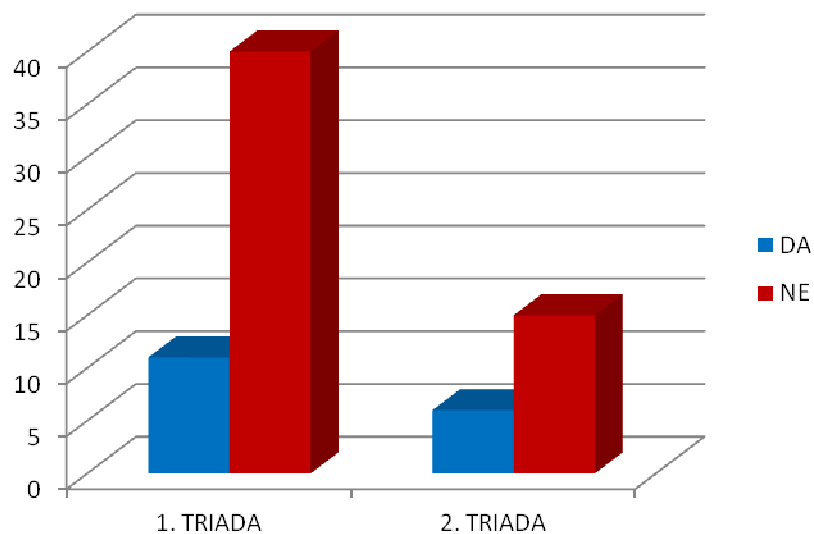
Učitelji 2. triade so najpogosteje navedli naslednje cilje:

- razumejo nekatere spremembe v družinskem življenju skozi čas,
- razlikujejo sestavine načina življenja (družinski praznik, šege in navade),
- opazujejo spremembe v načinu življenja v različnih okoljih,
- spoznavajo storitvene dejavnosti nekoč – poklice v preteklosti ter
- spoznavajo zgodovino domačega kraja.

#### 4.2.4.10 Ali že pred začetkom šolskega leta načrtujete obisk Hermanovega brloga v letnem delovnem načrtu (LDN) šole?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)
DA	11	22	6	29	17	24
NE	40	78	15	71	55	76
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 36: Načrtovanje obiska muzeja v LDN



Graf 36: Načrtovanje obiska muzeja v LDN

Očitno je, da velika večina celjskih osnovnih šol pri načrtovanju vsebin letnega delovnega načrta ne vključuje ponudbe Otroškega muzeja Hermanov brlog. Takšno načrtovanje je očitno prepuščeno posameznim učiteljem, ki se za (ne)načrtovanje obiska muzeja odločajo iz različnih razlogov.

V 1. triadi obisk otroškega muzeja vnaprej načrtuje 22 % učiteljev. Pri tem so navedli:

- Obisk muzeja načrtujejo v okviru dni dejavnosti (npr. kulturni dan). Če je takrat v muzeju primerna razstava, jo obišejo, sicer se odločijo za drugo ponudbo.
- Prilagodijo se ponudbi Hermanovega brloga in jo umestijo v učni načrt.
- Vnaprej se pozanimajo o ponudbi otroškega muzeja in jo, če je mogoče, vključijo v učni načrt.
- Na aktivu se dogovorijo za obisk Pravljične dežele, v okviru katere jih popeljejo tudi po otroškem muzeju (torej ne gre za primarno načrtovanje obiska muzeja).
- Eden od posameznikov je zapisal, da samoiniciativno rezervira termin v muzeju, organizira dan dejavnosti ter obiše Hermanov brlog z učenci.

Tisti učitelji 1. triade, ki so navedli, da obiska ne načrtujejo (78 %), so najpogosteje zapisali, da v času, ko pišejo letni delovni načrt, nimajo programa Hermanovega brloga za naslednje šolsko leto.

Druge utemeljitve pa so bile:

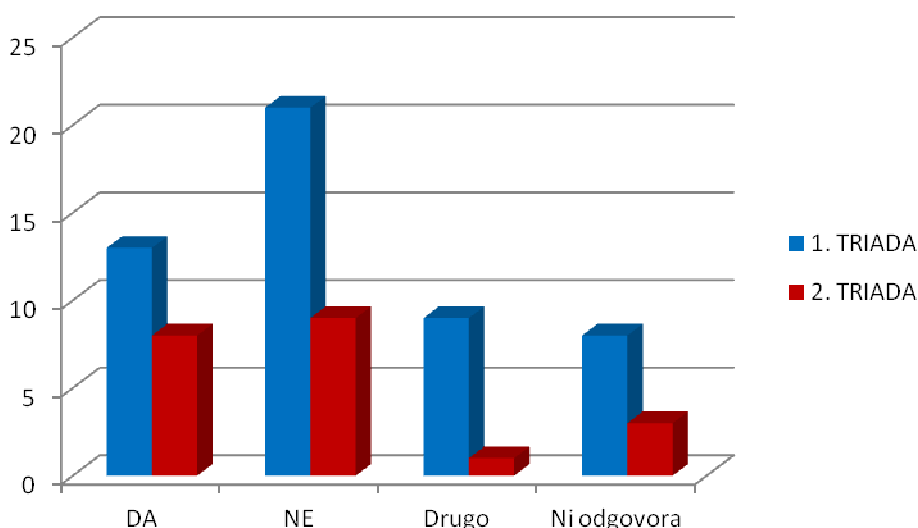
- Preobsežnost tovrstne ali sorodne ponudbe drugih kulturnih ustanov, zaradi katere morajo opraviti izbor ponujenih vsebin.
- Ker se držijo do zdaj preverjenih in ustaljenih programov.
- Ker so »malo pozabili na Hermanov brlog«.
- Ker se vsebine ne pokrivajo z učnim načrtom.

Utemeljitev učiteljev iz 2. triade so skoraj enake utemeljitvam učiteljev iz 1. triade. Tudi razmerje je podobno, saj le 29 % učiteljev obisk muzeja načrtuje vnaprej z letnim delovnim načrtom ali učnim načrtom.

4.2.4.11 Ali je po vašem mnenju ponudba Hermanovega brloga usklajena z učnimi načrti osnovne šole?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)
DA	13	25	8	38	21	29
NE	21	41	9	43	30	42
Drugo	9	18	1	5	10	14
Ni odgovora	8	16	3	14	11	15
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 37: Usklajenost ponudbe Hermanovega brloga z učnimi načrti



Graf 37: Usklajenost ponudbe Hermanovega brloga z učnimi načrti

Med učitelji 1. triade je opazna večina (41 %) takšnih, ki menijo, da ponudba muzeja ni usklajena z učnimi načrti, le četrtnina pa meni, da so učni načrti in ponudba Hermanovega brloga usklajeni. Skoraj petina vprašanih je izbrala možnost »Drugo«, pri kateri so učitelji zapisali, da ne vedo. Ti učitelji so posredno priznali, da ponudbe muzeja ne poznajo dovolj dobro, da bi lahko presojali njeno usklajenost z učnimi načrti. 16 % vprašanih pa na to vprašanje ni odgovorilo.

Med učitelji 2. triade je delež tistih, ki menijo, da je program usklajen, precej večji, saj je kar 38 % vprašanih izbralo odgovor »DA«, 43 % pa »NE«, tako da je razlika le 5 %. V tej skupini je le eden od vprašanih zapisal, da ne ve, kako so programi otroškega muzeja usklajeni z učnimi načrti, 15 % vprašanih pa na vprašanje ni odgovorilo.

#### 4.2.4.12 Katere vsebine iz učnega načrta bi po vašem mnenju lahko realizirali v otroškem muzeju?

Učitelji 1. triade najpogosteje navajajo, da bi lahko realizirali naslednje vsebine:

- Promet,
- Bilo je nekoč,
- O predmetih in snoveh,
- Naš kraj,
- Kulturne ustanove v domačem kraju,
- Moja preteklost,
- Denarne enote,
- Praznujemo,
- Bonton,
- Časovni trak,
- Spoznavanje drugih držav in ljudi.

Učitelji 2. triade bi v muzeju najlažje izvedli vsebine:

- Nastanek naših krajev v preteklosti,
- Kronološki pregled razvoja prometa,
- Zgodovinski razvoj gospodarskih dejavnosti,
- Storitvene dejavnosti v domačem kraju,
- Razvoj domače regije,
- Spoznavanje kulturne dediščine.

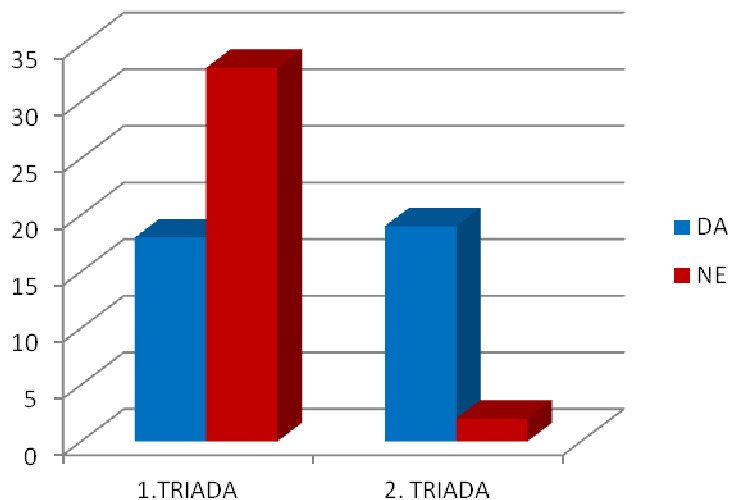
Kot pri prejšnjih dveh vprašanjih opisnega tipa je tudi tukaj veliko vprašalnikov ostalo praznih.

#### 4.2.4.13 Ali z učenci obiskujete druge muzeje, ki izvajajo pedagoške programe, in vsebine načrtujete v letnem delovnem načrtu (LDN) šole?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
DA	18	35	19	90	37	51
NE	33	65	2	10	35	49
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 38: Obiskanost drugih muzejev





Graf 38: Obiskanost drugih muzejev

Pri tem vprašanju sva opazili močno razhajanje med učitelji 1. in 2. triade. Medtem ko v 1. triadi le dobra tretjina v svoje delo z učenci vključuje obisk drugih muzejev, je takšnih učiteljev v 2. triadi kar 90 %. Sklepava, da večina učiteljev v 1. triadi meni, da njihovi učenci še niso dovolj zreli za obisk drugih muzejev.

Učitelji 1. triade najpogosteje obiskujejo Pokrajinski muzej Celje, muzej na Velenjskem gradu, Mestni muzej Ljubljana in Šolski muzej v Ljubljani. Z obiski teh muzejev realizirajo naslednji vsebini:

- Življenje ljudi v preteklosti,
- Spoznavanje glavnega mesta.

Učitelji 2. triade pa poleg naštetih iz 1. triade obiskujejo še ostale zbirke Muzeja novejše zgodovine Celje, Tehniški muzej Bistra, Muzej na prostem Rogatec in Narodno galerijo v Ljubljani. Z obiski teh muzejev realizirajo naslednje vsebine:

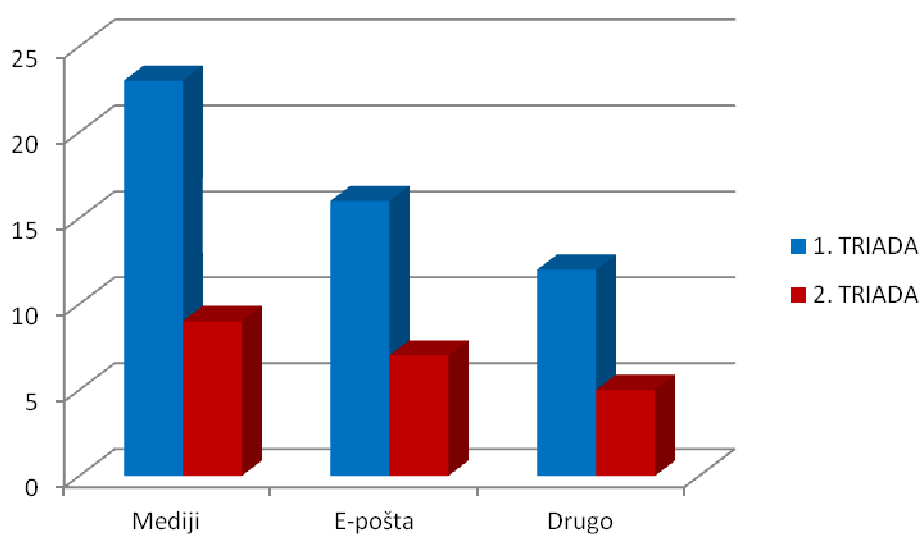
- Šola nekoč in danes,
- Spoznavanje preteklosti domačega kraja,
- Spoznavanje naravne in kulturne dediščine domačega kraja,
- Razumevanje kronološkega prikaza dogodkov naše preteklosti,
- Spoznavanje posameznih zgodovinskih obdobj,
- Spoznavanje naravnih osnov za nastanek in razvoj naselij.

Učitelji so pri tem vprašanju zapisovali tako vsebine kot cilje, čeprav je vprašanje zahtevalo samo vsebine.

#### 4.2.4.14 Na kakšen način ste obveščeni o ponudbi otroškega muzeja?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Mediji	23	45	9	43	32	44
E-pošta	16	31	7	33	23	32
Drugo	12	24	5	24	17	24
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 39: Način obveščanja učiteljev o ponudbi muzeja



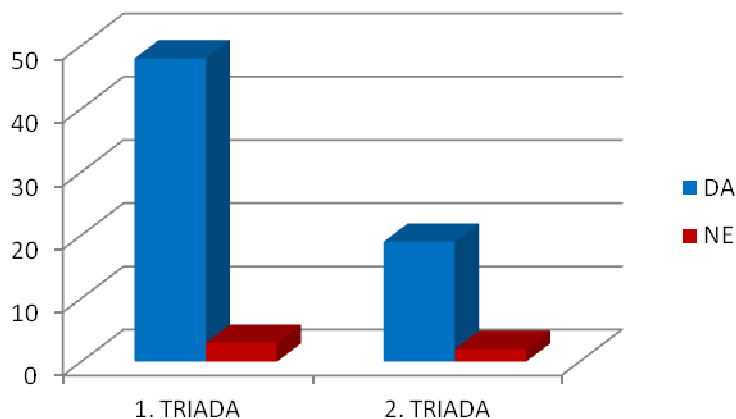
Graf 39: Način obveščanja učiteljev o ponudbi muzeja

Večina vseh učiteljev (44 %) je o ponudbi muzeja obveščena preko medijev, 32 % pa preko e-pošte. Tisti, ki so izbrali možnost »Drugo«, so največkrat navedli odgovore »sam/sama preberem na spletni strani«, »preko vodstva šole«, »reklame, ki pridejo na šolo«, 8 pa je takšnih, ki jih »ne obveščajo«.

4.2.4.15 Ali bi vam bilo pri načrtovanju obiska otroškega muzeja v letnem delovnem načrtu šole na začetku šolskega leta v pomoč, če bi otroški muzej načrtoval in organiziral pedagoške programe za šolske skupine ter jih maja ali junija predstavil v pedagoški brošuri?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
DA	48	94	19	90	67	93
NE	3	6	2	10	5	7
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 40: Potreba po pravočasni predstavitvi ponudbe



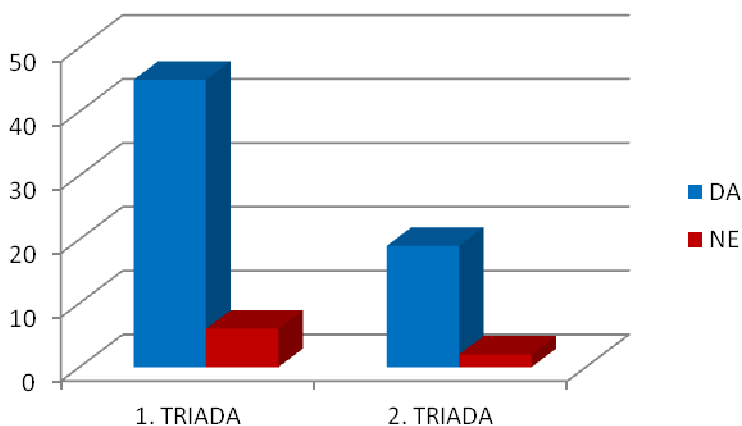
Graf 40: Potreba po pravočasni predstavitvi ponudbe

Kar 93 % vseh vprašanih učiteljev meni, da bi jim bilo v veliko pomoč pri načrtovanju obiska otroškega muzeja, če bi muzej pripravil ponudbo že konec maja ali v začetku junija, ko nastajajo letni delovni načrti za prihodnje šolsko leto.

4.2.4.16 *Bi podprli trditev, da bi s takšnim načrtovanjem Otroški muzej Hermanov brlog povečal tudi obiskanost šolskih skupin ter bi se izboljšalo sodelovanje med šolo in muzejem?*

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
DA	45	88	19	90	64	89
NE	6	12	2	10	8	11
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 41: Ali bi načrtovanje izboljšalo sodelovanje med muzejem in šolami?



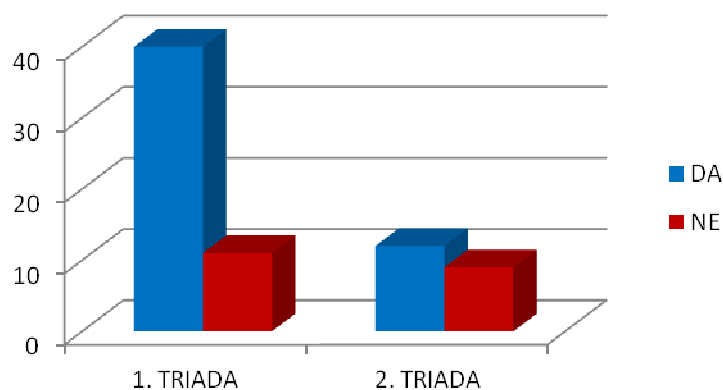
Graf 41: Ali bi načrtovanje izboljšalo sodelovanje med muzejem in šolami?

Tudi tukaj se velika večina (89 %) učiteljev strinja, da bi tovrstno zgodnejše načrtovanje vsebin izboljšalo sodelovanje med šolami in muzejem.

4.2.4.17 *Bi se strinjali s trditvijo, da programi otroškega muzeja prednostno niso naravnani k nadgradnji in dopolnitvi vsebin učnih načrtov v OŠ?*

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
DA	40	78	12	57	52	72
NE	11	22	9	43	20	28
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 42: Prednostna naravnost programov otroškega muzeja



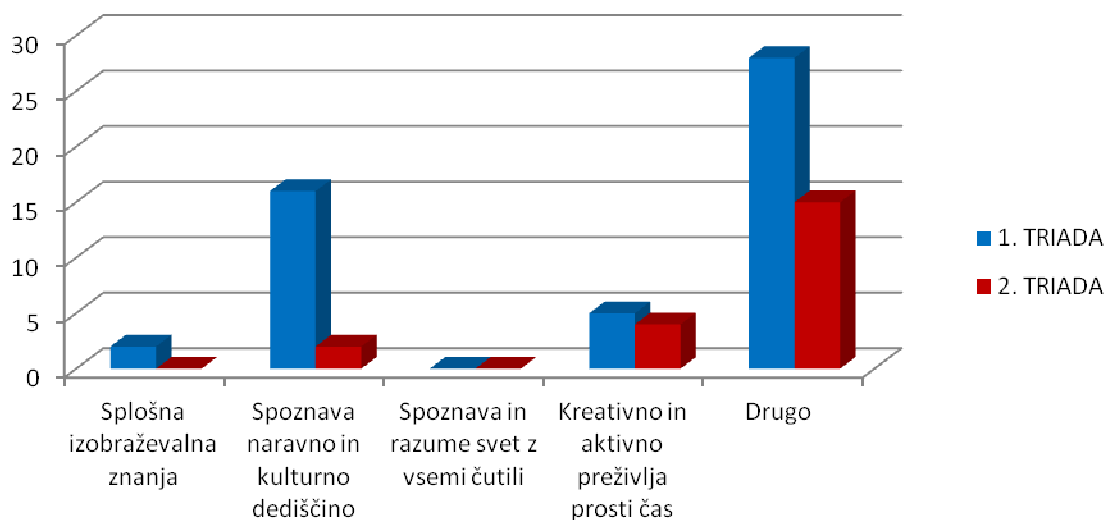
Graf 42: Prednostna naravnost programov otroškega muzeja

Tudi pri tem vprašanju sva opazili veliko razhajanje med učitelji 1. in 2. triade. Medtem ko kar 78 % učiteljev 1. triade meni, da programi muzeja resnično niso namenjeni nadgradnji vsebin učnih načrtov v osnovnih šolah, je takšnih učiteljev v 2. triadi bistveno manj (57 %). Iz tega sklepava, da učitelji 2. triade bistveno bolj zaznavajo povezavo med programi otroškega muzeja ter učnimi načrti. Vseeno skoraj tri četrtine vseh vprašanih učiteljev menijo, da programi muzeja prednostno niso namenjeni nadgradnji znanja, ki ga otrok pridobi v šoli.

#### 4.2.4.18 Katera znanja po vašem mnenju pridobi otrok z obiskom Otroškega muzeja Hermanov brlog?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Splošna izobraževalna znanja.	2	4	0	0	2	3
Spoznavo naravno in kulturno dediščino.	16	31	2	10	18	25
Spoznavo in razume svet z vsemi čutili.	0	0	0	0	0	0
Kreativno in aktivno preživlja prosti čas.	5	10	4	19	9	12
Drugo.	28	55	15	71	43	60
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 43: Pridobljena znanja z obiskom otroškega muzeja po mnenju učiteljev



Graf 43: Pridobljena znanja z obiskom otroškega muzeja po mnenju učiteljev

Iz odgovorov sklepava, da 31 % učiteljev 1. triade in 10 % učiteljev 2. triade meni, da otrok z obiskom Hermanovega brloga predvsem spoznava naravno in kulturno dediščino.

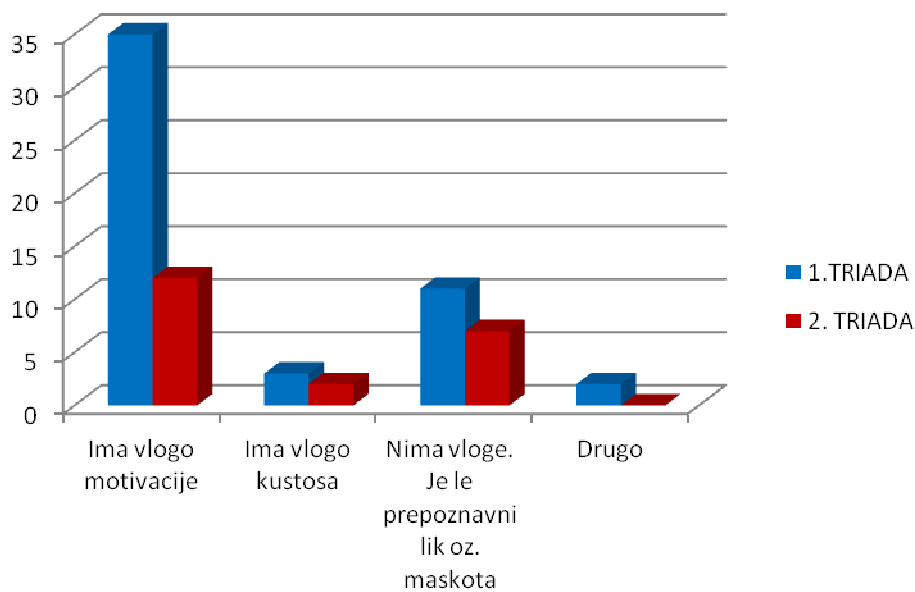
Niti eden od vprašanih učiteljev ne meni, da v muzeju otroci zgolj spoznavajo in sprejemajo svet z vsemi čutili.

Bistvena pri tem vprašanju pa je odločitev učiteljev, da v veliki večini (60 %) izberejo možnost »Drugo«. Med dopolnitvami tega odgovora najdemo različne kombinacije. 9 % vseh vprašanih meni, da otroci pridobivajo vsa naštetá znanja, ostali pa so izbrali vse možne kombinacije dveh ali treh ponujenih odgovorov. Nihče ni pripisal izvirne utemeljitve odgovora.

#### 4.2.4.19 Kakšno vlogo v procesu učenja ima po vašem mnenju maskota Hermanovega brloga Herman Lisjak?

	1. TRIADA		2. TRIADA		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	F	F
Ima vlogo motivacije.	35	69	12	57	47	65
Ima vlogo kustosa.	3	6	2	10	5	7
Nima vloge.						
Je le prepoznavni lik oz. maskota.	11	21	7	33	18	25
Drugo.	2	4	0	0	2	3
<b>SKUPAJ</b>	<b>51</b>	<b>100</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>

Tabela 44: Vloga Hermana Lisjaka po mnenju učiteljev



Graf 44: Vloga Hermana Lisjaka po mnenju učiteljev

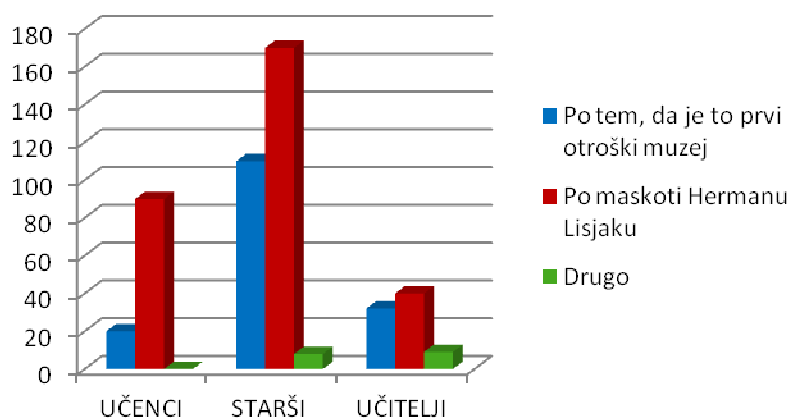
Pri tem vprašanju slabi dve tretjini vprašanih učiteljev maskoti Hermanu Lisjaku pripisujeta predvsem vlogo motivacije za učenje. Četrtnina vprašanih meni, da nima posebne vloge v učnem procesu, ampak je zgolj simbol otroškega muzeja, le 7 % učiteljev pa je prepoznalo njegovo vlogo kustosa.

## 4.2.5 PRIMERJALNA ANALIZA ANKET

### 4.2.5.1 Po čem je Hermanov brlog po vašem mnenju najbolj prepoznaven?

	UČENCI		STARŠI		UČITELJI		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Po tem, da je to prvi otroški muzej.	20	18	110	38	32	40	162	34
Po maskoti Hermanu Lisjaku.	90	82	170	59	40	49	300	63
Drugo.	0	0	8	3	9	11	17	3
<b>SKUPAJ</b>	<b>110</b>	<b>100</b>	<b>288</b>	<b>100</b>	<b>81</b>	<b>100</b>	<b>479</b>	<b>100</b>

Tabela 45: Primerjava prepoznavanja Hermanovega brloga



Graf 45: Primerjava prepoznavanja Hermanovega brloga

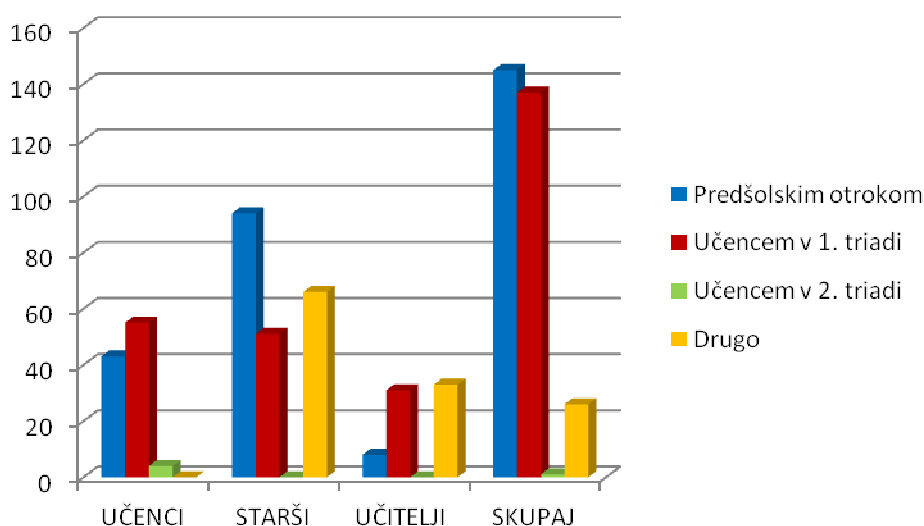
Otroci, njihovi starši in učitelji Otroški muzej Hermanov brlog poznajo predvsem (63 %) po Hermanu Lisjaku, maskoti muzeja, ki je delo akademske slikarke Jelke Reichman. Presenetljiv in hkrati spodbuden pa je podatek, da kar tretjina vprašanih ve, da je Hermanov brlog prvi otroški muzej v Sloveniji in ga kot takega tudi najbolj poznajo.



#### 4.2.5.2 Komu je v prvi vrsti namenjena ponudba Hermanovega brloga po mnenju vprašanih?

	UČENCI		STARŠI		UČITELJI		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Predšolskim otrokom	43	42	94	45	8	11	145	38
Učencem v 1. triadi	55	54	51	24	31	43	137	35
Učencem v 2. triadi	4	4	0	0	0	0	4	1
Drugo	0	0	66	31	33	46	99	26
<b>SKUPAJ</b>	<b>102</b>	<b>100</b>	<b>211</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>	<b>385</b>	<b>100</b>

Tabela 46: Primerjava mnenj o ciljnih starostnih skupinah otroškega muzeja



Graf 46: Primerjava mnenj o ciljnih starostnih skupinah otroškega muzeja

Primerjava grafov kaže razhajanje, saj učenci večinoma menijo, da je ponudba muzeja pretežno namenjena učencem 1. triade, starši večinoma menijo, da predšolskim otrokom, učitelji pa, da učencem 1. triade, oz. jih je večina obkrožila možnost »Drugo«, pri kateri so največkrat zapisali, da je ponudba pretežno namenjena predšolskim otrokom in učencem 1. triade.

To razhajanje je moč utemeljiti z različnimi profili vprašanih. Ker otroci v predšolskem obdobju še ne znajo kritično in sistematično ovrednotiti sveta okrog sebe, hkrati pa je to obdobje, ki se ga slabše spominjamo, se nama zdi logično, da so se vprašani učenci začeli zavedati vzgojno-izobraževalne vloge muzeja šele z vstopom v šolo, zato so po vsej verjetnosti večinoma poslanstvo otroškega muzeja opredelili kot program za učence 1. triade.

Starši so skoraj izključno izbrali možnost, da je program namenjen predšolskim otrokom. Iz že pojasnjenih razlogov (vključitev v različne aktivnosti drugih ustanov po začetku šolanja) sklepava, da so starši najpogosteje obiskovali otroški muzej z otroki v predšolskem obdobju, saj je dodatna ponudba drugih ustanov (klubi, glasbena šola ... ) za to starostno skupino majhna, tako da so povezali dejavnost muzeja z aktivnostmi v predšolskem obdobju.

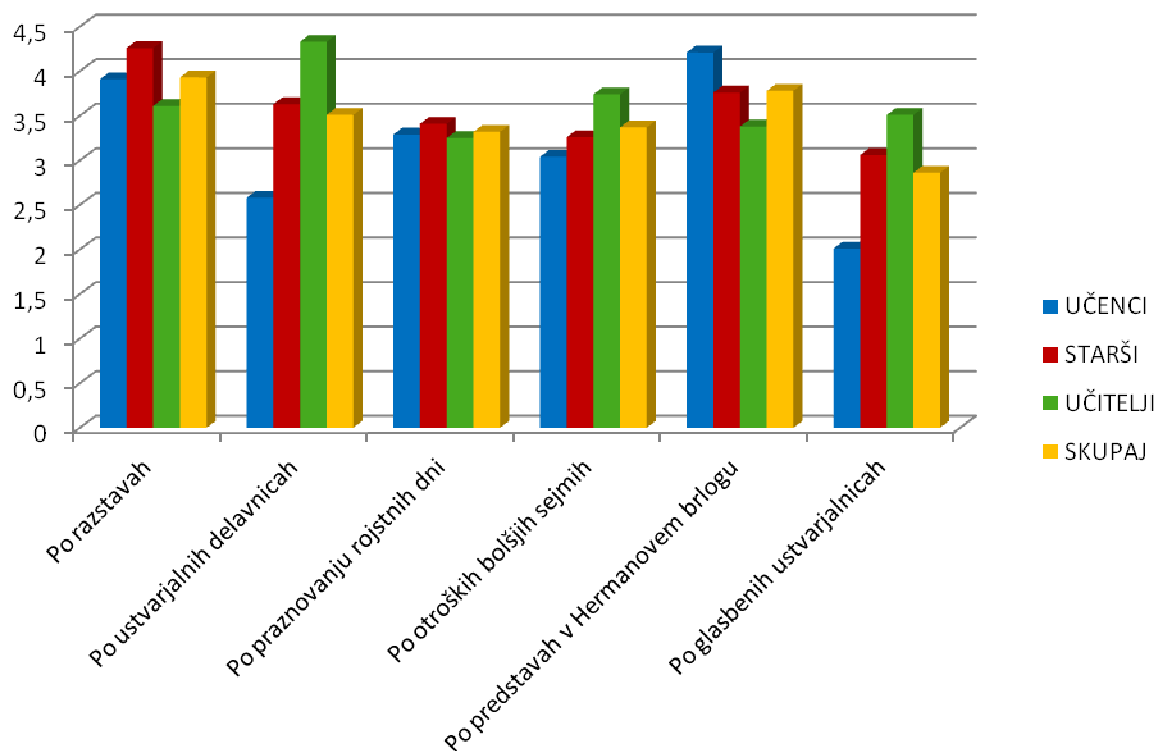
Učitelji morda najbolj med vsemi vprašanimi poznajo razvojne stopnje otrok ter vzgojno-izobraževalne programe, ki sledijo tem stopnjam, zato so večinoma v programih Hermanovega brloga prepoznali ciljno starostno skupino otrok, ki je po besedah pedagoškega osebja od 3./4. leta do vključno 4. razreda.

#### *4.2.5.3 Po katerih vsebinah/ponudbi je po mnenju vprašanih Hermanov brlog najbolj prepoznaven (primerjava povprečnih točk)?*

	UČENCI	STARŠI	UČITELJI	SKUPAJ
Po razstavah.	3,91	4,26	3,61	3,93
Po ustvarjalnih delavnicah.	2,58	3,63	4,33	3,51
Po praznovanju rojstnih dni.	3,29	3,41	3,25	3,32
Po otroških boljših sejmih.	3,04	3,26	3,74	3,37
Po predstavah v Hermanovem brlogu.	4,21	3,76	3,38	3,78
Po glasbenih ustvarjalnicah.	2,01	3,06	3,51	2,86

*Tabela 47: Primerjava prepoznavnosti vsebin/ponudbe*

Tudi pri tem vprašanju vidimo, da so učenci, starši in učitelji odgovarjali nekoliko drugače. Učenci so kot najbolj prepoznaven program otroškega muzeja izbrali predstave v Hermanovem brlogu (4,21), starši razstave (4,26) učitelji pa ustvarjalne delavnice (4,33). Če pogledamo skupno povprečno oceno, vidimo, da so prav te tri ponudbe med najbolj prepoznanimi aktivnostmi muzeja – na prvem mestu so razstave (3,93), na drugem predstave (3,78) in na tretjem ustvarjalne delavnice (3,51). To je razumljivo, saj so razstave osnovna dejavnost muzeja, delavnice, ki jih muzej izvaja, so vezane na vsakokratno razstavo, predstave pa so program, ki se ga otroci najpogosteje udeležujejo. Prav tako je to ponudba, ki se v muzeju izvaja od samega začetka (poskus otroškega muzeja V svetu lutk iz leta 1992) in ima najdaljšo tradicijo. Pri vseh skupinah so najmanj poznane glasbene ustvarjalnice, kar pa je, kot že rečeno, tudi razumljivo, saj je to najmlajši del ponudbe muzeja, ki se izvaja šele dve leti.

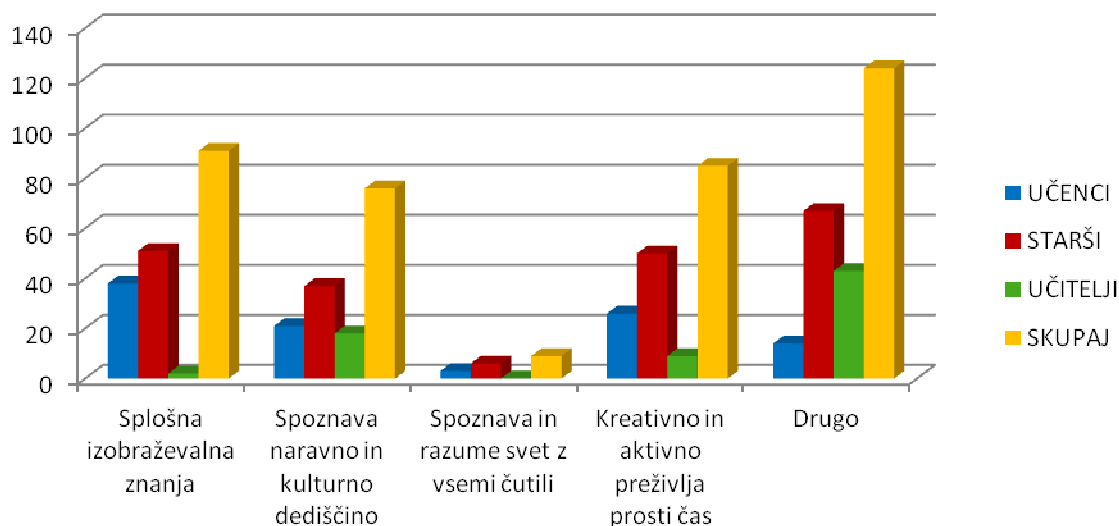


Graf 47: Primerjava prepoznavnosti vsebin/ponudbe

#### 4.2.5.4 Katera znanja pridobi otrok po mnenju vprašanih z obiskom Otroškega muzeja Hermanov brlog?

	UČENCI		STARŠI		UČITELJI		SKUPAJ	
	f	f (%)	f	f (%)	f	f (%)	F	F (%)
Splošna izobraževalna znanja.	38	37	51	24	2	3	91	24
Spoznava naravno in kulturno dediščino.	21	21	37	17	18	25	76	20
Spoznava in razume svet z vsemi čutili.	3	3	6	3	0	0	9	2
Kreativno in aktivno preživlja prosti čas.	26	25	50	24	9	12	85	22
Drugo.	14	14	67	32	43	60	124	32
<b>SKUPAJ</b>	<b>102</b>	<b>100</b>	<b>211</b>	<b>100</b>	<b>72</b>	<b>100</b>	<b>385</b>	<b>100</b>

Tabela 48: Primerjava pridobljenih znanj ob obisku muzeja po mnenju vprašanih



Graf 48: Primerjava pridobljenih znanj ob obisku muzeja po mnenju vprašanih

Pri tem vprašanju so bili vprašani še najbolj enotnega mnenja, do obisk otroškega muzeja nikakor ni namenjen zgolj spoznavanju sveta z vsemi čutili. To možnost sta izbrala zgolj 2 % vprašanih (3 učenci, 6 staršev in noben učitelj).

Še največ vprašanih (predvsem staršev in učiteljev) je izbralo možnost »Drugo«. Pri utemeljitvah odgovorov nihče ni dal izvirne postavke, temveč so vsi zapisovali kombinacije že danih možnosti. Tako nekateri menijo, da otroci pridobivajo vsa našeta znanja, zanemarljivo malo pa je bilo takih, ki so zapisali, da z obiskom muzeja ne pridobijo nobenih dodatnih znanj.

Od tistih, ki so izbrali samo eno od ponujenih možnosti, večina meni, da otroci v muzeju pridobivajo ali nadgrajujejo splošna izobraževalna znanja (24 %), na drugem mestu pa je bila postavka kreativnega/aktivnega preživljanje prostega časa (22 %), tesno pa sledi spoznavanje kulturne in naravne dediščine (20 %). Pri tem velja morda izpostaviti, da so učenci in starši na prvo mesto postavili pridobivanje splošnih izobraževalnih znanj (37 % oz. 24 %), učitelji pa spoznavanje naravne in kulturne dediščine. Prav učitelji so bili tista skupina, ki se je najizraziteje (60 %) odločila za kombinacijo ponujenih odgovorov.

### 4.3 IZVEDBA USTVARJALNIH DELAVNIC

V pogovorih z našimi najmlajšimi učenci sva ugotovili, da se najmlajši ob obisku Hermanovega brloga veselijo tudi srečanja s Hermanom Lisjakom. Zanje to ni le lik, maskota, temveč nekaj živega. V tem sva videli veliko možnosti za dejavnosti, ki bi otrokom lahko pomagale pri učenju in razvijanju kreativnosti, otroškemu muzeju pa bi prinesle dodatno možnost pri popularizaciji muzeja. Ustvarjalne delavnice, ki sva jih organizirali v šoli, so povezane s prepoznavnim likom, torej maskoto muzeja, in z njegovo himno.

#### 4.3.1 LITERARNA DELAVNICA



Slika 27: Tia, Taja in Sara ob pisanju zgodbe Herman Lisjak (vir: Darja Bastl)

Hermana Lisjaka povzročila pravo navdušenje. Omenili smo jim tudi, da bomo njihovo zgodbo tudi ilustrirali. Učenci so z igro vlog (izvedli so intervju med otrokom in Hermanom Lisjakom) na začetku spoznali, da je za pisanje zgodbe pomembno, da rešijo tri vprašanja (probleme), ki burijo njihovo domišljijo. Kako in zakaj se je Herman Lisjak naselil v Hermanovem brlogu? Kako je uredil svoj novi brlog v otroški muzej? Kaj dela Herman Lisjak takrat, ko otroci odidejo domov? Svoje ideje so zapisovali najprej samostojno, nato so med seboj začeli sodelovati v skupinah. Začeli so reševati probleme, odgovarjati na vprašanja, ki so si jih zastavili, in nastajati so začeli njihovi zapisi, zgodbice. Že ob pisanju so si predstavljali, kako bodo kasneje zgodbo ilustrirali. Zgodbo, v kateri je ujeta ideja vsakega posameznika in s katero so zadovoljni vsi učenci, bomo izdali v

V sodelovanju z mentorico gospo Darjo Bastl, učiteljico razrednega pouka, sva januarja organizirali literarno delavnico na temo Herman Lisjak v otroškem muzeju. Delavnice so se udeležili četrtošolci in je potekala 6 ur v treh dneh. V uvodnem delu smo učencem najprej predstavili namen, temo delavnice. Motivacija za delo v delavnici ni predstavljala nobenega problema, saj je že sama omemba



Slika 28: Ana, zatopljena v ustvarjanje ... (vir: Darja Bastl)

»knjižni« obliki. Učitelji jo bodo lahko uporabljali pri pouku kot motivacijo pri katerem koli predmetu in pri obravnavi različnih vsebin.

### 4.3.2 LIKOVNA DELAVNICA



Slika 30: Karin slika Hermana Lisjaka (vir: Darja Bastl)

V nadaljevanju so se dogovorili, katere dele zgodbe bodo ilustrirali. Zanimivo jih je bilo opazovati pri njihovi organizaciji. Ko so si razdeljevali naloge, je bilo mogoče slišati stavke kot: »Ti nariši ta del, ker dobro rišeš konjičke ...« Ob opazovanju njihovega dela in razdelitvi nalog sva ugotovili, da se mladi umetniki med seboj dobro poznajo, odlično sodelujejo, so kritični in da znajo pohvaliti drug drugega. Dogovarjali so se o oblačilih Hermana Lisjaka, kako uporabiti določene predmete na posameznih ilustracijah (npr. ruto, ki jo je Herman Lisjak uporabil za culico, je na naslednji ilustraciji uporabil kot naglavno ruto pri čiščenju brloga ...). Natančno so opazovali delo drug drugega, iz njega izhajali in svojstveno reševali svoj likovni problem. Presenečeni sva bili tudi nad tem, da dobro poznajo ilustracije akademske slikarke Jelke Reichman. Učenci so si tudi dobro zapomnili učiteljičin podrobni opis našega obiska gospe Jelke Reichman. To je npr. razvidno iz ilustracije Hermanovega brloga v naravi, na kateri je učenka narisala zibelko s starimi medvedmi, ker jo ima doma Jelka Reichman. Ob ilustriranju je nastala tudi

Likovna delavnica na temo »Herman Lisjak v otroškem muzeju« je sledila literarni delavnici. Organizirali sva jo v sodelovanju z gospo Darjo Bastl. Udeležili so se je pisci zgodbe Herman Lisjak in učenci 4. razreda, ki imajo radi likovno ustvarjanje. Časovno je bila to obsežnejša delavnica, saj je trajala 15 ur. Namen delavnice je bil ilustrirati zgodbo, ki je nastala v literarni delavnici. Na začetku so se vsi udeleženci likovne ustvarjalnice dobro seznanili z vsebino zgodbe. Dogovorili so se, v kakšni tehniki bodo ustvarjali. Izbrali so akvarel.



Slika 29: Takole pa je Hermana Lisjaka naslikala Karinina dvojčica Lara (vir: Darja Bastl)

kakšna nova rešitev, ideja za zgodbo. Nastale so čudovite ilustracije, ki bodo likovno obogatile vsebino zgodbice. Na ogled jih bomo razstavili tudi širši javnosti ob predstavitvi rezultatov raziskovalne ankete.

#### 4.3.3 GLASBENA DELAVNICA



Slika 31: Nastajanje priredbe Himne Hermana Lisjaka (vir: Darja Bastl)

Med intervjujem z direktorico Otroškega muzeja Hermanov brlog gospo Tanjo Roženberger sva izvedeli, da Hermanov brlog že ima himno, ki pa ni zelo poznana med obiskovalci. Himna Herman Lisjak je delo poznane skladateljice Janeze Bitenca. Dobili sva idejo, da himno »posodobimo« in jo približamo otrokom. Glasbena delavnica je bila izvedena februarja v okviru izbirnega predmeta Glasbeni

projekti v sodelovanju z gospo Špelo Lipuš, učiteljico glasbene umetnosti na naši šoli. Najini prošnji se je z veseljem odzvala. Devetošolci so pod njenim mentorstvom najprej napisali novo besedilo himne. V »kritično presojo« smo jo dali našim najmlajšim učencem. Ti so imeli kar nekaj pripomb, zato smo jih naslednjič povabili, naj se nam pridružijo pri ustvarjanju. Skupaj smo nato »posodobili« ritem Bitenčeve melodije in sestavili novo besedilo himne.

#### 4.3.4 PLESNA DELAVNICA

K otroški himni spada tudi ples, zato so učenci, ki se ukvarjajo s plesom, sprejeli izziv in sestavili krajši ples za otroke. Devetošolka Pia Marolt je sestavila plesno koreografijo in učence 2. razreda naučila plesa ob Hermanovi himni. Delavnica je potekala februarja v obsegu dveh ur.

#### 4.3.5 IZDELAVA OTROŠKE IGRAČE



Slika 32: Igrača Herman Lisjak, delo Urške Sotler, čaka na otroke (vir: Urška Sotler)

Ob delu sva ugotovili, da je navdušenje otrok nad likom Hermana Lisjaka veliko in da lik na otroke deluje motivacijsko. V učnem procesu bi bilo mogoče to motivacijo za delo izkoristiti pri pouku, pri različnih vsebinah in oblikah dela (npr. projekt Učimo se s Hermanom Lisjakom). V razredu bi bil Herman Lisjak prisoten v obliki lutke, ki bi bila ves čas z učencem ali pa bi ga spremljala domov, v muzej, na različne aktivnosti ... Z lutko bi otrok spoznaval svet okoli sebe, ga opisoval, raziskoval, se igral ...

Za pomoč pri izdelavi igrače sva prosili našo knjižničarko gospo Urško Sotler, ki je za najmlajše otroke zašila že marsikatero igračo, ki jim pomaga pri učenju. Njeni spretni prsti so ustvarili Hermana Lisjaka, ki vabi otroka, da ga stisne k sebi in v njegovi družbi preživi dan. Prepričani sva, da bosta njegov prijazen pogled in njegova prisotnost pomagala pri učenju marsikateremu otroku.

#### 4.3.6 OBISK OTROŠKEGA MUZEJA HERMANOV BRLOG



Slika 33: Zorana na razstavi Otroci sveta (vir: Darja Bastl)

Med nastajanjem raziskovalne naloge sva večkrat obiskali Hermanov brlog. Skozi njega naju je popeljala višja kustosinja Jožica Trateški. To je bil čas, ko so pospravljali 14. občasno razstavo Otroci sveta v Otroškem muzeju Hermanov brlog in se pripravljali na postavitve razstave Brlog igrač.

Na mednarodni razstavi Otroci sveta sva si ogledali dela mladih likovnikov iz petdesetih držav. Likovni izdelki so predstavljali likovne teme iz zbirk Konji ter Etnooblačila in plesi mojega ljudstva. Razstavo so dopolnjevale lutke v narodnih nošah, ki te poučijo o bogastvu in raznolikosti svetovne kulturne dediščine.

Januarja in februarja sva obiskali prireditvi Hermanovega glasbenega abonmaja. Ogledali sva si Zimsko glasbeno pravljico, ki so jo pripravili dijaki predšolske vzgoje na Gimnaziji Celje – Center, in Kvartet violončel Violoncellissimo. Z obiskom muzeja in njegove dodatne ponudbe sva se lahko



prepričali, da se muzej s svojo ponudbo trudi biti aktualen, kreativen in poskuša zadovoljiti potrebe široke starostne publike. Na predstavah so uživali otroci in njihovi starši.

Pri ogledu Zimske glasbene pravljice je bilo opazno, da muzej ne ponuja samo vsebine, temveč je pozoren tudi na izvedbo, ki program približa mlajšim otrokom. Na začetku je vse obiskovalce prijazno pozdravil Herman Lisjak, po ogledu glasbene pravljice pa so dijaki predšolske



Slika 34: Otroci preizkušajo inštrumente (vir: Darja Bastl)

vzgoje otrokom predstavili glasbila in njihove zvoke. Otroci so glasbila lahko vzeli v roke in jih tudi preizkusili. Večina otrok in njihovih staršev je sobotni obisk otroškega muzeja zaključila z igro v Hermanovi banki.

## 5 ZAKLJUČEK

Obsežen študij literature, intervjuji z direktorico Muzeja novejšje zgodovine Celje, višjo kustosinjo v tem muzeju in z akademsko slikarko Jelko Reichman, dodatne aktivnosti v obliki ustvarjalnih delavnic na III. osnovni šoli Celje ter obiska muzeja, predvsem pa analiza ankete, ki so jo izpolnjevali učenci zadnje triade III. osnovne šole Celje, starši otrok te šole ter učitelji razrednega pouka vseh celjskih osnovnih šol, so prinesli veliko odgovorov, hkrati pa odpirali vedno nova vprašanja in nakazali nove možnosti za prihodnje raziskovanje in sodelovanje s Hermanovim brlogom.

Ob koncu zadovoljni ugotavlja, da sva izpolnili vse zastavljene cilje. Preverili sva, kako dobro in po katerih vsebinah Celjani poznajo Hermanov brlog, primerjali sva program Otroškega muzeja Hermanov brlog s prenovljenimi učnimi načrti za razredno stopnjo osnovne šole, spodbudili učitelje in pedagoške delavce otroškega muzeja k razmisleku za tesnejše in pogostejše sodelovanje ter z izvedbo ustvarjalnih delavnic na temo Hermana Lisjaka navdušili učence najine šole in spodbudili njihovo ustvarjalnost.

Kot že rečeno, sva poskusili vse, ki so vpeti v pedagoški proces, spodbuditi k razmisleku, kako bi otroški muzej in celjske osnovne šole v bodoče lahko tesneje sodelovali. Ugotovitve bova tudi javno predstavili zaposlenim ter obiskovalcem Otroškega muzeja Hermanov brlog in upava, da bodo najini predlogi padli na plodna tla.

Vsekakor sva med pisanjem raziskovalne naloge spoznali, da je usklajevanje programov ustanove s povsem specifičnim poslanstvom ter učnih načrtov, ki sledijo težnji po pridobivanju čim širšega znanja na vseh področjih, zahtevnejše delo, kot sva sprva predvidevali. Zavedava se, da zaradi različne narave delovanja vključenih ustanov popolna usklajenost programov ne bo nikoli mogoča, a upava, da bodo odgovorni sprejeli kar največ podanih ugotovitev in predlogov.

Obe se namreč zavedava pomembnega poslanstva, ki ga pri širjenju otroškega obzorja opravlja Otroški muzej Hermanov brlog, saj sva ga še ne dolgo tega tudi sami redno obiskovali in v njem preživeli marsikatero ustvarjalno urico ter spoznali veliko novega, tudi stvari, za katere pri pouku preprosto zmanjka časa. Zato si želiva, da bi podobno izkušnjo dobili tudi mlajši, ki na pot usvajanja znanja šele stopajo, in upava, da bodo rezultati najine naloge vsaj nekoliko pripomogli k temu.

V nadaljevanju želiva ponovno izpostaviti ključne hipoteze, ki sva jih postavili na začetku raziskave, in jih primerjati s spoznanji, ki sva jih pridobili v zadnjih petih mesecih, ko sva se posvečali Hermanu Lisjaku in njegovemu brlogu.

## 5.1 PRIMERJAVA HIPOTEZ IN REZULTATOV

Hipoteze, ki sva jih postavili na začetku raziskave, sva bolj ali manj potrdili. Izjema je 2. hipoteza, za katero sva presenečeni in kar nekoliko razočarani ugotovili, da jo morava zavreči.

### ***I. Celjani (otroci, starši, učitelji) dobro poznajo Hermanov brlog in njegovo vsebinsko ponudbo. Prepoznajajo ga predvsem po ustvarjalnih delavnicah in po maskoti Hermanu Lisjaku.***

Prvo hipotezo sva pričakovano potrdili. Celjani resnično poznajo Hermanov brlog in njegovo ponudbo. Prav tako je velika večina najinih vrstnikov otroški muzej že obiskala (93 %), velik pa je tudi delež staršev, ki so svoje otroke že peljali na obisk v Hermanov brlog (73 %).

Prav tako sva pravilno ugotovili, da je maskota Herman Lisjak najbolj prepoznavna blagovna znamka celjskega otroškega muzeja. Kar dve tretjini vseh vprašanih muzej poznata predvsem po simpatični maskoti, ki je idejni in izvedbeni otrok akademske slikarke Jelke Reichman.

Nekoliko sva se ušteli le pri prepoznavanju vsebinske ponudbe muzeja. Medtem ko sva predvidevali, da vprašani muzej najbolj poznajo po ustvarjalnih delavnicah, so rezultati ankete pokazali, da vprašani muzej najbolj poznajo po razstavah. To se nama je zdelo tudi razumljivo, saj so razstave pravzaprav primarna dejavnost muzeja. Na drugem mestu so predstave v Hermanovem brlogu, ki so prejele daleč najvišje povprečno število točk med najinimi vrstniki (4,21 točke), ustvarjalne delavnice pa so na tretjem mestu. So jih pa kot najbolj prepoznavno dejavnost muzeja označili učitelji.

### ***II. Učitelji 1. triade ter učitelji 4. in 5. razreda pogosto vključujejo programe Otroškega muzeja Hermanov brlog v svoje učne programe.***

Na začetku raziskave sva predvidevali, da je bogata ponudba razstav, predstav, delavnic in ustvarjalnic, ki jih pripravljajo v Hermanovem brlogu, dobrodošla popestritev pedagoškega dela v šoli, zato sva predvidevali, da se številni učitelji odločajo za možnost obiska otroškega muzeja med poukom, še zlasti ob upoštevanju dejstva, da nobena celjska osnovna šola (z izjemo OŠ Ljubečna) ni tako oddaljena od centra mesta, da se do tja ne bi dalo priti peš. Prav zato so naju rezultati ankete negativno presenetili. Kar tri četrtine celjskih učiteljev razrednega pouka (vsaj v zadnjih dveh letih) namreč v načrtovanje in izvajanje svojega dela v razredu ne vključujejo obiska Hermanovega brloga.

Temeljno vprašanje ob tej ugotovitvi je seveda: »Zakaj?«

V raziskavi se s tem vprašanjem nisva ukvarjali in vsaka razlaga, ki bi jo zapisali, bi bila zgolj ugibanje. Upava pa, da bo ta rezultat spodbudil odgovorne na obeh straneh, da bodo odgovor poiskali.

**III. *Vsebine in programi Hermanovega brloga niso prednostno usmerjeni k nadgradnji in dopolnjevanju vsebin učnih načrtov v osnovni šoli.***

Kot je razvidno že iz intervjujev z direktorico Muzeja novejše zgodovine Celje, predvsem pa s pedagoško vodjo Hermanovega brloga višjo kustosinjo Jožico Trateški (glej str. 41: »Muzejske vsebine se prepletajo z vsebinami iz učnih načrtov osnovnih šol, pri izbiri teme pa niso prioriteta.«), programi otroškega muzeja niso prednostno usmerjeni k nadgradnji in dopolnjevanju vsebin učnih načrtov v šoli. S tem se strinja tudi 72 % vprašanih učiteljev razrednega pouka.

Takšen odgovor je pričakovan, saj je muzej samostojna ustanova z razmeroma specializiranim in specifičnim področjem delovanja, šola pa vzgojno-izobraževalna ustanova v najširšem pomenu besede. Programe ene in druge ustanove bi bilo vsebinsko in tudi terminsko praktično nemogoče povsem uskladiti.

Direktorica je v intervjuju nakazala, da si muzej prizadeva, da bi v načrtovanje svojih vsebin vključil tudi šole, a pravega odziva teh do sedaj še ni bilo. Morda bi veljalo razmisliti, na kakšen način še pritegniti zanimanje tistih, ki ustvarjajo letne delovne načrte in učne načrte za osnovnošolce.

**IV. *Hermanov brlog je s svojo ponudbo ciljno naravnani predvsem na predšolsko populacijo ter na splošne izobraževalne vsebine.***

To hipotezo sva potrdili le delno.

Sicer je večina vprašanih izbrala odgovor, da je program prednostno namenjen predšolskim otrokom (38 %), a je skoraj enak delež vprašanih tudi mnenja, da je muzej v enaki meri namenjen tudi učencem 1. triade osnovne šole (35 %). Nezanemarljiv je tudi delež tistih, ki menijo, da je program namenjen tako prvi kot drugi skupini.

To se tudi sklada s pojasnilom direktorice in višje kustosinje, da svoj program ustvarjajo z mislijo na otroke od 3./4. leta starosti pa do vključno 4. razreda osnovne šole.

Prav tako je primerjalna analiza rezultatov vprašanja, ki je spraševalo po vrsti usvojenih znanj, pokazala, da sicer nezanemarljiv del vprašanih na prvo mesto postavlja prav splošna izobraževalna znanja, še precej več pa je tistih, ki za enako pomembna štejejo tudi spoznanja o kulturni in naravni dediščini ter aktivno in kreativno preživljanje prostega časa v muzeju.

V. *Program Hermanovega brloga je ciljno naravnano na vzgojo mlade muzejske publike.*

Eden od glavnih ciljev dejavnosti otroškega muzeja je prav v tem, da muzejsko okolje spremenijo v prostor, ki je za otroka prijeten in spodbuja ter omogoča njegovo radovednost, kreativnost in nabiranje znanj ter izkušenj. Le če se bo otrok že v najzgodnejšem obdobju spoprijateljil z muzejem, bo vanj zahajal tudi kot najstnik in bo nekoč v muzej pripeljal tudi svoje otroke.

Tudi direktorica in višja kustosinja sta v odgovorih nakazali, da je to resnično temeljno poslanstvo Hermanovega brloga.

S to usmeritvijo se strinjajo tudi starši, saj je kar 65 % vprašanih zatrdilo, da z otroki že obiskujejo tudi druge muzeje. Prav tako se 90 % učiteljev 2. triade, ki svoje učence popeljejo tudi v druge muzeje, zaveda pomena vzgoje muzejske publike.

Hipotezo sva v celoti potrdili.

Rezultati raziskave so bili torej v določenih delih pričakovani, marsikje pa so naju presenetili. To velja predvsem za 2. hipotezo, saj meniva, da je Hermanov brlog edinstvena ustanova, ki bi jo učitelji morali pogosteje vključevati v svoje delo. Po svojih močeh želiva tudi pomagati, zato sva pripravili nekaj predlogov za prihodnje sodelovanje med šolami in Muzejem novejše zgodovine Celje.

1. Predlagava izvedbo projekta »Učimo se s Hermanom Lisjakom«. Gre za sklop vsebin, povezanih s točno določeno vsebino učnega načrta, ki bi jih skupaj pripravili in izvedli učitelji razrednega pouka in pedagoški delavci muzeja. Vsebine bi delno izvajali v muzeju, delno pa v šoli. Simbol projekta bi lahko postala naša lutka Herman Lisjak. Vsaka vključena šola bi prejela eno lutko, ki bi jo otroci eden po eden nosili domov. V tednu, ko bi otrok imel lutko na obisku, bi imel prost vstop v muzej, ob koncu tedna pa bi v priložen dnevnik Hermana Lisjaka zapisal vtise in jih v začetku naslednjega tedna, ko bi predal lutko sošolcu, predstavil v razredu.
2. Glede na izraženo željo učiteljev predlagava, da muzej pedagoški načrt za prihajajoče šolsko leto sprejme najkasneje do sredine junija in ga v obliki brošure ali v e-obliki posreduje učiteljem.
3. Predlagava tudi, da začne izhajati otroški časopis Hermana Lisjaka, ki bo med otroke vsaj dvakrat letno prinesel najnovejše novice iz sveta Hermanovega brloga. V ta namen bi lahko v okviru muzeja zaživela otroška novinarska delavnica, ki bi na šest mesecev pripravila in izdala otroški muzejski časopis.

4. Predlagava še, da v muzeju razmislijo o organizaciji razpisov/kvizov/tekmovanj v znanju, na katera bi privabili učence celjskih osnovnih šol.
5. Morda bi v načrtovanje prihodnjih razstav muzej lahko vključil tudi predlagane teme, ki bi jih učitelji želeli izvajati v otroškem muzeju. Te teme bi morali tudi časovno opredeliti in pravočasno ponuditi šolam.
6. Zainteresirana strokovna javnost bi s skupno javno pobudo morala apelirati na ministrstvu za kulturo in šolstvo, da za predlagane vzgojno-izobraževalne projekte zagotovita namenska sredstva, saj je trdna finančna podlaga nujen pogoj za širitev pedagoške dejavnosti muzeja.

Zavedava se, da nekateri od najinih predlogov zahtevajo veliko vložka, ne zgolj finančnega, in da vseh ni mogoče uresničiti čez noč. Toda, če bo vsaj del ponujenih idej padel na plodna tla, sva prepričani, da trud, ki sva ga z mentorico namenili raziskovalni nalogi, ne bo zaman.

To je bil tudi glavni motiv, zaradi katerega sva se odločili za to raziskovalno nalogo.

## 6 PRILOGA – ANKETNI VPRAŠALNIKI

### 6.1 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČENCE III. TRIADE



#### ANKETA ZA UČENCE III. TRIADE

Sva učenki III. OŠ Celje, Liza Brilej in Zorana Stjepanović. V okviru raziskovalne naloge z naslovom *Po znanje v Hermanov brlog* te želiva povprašati o tem, kaj te je pritegnilo k obisku Otroškega muzeja Hermanov brlog in kakšni so tvoji spomini nanj. Prosiva te, da si vzameš čas in odgovoriš na zastavljena vprašanja. Odgovori bodo uporabljeni v raziskovalne namene.

1. Po čem je Hermanov brlog po tvojem mnenju najbolj prepoznaven?

- a) Po tem, da je to prvi otroški muzej v državi.
- b) Po maskoti Hermanu Lisjaku.
- c) Drugo: \_\_\_\_\_

2. Ali si že bil v Hermanovem brlogu?

- a) Da.
- b) Ne.

Če si odgovoril pritrdilno, te prosiva, da nadaljuješ z reševanjem ankete.

---

3. Kdaj si prvič obiskal otroški muzej?

- a) Ko sem bil/-a v vrtcu.
- b) Ko sem bil/-a že v šoli.

**4. V katerem obdobju si največkrat obiskal Otroški muzej Hermanov brlog?**

- a) Ko sem bil/-a v vrtcu.
- b) V 1. razredu.
- c) V 2. razredu.
- d) V 3. razredu.
- e) V 4. razredu.

**5. Kolikokrat letno si v povprečju obiskal/-a Hermanov brlog?**

- a) Enkrat v letu.
- b) Dvakrat v letu.
- c) Večkrat v letu.
- d) V muzeju sem bil/-a samo enkrat.

**6. Ali si kdaj Hermanov brlog obiskal v okviru pouka?**

- a) Da.
- b) Ne.

**7. Ponudba Hermanovega brloga je po tvojem mnenju v prvi vrsti namenjena:**

- a) predšolskim otrokom
- b) učencem v 1. triadi OŠ
- c) učencem v 2. triadi OŠ
- d) drugo \_\_\_\_\_

**8. Kaj si si ogledal oz. kaj si delal v Hermanovem brlogu? (Navedi razstave, ustvarjalne delavnice, spremljevalne dejavnosti ...)**

---

---

---

---

---

---



**9. Po katerih vsebinah/ponudbi je po tvojem mnenju Hermanov brlog najbolj prepoznaven?** Razvrsti vsebine/ponudbo po prepoznavnosti od 1 (najmanj prepoznavna vsebina/ponudba) do 6 (najbolj prepoznavna vsebina/ponudba).

- \_\_\_ Po razstavah.
- \_\_\_ Po ustvarjalnih delavnicah.
- \_\_\_ Po praznovanju rojstnih dni.
- \_\_\_ Po organiziranju otroških boljših sejmov.
- \_\_\_ Po predstavah v Hermanovem brlogu.
- \_\_\_ Po glasbenih ustvarjalnicah.

**10. Katera znanja si pridobil/-a z obiskom Otroškega muzeja Hermanov brlog?**

- a) Splošna izobraževalna znanja.
- b) Spoznal/-a sem pomen naravne in kulturne dediščine.
- c) Spoznaval/-a sem svet z vsemi čutili.
- d) Kreativno in aktivno sem preživljal/-a prosti čas.
- e) Drugo: \_\_\_\_\_

**11. Kakšno vlogo ima po tvojem mnenju Herman Lisjak?**

- a) Otroka motivira za obisk muzeja.
- b) Ima vlogo kustosa.
- c) Nima posebne vloge. Je le prepoznavni lik oz. maskota otroškega muzeja.
- d) Drugo: \_\_\_\_\_

**Najlepša hvala za sodelovanje!**

## 6.2 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA STARŠE



Spoštovani starši!

Sva učenci III. OŠ Celje, Liza Brilej in Zorana Stjepanović. V okviru raziskovalne naloge z naslovom *Po znanje v Hermanov brlog* vas želiva povprašati o tem, kaj vas pritegne, da s svojim otrokom obiščete otroški muzej. Prosiva, da si vzamete čas in odgovorite na zastavljena vprašanja. Odgovori bodo uporabljeni v raziskovalne namene.

**1. Po čem je po vašem mnenju Hermanov brlog najbolj prepoznaven?**

- a) Po tem, da je to prvi otroški muzej v državi.
- b) Po maskoti Hermanu Lisjaku.
- c) Drugo: \_\_\_\_\_

**2. Ali ste s svojim otrokom že obiskali Hermanov brlog?**

- a) Da.
- b) Ne.

Če ste odgovorili pritrdilno, vas prosiva, da nadaljujete z reševanjem ankete.

---

**3. Koliko je bil vaš otrok star, ko ste prvič obiskali Hermanov brlog?**

\_\_\_\_\_ let.

**4. V katerem obdobju ste z otrokom največkrat obiskali Hermanov brlog?**

- a) V predšolskem obdobju.
- b) V času otrokovega šolanja.

**5. Kolikokrat letno v povprečju obiščete Hermanov brlog?**

- a) Enkrat v letu.
- b) Dvakrat v letu.
- c) Večkrat v letu.

**6. Po katerih vsebinah/ ponudbi je po vašem mnenju Hermanov brlog najbolj prepoznaven? Razvrstite vsebine/ponudbo po prepoznavnosti od 1 (najmanj prepoznavna vsebina/ponudba) do 6 (najbolj prepoznavna vsebina/ponudba).**

- \_\_\_ Po razstavah.
- \_\_\_ Po ustvarjalnih delavnicah.
- \_\_\_ Po praznovanju rojstnih dni.
- \_\_\_ Po organiziranju otroških boljših sejmov.
- \_\_\_ Po predstavah v Hermanovem brlogu.
- \_\_\_ Po glasbenih ustvarjalnicah.

**7. Ponudba Hermanovega brloga je po vašem mnenju v prvi vrsti namenjena:**

- a) predšolskim otrokom
- b) učencem v 1. triadi OŠ
- c) učencem v 2. triadi OŠ
- d) drugo \_\_\_\_\_

**8. Katera znanja po vašem mnenju otrok pridobi z obiskom Otroškega muzeja Hermanov brlog?**

- a) Splošna izobraževalna znanja.
- b) Spoznava naravno in kulturno dediščino.
- c) Spoznava in razume svet z vsemi čutili.
- d) Kreativno in aktivno preživlja prosti čas.
- e) Drugo: \_\_\_\_\_

**9. Na kakšen način ste obveščeni o ponudbi muzeja?**

- a) Obveščen/-a sem s pomočjo medijev.
- b) O dejavnosti otroškega muzeja me obvešča muzej preko e-pošte.
- c) Drugo: \_\_\_\_\_

**10. Ali je vaš otrok že obiskal Hermanov brlog v okviru šole?**

- a) Da.
- b) Ne.

**11. Ali se vam zdi, da bi vaš otrok moral pogosteje obiskovati Hermanov brlog v sklopu pouka?**

- a) Da.
- b) Ne.

**12. Ali z otrokom obiskujete tudi druge muzeje?**

- a) Da.
- b) Ne.

**13. Kakšno vlogo ima ob vašem obisku otroškega muzeja njegova maskota Herman Lisjak?**

- a) Ima vlogo motivacije.
- b) Ima vlogo kustosa.
- c) Je prepoznavni simbol otroškega muzeja.
- d) Drugo: \_\_\_\_\_

**Najlepša hvala za sodelovanje.**

## ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČITELJE RAZREDNEGA POUKA



III. OSNOVNA ŠOLA CELJE  
VODNIKOVA UL. 4 3000 CELJE tel.: 03 425 14 00 fax: 03 425 14 28

Spoštovani učitelji!

Sva učenki III. OŠ Celje, Liza Brilej in Zorana Stjepanović. V okviru raziskovalne naloge z naslovom *Po znanje v Hermanov brlog* vas želiva povprašati o tem, kako učitelji usklajujete ponudbo Otroškega muzeja Hermanov brlog s predpisanimi učnimi vsebinami v učnih načrtih OŠ in kako jih načrtujete v LDN šole. Prosiva vas, da si vzamete čas in odgovorite na zastavljena vprašanja. Odgovori bodo uporabljeni v raziskovalne namene.

### 1. V katerem razredu (razredih) poučujete?

Razred: \_\_\_\_\_

### 2. Po čem je Hermanov brlog po vašem mnenju najbolj prepoznaven?

a) Po tem, da je to prvi otroški muzej v državi.

b) Po maskoti Hermanu Lisjaku.

c) Drugo: \_\_\_\_\_

### 3. Ali poznate Otroški muzej Hermanov brlog?

a) Da.

b) Ne.

Če ste odgovorili z da, vas prosiva, da nadaljujete z reševanjem ankete.

-----

### 4. Po katerih vsebinah/ponudbi je po vašem mnenju Hermanov brlog najbolj prepoznaven? Razvrstite vsebine/ponudbo po prepoznavnosti od 1 (najmanj prepoznavna vsebina/ponudba) do 6 (najbolj prepoznavna vsebina/ponudba).

- \_\_\_ Po razstavah.
- \_\_\_ Po ustvarjalnih delavnicah.
- \_\_\_ Po praznovanju rojstnih dni.
- \_\_\_ Po organiziranju otroških boljših sejmov.
- \_\_\_ Po predstavah v Hermanovem brlogu.
- \_\_\_ Po glasbenih ustvarjalnicah.

**5. Ponudba Hermanovega brloga je po vašem mnenju v prvi vrsti namenjena:**

- a) predšolskim otrokom
- b) učencem v 1. triadi OŠ
- c) učencem v 2. triadi OŠ
- d) drugo \_\_\_\_\_

**6. Ali ste v zadnjih dveh šolskih letih s svojimi učenci obiskali Hermanov brlog?**

- a) Da.
- b) Ne.

**7. Kolikokrat v šolskem letu ga sicer v povprečju obiščete?**

- a) Enkrat v letu.
- b) Dvakrat v letu.
- c) Večkrat v letu.
- d) Drugo \_\_\_\_\_

**8. Kaj ste si z učenci ogledali v Hermanovem brlogu? (Navedite pedagoške delavnice, razstave, spremljevalne dejavnosti ... ne glede na leto obiska.)**

**9. Katere vsebine in cilje iz UN ste z obiskom otroškega muzeja realizirali?**

10. Ali že pred začetkom šolskega leta načrtujete obisk Hermanovega brloga v LDN šole?

a) Da.

b) Ne.

Če ste odgovorili pritrdilno, pojasnite, kako načrtujete.

---

---

---

Če ste odgovorili z »ne«, pojasnite, zakaj ne načrtujete.

11. Ali je po vašem mnenju ponudba Hermanovega brloga usklajena z UN osnovne šole?

a) Da.

b) Ne.

12. Katere vsebine iz UN (npr. pri spoznavanju okolja in spoznavanju družbe) bi po vašem mnenju lahko realizirali v otroškem muzeju? Napišite svoje predloge.

---

---

---

---

---

13. Ali z učenci obiskujete druge muzeje, ki izvajajo pedagoške programe, in vsebine načrtujete v LDN šole?

a) Da.

b) Ne.

Katere muzeje obiskujete?

---

---

**Katere vsebine realizirate z njihovim obiskom?**

---

---

---

**14. Na kakšen način ste obveščeni o ponudbi otroškega muzeja?**

- a) Obveščen/-a sem s pomočjo medijev.
- b) O dejavnosti otroškega muzeja me obvešča muzej preko e-pošte.
- c) Drugo: \_\_\_\_\_

**15. Ali bi vam bilo pri načrtovanju obiska otroškega muzeja v LDN šole na začetku šolskega leta v pomoč, če bi otroški muzej načrtoval in organiziral pedagoške programe za šolske skupine (npr. programe, ki se navezujejo na obravnavo vsebin iz preteklosti, domačega kraja ...) ter jih maja ali junija predstavil v pedagoški brošuri?**

- a) Da.
- b) Ne.

**16. Bi podprli trditev, da bi s takšnim načrtovanjem otroški muzej povečal tudi obiskanost šolskih skupin in bi se posledično izboljšalo tudi sodelovanje med šolo in muzejem?**

- a) Da.
- b) Ne.

**17. Bi se strinjali s trditvijo, da programi otroškega muzeja prednostno niso naravnani k nadgradnji in dopolnitvi vsebin učnih načrtov v OŠ?**

- a) Da.
- b) Ne.



**18. Katera znanja po vašem mnenju pridobi otrok z obiskom Otroškega muzeja Hermanov brlog?**

- a) Splošna izobraževalna znanja.
- b) Spoznava naravno in kulturno dediščino.
- c) Spoznava in razume svet z vsemi čutili.
- d) Kreativno in aktivno preživlja prosti čas.
- e) Drugo: \_\_\_\_\_

**19. Kakšno vlogo v procesu učenja ima po vašem mnenju maskota Hermanovega brloga Herman Lisjak?**

- a) Ima vlogo motivacije.
- b) Ima vlogo kustosa.
- c) Nima vloge. Je le prepoznavni lik oz. maskota otroškega muzeja.
- d) Drugo: \_\_\_\_\_

**Najlepša hvala za sodelovanje.**

## 7 VIRI IN LITERATURA

1. Andoljšek, Ivan. *Osnove didaktike*. Ljubljana: Univerzum, 1976.
2. Batistič - Zorec, Marcela. *Teorije v razvojni psihologiji*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 2006.
3. Biškupić Bašić, Iris. *Hrvaške tradicionalne otroške igrače*. Zagreb: Etnografski muzej Zagreb, 2011.
4. Čokl, Mirjana. »Muzej in šola, družno z roko v roki«, *Šolska kronika: zbornik za zgodovino šolstva* 5 (1996): 31–41.
5. Fabjan, Igor. »Celje – kjer se v muzeju zabavajo tudi otroci.« *Otrok in družina* (Ljubljana), junij 2009, 54–55.
6. Fon Zidar, Željka. *12 zlatih pravil za spoznavanje s psom*. Celje: MNZC, 2009.
7. Gologranc - Zakonjšek, Bronica. *Dobra igrača*. Celje: MNZC, 2002.
8. Gologranc - Zakonjšek, Bronica. »Evropski muzeji in otroci«, *Šolska kronika: zbornik za zgodovino šolstva* 4 (1995): 247–249.
9. Gologranc - Zakonjšek, Bronica. »Muzej, v katerem ni tišine«, *Šolska kronika: zbornik za zgodovino šolstva* 11 (2002): 363–369.
10. Gologranc - Zakonjšek, Bronica. »Otroški muzej – Hermanov brlog, Celje«, *Šolska kronika: zbornik za zgodovino šolstva* 4 (1995): 250–255.
11. Gologranc - Zakonjšek, Bronica, in Počivavšek, Marija. *Hermanov brlog: otroški muzej*. Celje: MNZC, 2005.
12. Gologranc - Zakonjšek, Bronica, in Roženberger, Tanja. *Herman Lisjak spoznava denar*. Celje: MNZC, 1995.
13. Grušovnik, Mojca. »Celjski otroški muzej nominiran za nagrado Emya«, *Dnevnik*, 4. maj 1998, 13.
14. Kogej Rus, Sonja. *S Hermanom na etnopotep*. Celje: MNZC, 2003.
15. Kužnik, Lea. *Interaktivno učno okolje in muzeji za otroke*. Diplomsko delo. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2009.
16. Lesjak, Marija. »Med muzejem in šolo«, *Šolska kronika: zbornik za zgodovino šolstva in vzgoje* 5 (1996): 23–30.
17. Muzej novejše zgodovine Celje. *Od ideje do prve občasne razstave*, Celje: MNZC, 1995.
18. Muzej novejše zgodovine Celje. *Hi, konjiček: igrače na kolesih*, Celje: MNZC, 1996.
19. Muzej novejše zgodovine Celje. Letno poročilo. 1996. Celje. Muzej novejše zgodovine Celje. E-gradivo.

20. Muzej novejšje zgodovine Celje. Letno poročilo. 1998. Celje. Muzej novejšje zgodovine Celje. E-gradivo.
21. Muzej novejšje zgodovine Celje. Letno poročilo. 2010. Celje. Muzej novejšje zgodovine Celje. E-gradivo.
22. Muzej novejšje zgodovine Celje. Letno poročilo. 2011. Celje. Muzej novejšje zgodovine Celje. E-gradivo.
23. Muzej novejšje zgodovine Celje. Letno poročilo. 2012. Celje. Muzej novejšje zgodovine Celje. E-gradivo.
24. Počivavšek, Marija. *Hitreje, višje, močnejše: časovni trak*. Celje: MNZC, 1997.
25. Possnig, Gordana. »Hermanov brlog kandidat za evropski muzej leta«, *Večer*, 10. september 1998, 12.
26. Praprotnik - Zupančič, Lilijana. *Če ne bomo brali, bo volk pojedel Rdečo kapico*. Celje: MNZC, 2007.
27. Premšak, Marlen. »Prvi otroški muzej«, *Večer*, 4. marec 1995, 10.
28. Stamejčič, Damjana. »Edinstven Hermanov brlog«, *Delo*, 12. marec 1998, 10.
29. Škufca, Irena. »Muzej v šoli, šola v muzeju«, *Šolska kronika: zbornik za zgodovino šolstva in vzgoje* 5 (1996): 15–21.
30. Takano, Noriko, Trateški, Jožica, Weber, Sebastjan in Zagajšek, Irena. *Moj rojstni dan*. Celje: MNZC, 2011.
31. Trateški, Jožica. *Prometna pot v Hermanov brlog*. Celje: MNZC, 2001.
32. Trateški, Jožica. *Kraški ovčar pri Hermanu Lisjaku*. Celje: MNZC, 2009.
33. Trateški, Jožica. »Obiščite nas v muzeju.« *Vzgojiteljica (Celje)*, marec/april 2011, 19–22.
34. Tominc, Andreja Biba in Urbanc, Mojca. *Muzejska pedagogika in predstavitev otroškega muzeja Hermanov brlog v Celju*. Diplomsko delo. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 1999.
35. Vute, Alja. *Otroci kot uporabniki informacij v muzeju*. Diplomsko delo. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2013.
36. Žlednik, Leon. *Obča zgodovina pedagogike*. Ljubljana: DZS, 1973.

## 7.1 SPLETNI VIRI

37. TV1.si. Kultura. 19. januarja 2008.  
<http://www.tv1.si/news.aspx?newsid=914&katid=6> (pridobljeno 4. marca 2014).
38. Association of Children's museums. Data and Resources. 2014.  
<http://www.childrensmuseums.org/images/PlayingforKeeps/updatedpretendplayglossaryfinal.pdf> (pridobljeno 15. januarja 2014).

39. Val 202. Nedeljski izlet. 27. maja 2012. <http://www.val202.si/2012/05/nedeljski-izlet-hermanov-brlog/> (pridobljeno 15. januarja 2014).
40. Reverso. Dictionary. 6. maja 2010, <http://dictionary.reverso.net/english-cobuild/hands%20on%20museum> (pridobljeno 1. marca 2014).
41. Kronkosky. Research. 3. julij 2012, [http://www.kronkosky.org/research/Research\\_Briefs/Children%27s%20Musems%20July%202012.pdf](http://www.kronkosky.org/research/Research_Briefs/Children%27s%20Musems%20July%202012.pdf) (pridobljeno 15. januarja 2014).
42. Explorations V Children's Museum. Museum Info. Julij 2012. <http://www.explorationsv.com/sites/default/files/ACMCaseOneSheet.pdf> (pridobljeno 15. januarja 2014).
43. Muzej novejše zgodovine Celje. Naslovna stran. <http://www.muzej-nz-ce.si/?lang=sl> (pridobljeno 4. marca 2013).
44. Muzej novejše zgodovine Celje. Aktualno. <http://www.muzej-nz-ce.si/aktualno/otroski-muzej-hermanov-brlog.html> (pridobljeno 4. marca 2013).

## 8 KAZALA SLIK, TABEL IN GRAFOV

### 8.1 KAZALO SLIK

Slika 1: Prvi otroški muzej v Brooklynu (vir: <a href="http://mommypoppins.com/newyorkcitykids/brooklyn-childrens-museum">http://mommypoppins.com/newyorkcitykids/brooklyn-childrens-museum</a> , 5. 3. 2014).....	11
Slika 2: Primer hands-on muzeja, v katerem se otroci učijo z neposrednim stikom z razstavljenimi predmeti (vir: <a href="http://www.stepbystep.com/how-to-create-exhibits-for-a-childrens-museum-35139/">http://www.stepbystep.com/how-to-create-exhibits-for-a-childrens-museum-35139/</a> , 4. 3. 2014).....	17
Slika 3: Muzej novejšje zgodovine Celje, v katerem domuje Hermanov brlog (vir: <a href="http://www.tv1.si/news.aspx?newsid=914&amp;katid=6">http://www.tv1.si/news.aspx?newsid=914&amp;katid=6</a> , 4. 3. 2014).....	18
Slika 4: Članek ob odprtju Hermanovega brloga (vir: Marlen Premšak, "Prvi otroški muzej", <i>Večer</i> , 4. marec 1995, 10).....	19
Slika 5: Članek ob nominaciji za nagrado EMYA (vir: Mojca Grušovnik, "Celjski otroški muzej nominiran za nagrado EMYA", <i>Dnevnik</i> , 14. maj 1998, 13).....	20
Slika 6: Maskota Herman Lisjak (vir: MNZ Celje).....	21
Slika 7: Hermanova igra (vir: MNZ Celje).....	21
Slika 8: Otroško gledališče (vir: MNZ Celje).....	21
Slika 9: Razstava Hitreje, višje, močnejše (vir: MNZ Celje).....	23
Slika 10: Razstava Mamut v Hermanovem brlogu (vir: MNZ Celje).....	23
Slika 11: Razstava Zvezde Evrope (vir: MNZ Celje).....	24
Slika 12: Otroci si ogledujejo razstavo o kraškem ovčarju (vir: MNZ Celje).....	24
Slika 13: Razstava Moj rojstni dan (vir: MNZ Celje).....	25
Slika 14: Razstava Tradicionalne hrvaške igrače (vir: MNZ Celje).....	25
Slika 15: Delavnica ob obisku japonskega muzeja iz Hamade (vir: MNZ Celje).....	26
Slika 16: Praznovanje rojstnega dneva (vir: MNZ Celje).....	26
Slika 17: Otroški boljši sejem (vir: MNZ Celje).....	27
Slika 18: Herman Lisjak in kraški ovčar (vir: MNZ Celje).....	27
Slika 19: Kulinarična delavnica (vir: MNZ Celje).....	28
Slika 20: Obisk OŠ Frana Kranjca (vir: MNZ Celje).....	29
Slika 21: Direktorica MNZ Celje, mag. Tanja Roženberger (vir: Darja Bastl).....	30
Slika 22: Med intervjujem ... (vir: Darja Bastl).....	31
Slika 23: Višja kustosinja Jožica Trateški, prof. soc. in zgod. (vir: Darja Bastl).....	39
Slika 24: Zorana na obisku pri kustosinji (vir: Darja Bastl).....	42
Slika 25: akad. slikarka Jelka Reichman (vir: Darja Bastl).....	45
Slika 26: Na obisku pri Jelki Reichman (vir: Vika Koch).....	46
Slika 27: Tia, Taja in Sara ob pisanju zgodbe Herman Lisjak (vir: Darja Bastl).....	101

Slika 28: Ana, zatopljena v ustvarjanje ... (vir: Darja Bastl).....	101
Slika 29: Takole pa je Hermana Lisjaka naslikala Karinina dvojčica Lara (vir: Darja Bastl) .....	102
Slika 30: Karin slika Hermana Lisjaka (vir: Darja Bastl).....	102
Slika 31: Nastajanje priredbe Himne Hermana Lisjaka (vir: Darja Bastl).....	103
Slika 32: Igrača Herman Lisjak, delo Urške Sotler, čaka na otroke (vir: Urška Sotler) .....	104
Slika 33: Zorana na razstavi Otroci sveta (vir: Darja Bastl).....	104
Slika 34: Otroci preizkušajo inštrumente (vir: Darja Bastl).....	105

## 8.2 KAZALO TABEL

Tabela 1: Po čem poznaš Hermanov brlog? .....	49
Tabela 2: Obiskanost Hermanovega brloga .....	50
Tabela 3: Prvi obisk otroškega muzeja.....	51
Tabela 4: Obdobje najpogostejšega obiskovanja otroškega muzeja .....	52
Tabela 5: Povprečna letna obiskanost muzeja.....	53
Tabela 6: Obisk muzeja v okviru pouka .....	54
Tabela 7: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga.....	55
Tabela 8: Prepoznavnost ponudbe pri sedmošolcih.....	56
Tabela 9: Prepoznavnost ponudbe pri osmošolcih.....	57
Tabela 10: Prepoznavnost ponudbe pri devetošolcih.....	58
Tabela 11: Povprečno število točk .....	59
Tabela 12: Pridobljena znanja v otroškem muzeju .....	60
Tabela 13: Vloga maskote.....	62
Tabela 14: Po čem starši prepoznajo Hermanov brlog.....	63
Tabela 15: Obisk staršev z otroki v Hermanovem brlogu.....	64
Tabela 16: Starost otroka ob prvem obisku Hermanovega brloga .....	65
Tabela 17: Obdobje najpogostejših obiskov v Hermanovem brlogu.....	66
Tabela 18: Povprečen letni obisk staršev z otroki v Hermanovem brlogu.....	66
Tabela 19: Prepoznavnost ponudbe med starši .....	67
Tabela 20: Povprečno število točk po mnenju staršev .....	68
Tabela 21: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga po mnenju staršev .....	69
Tabela 22: Pridobljena znanja z obiskom otroškega muzeja po mnenju staršev.....	70
Tabela 23: Način obveščanja staršev o ponudbi muzeja .....	71
Tabela 24: Obisk muzeja v okviru šole .....	72
Tabela 25: Mnenje o pogostejšem obiskovanju Hermanovega brloga v sklopu pouka .....	73

Tabela 26: Obiskanost drugih muzejev.....	74
Tabela 27: Vloga maskote Hermana Lisjaka po mnenju staršev .....	75
Tabela 28: Struktura učiteljev po triadi poučevanja .....	76
Tabela 29: Po čem učitelji prepoznajo Hermanov brlog.....	76
Tabela 30: Poznavanje Hermanovega brloga med učitelji 1. in 2. triade .....	77
Tabela 31: Prepoznavnost vsebin/ponudbe med učitelji 1. in 2. triade.....	78
Tabela 32: Povprečno število točk po mnenju učiteljev.....	80
Tabela 33: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga po mnenju učiteljev .....	81
Tabela 34: Obiski šolskih skupin v zadnjih dveh šolskih letih .....	82
Tabela 35: Pogostost obiskov šolskega muzeja med šolskim letom.....	83
Tabela 36: Načrtovanje obiska muzeja v LDN .....	85
Tabela 37: Usklajenost ponudbe Hermanovega brloga z učnimi načrti .....	87
Tabela 38: Obiskanost drugih muzejev.....	88
Tabela 39: Način obveščanja učiteljev o ponudbi muzeja .....	90
Tabela 40: Potreba po pravočasni predstavitvi ponudbe.....	91
Tabela 41: Ali bi načrtovanje izboljšalo sodelovanje med muzejem in šolami? .....	92
Tabela 42: Prednostna naravnost programov otroškega muzeja .....	92
Tabela 43: Pridobljena znanja z obiskom otroškega muzeja po mnenju učiteljev .....	93
Tabela 44: Vloga Hermana Lisjaka po mnenju učiteljev .....	94
Tabela 45: Primerjava prepoznavanja Hermanovega brloga.....	96
Tabela 46: Primerjava mnenj o ciljnih starostnih skupinah otroškega muzeja.....	97
Tabela 47: Primerjava prepoznavnosti vsebin/ponudbe .....	98
Tabela 48: Primerjava pridobljenih znanj ob obisku muzeja po mnenju vprašanih....	99

### **8.3 KAZALO GRAFOV**

Graf 1: Po čem poznaš Hermanov brlog?.....	49
Graf 2: Obiskanost Hermanovega brloga .....	50
Graf 3: Prvi obisk otroškega muzeja .....	51
Graf 4: Obdobje najpogostejšega obiskovanja otroškega muzeja.....	52
Graf 5: Povprečna letna obiskanost muzeja .....	53
Graf 6: Obisk muzeja v okviru pouka.....	54
Graf 7: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga .....	55
Graf 8: Prepoznavnost ponudbe pri sedmošolcih .....	57
Graf 9: Prepoznavnost ponudbe pri osmošolcih.....	58
Graf 10: Prepoznavnost ponudbe pri devetošolcih .....	59
Graf 11: Povprečno število točk.....	60
Graf 12: Pridobljena znanja v otroškem muzeju .....	61

Graf 13: Vloga maskote .....	62
Graf 14: Po čem starši prepoznajo Hermanov brlog.....	63
Graf 15: Obisk staršev z otroki v Hermanovem brlogu .....	64
Graf 16: Starost otroka ob prvem obisku Hermanovega brloga.....	65
Graf 17: Obdobje najpogostejših obiskov v Hermanovem brlogu .....	66
Graf 18: Povprečen letni obisk staršev z otroki v Hermanovem brlogu.....	67
Graf 19: Prepoznavnost ponudbe med starši .....	68
Graf 20: Povprečno število točk po mnenju staršev.....	69
Graf 21: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga po mnenju staršev .....	69
Graf 22: Pridobljena znanja z obiskom otroškega muzeja po mnenju staršev .....	70
Graf 23: Način obveščanja staršev o ponudbi muzeja .....	71
Graf 24: Obisk muzeja v okviru šole .....	72
Graf 25: Mnenje o pogostejšem obiskovanju Hermanovega brloga v sklopu pouka ..	73
Graf 26: Obiskanost drugih muzejev .....	74
Graf 27: Vloga maskote Hermana Lisjaka po mnenju staršev .....	75
Graf 28: Struktura učiteljev po triadi poučevanja.....	76
Graf 29: Po čem učitelji prepoznajo Hermanov brlog .....	77
Graf 30: Poznavanje Hermanovega brloga med učitelji 1. in 2. triade.....	78
Graf 31: Prepoznavnost vsebin/ponudbe med učitelji 1. in 2. triade .....	79
Graf 32: Povprečno število točk po mnenju učiteljev .....	80
Graf 33: Ciljna starostna skupina Hermanovega brloga po mnenju učiteljev.....	81
Graf 34: Obiski šolskih skupin v zadnjih dveh šolskih letih.....	82
Graf 35: Pogostost obiskov šolskega muzeja med šolskim letom.....	83
Graf 36: Načrtovanje obiska muzeja v LDN.....	85
Graf 37: Usklajenost ponudbe Hermanovega brloga z učnimi načrti.....	87
Graf 38: Obiskanost drugih muzejev .....	89
Graf 39: Način obveščanja učiteljev o ponudbi muzeja.....	90
Graf 40: Potreba po pravočasni predstavitvi ponudbe .....	91
Graf 41: Ali bi načrtovanje izboljšalo sodelovanje med muzejem in šolami?.....	92
Graf 42: Prednostna naravnost programov otroškega muzeja.....	93
Graf 43: Pridobljena znanja z obiskom otroškega muzeja po mnenju učiteljev.....	94
Graf 44: Vloga Hermana Lisjaka po mnenju učiteljev .....	95
Graf 45: Primerjava prepoznavanja Hermanovega brloga .....	96
Graf 46: Primerjava mnenj o ciljnih starostnih skupinah otroškega muzeja .....	97
Graf 47: Primerjava prepoznavnosti vsebin/ponudbe.....	99
Graf 48: Primerjava pridobljenih znanj ob obisku muzeja po mnenju vprašanih.....	100